

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
FINANSŲ INSTITUTAS

JURGITA ŠEGŽDIENĖ

**PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ
PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO
GALIMYBĖS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovė
prof. dr. A.Vasiliauskaitė

VILNIUS, 2018

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS
FINANSŲ INSTITUTAS**

**PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ
PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO
GALIMYBĖS**

**Magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 6211LX065**

Vadovė

prof. dr. A.Vasiliauskaitė

2018 04 30

Recenzentas

Atliko

FVvmis16-1 gr. stud.

J. Šegždienė

2018 04 30

VILNIUS, 2018

TURINYS

ĮVADAS.....	7
1. PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI.....	9
1.1.Privataus ir viešojo sektoriaus samprata.....	9
1.2.Partnerystės samprata.....	11
1.3.Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės svarba, privalumai ir trūkumai.....	15
1.4.Privataus ir viešojo sektoriaus finansavimo galimybes lemiantys veiksniai.....	19
2. PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO GALIMYBIŲ TYRIMO METODIKOS PARINKIMAS.....	26
2.1.Kiekybinių tyrimų analizės metodas.....	26
2.2.Kokybinių tyrimų analizės metodas.....	28
3. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	30
3.1. Kiekybinė statistinių duomenų analizė.....	30
3.2. Kokybinė ekspertų interviu duomenų analizė.....	41
3.3. Privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelis.....	47
3.4. Gerosios praktikos atvejai.....	49
IŠVADOS IR SIŪLYMAI.....	52
LITERATŪRA.....	54
ANOTACIJA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS.....	58
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA.....	60
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	61
PRIEDAI.....	62

LENTELĖS

1 lentelė. VPSP institucijų atsakomybės.....	13
2 lentelė. Rizikos paskirstymas tarp partnerystės dalyvių.....	17
3 lentelė. Realus BVP.....	31
4 lentelė. Infliacijos lygis.....	32
5 lentelė. Nedarbo lygis.....	34
6 lentelė. Valdžios sektoriaus skola.....	35

PAVEIKSLAI

1 pav. Projekto priėmimo procesas.....	21
2 pav. Realus BVP.....	31
3 pav. Infliacijos lygis.....	33
4 pav. Nedarbo lygis.....	34
5 pav. Valdžios sektoriaus skola.....	36
6 pav. Lietuvoje sudarytų ir galiojančių PVSSP sutarčių skaičius.....	37
7 pav. Jungtinėje Karalystėje sudarytų ir galiojančių PVSSP sutarčių skaičius.....	38
8 pav. Jungtinės Karalystės makroekonominiai rodikliai ir PVSSP sutarčių skaičius.....	40
9 pav. Lietuvos makroekonominiai rodikliai ir PVSSP sutarčių skaičius.....	41
10 pav. Privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelis.....	48

SANTRUMPOS

PVSSP - Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystė

VPSP – Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė

PP – Partnerystės projektas

CPVA – Centrinė projektų valdymo agentūra

Asociacija – Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės asociacija

PPP – Viešoji ir privati partnerystė (Public Privat Partnership)

BVP – Bendrasis vidaus produktas

IVADAS

Temos aktualumas. Pastaruoju metu visame pasaulyje pastebimas privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo poreikis ir nauda. Dviejų skirtingų sektorių bendradarbiavimą skatina visuomenės paslaugų kokybės bei efektyvumo gerinimas, investicijų infrastruktūros plėtrai poreikis.

Europos Sąjungoje kreipiamas didelis dėmesys į privačiojo bei viešojo sektoriaus partnerystės skatinimą, bendradarbiavimą, įmonių socialinės atsakomybės stiprinimą. Lietuva, kaip Europos Sąjungos šalis, siekdama vieningų tikslų, taip pat kelia sau klausimą – kokią naudą šalies ūkiui suteiktų privačiojo ir viešojo sektoriaus partnerystės projektai, ar jie iš viso reikalingi Lietuvai, kokios tokių projektų plėtros, finansavimo galimybės mūsų šalyje.

Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė gan naujas terminas Lietuvoje. Šalyje privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektus vadybos požiūriu nagrinėjo prof. A. Raipa ir E. Skietris (2014), D. Gudelis ir Rozenbergaitė (2015), M. Dūda (2014), A. Pauliukevičienė (2014), teisiniu požiūriu S. Urbonavičius (2010) ir kiti autoriai. Užsienio literatūroje privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės transporto srityje buvo tirta profesorių E. Iossa ir D. Martimort (2009), E. Juan ir L. Trujillo (2007) straipsniuose, kitose srityse profesorių E. Sadka (2007), A. Eustache (2010), profesoriaus C. Bovis (2010), D. Hall (2004) ir kitų autorių darbuose. Minėtų Lietuvos autorių straipsniuose analizuojama privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės socialinio poveikio vertinimo teoriniai ir praktiniai aspektai, partnerystės formos ir kiti aktualūs klausimai.

Tyrimo problema. Kokios privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybės.

Darbo objektas. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimas.

Tyrimo tikslas. Įvertinti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybes.

Iškelta **hipotezė**, kad privataus ir viešojo sektoriaus projektų finansavimo galimybes stabdo informacijos apie įvykdytus projektus viešinimo stoka, privataus ir viešojo sektorių veiklos skirtumai (viešumo principas, komercinė paslaptis).

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo teorinius aspektus.
2. Parengti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo metodologiją
3. Empiriškai įvertinti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybes.
4. Sukurti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelį.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros palyginamoji ir sisteminė literatūros analizė.
2. Statistinių duomenų analizė.
3. Kokybinio metodo – ekspertų interviu, duomenų analizė.

Darbo struktūra:

Pirmoje darbo dalyje pateikiama teorinė medžiaga apie privatų ir viešąjį sektorių, galimus partnerystės projektų variantus. Taip pat atkreipiamas dėmesys į pagrindines problemas, trukdančias privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų vystymuisi, tokias kaip bendros duomenų bazės nebuvimas, teisinio apibrėžimo ar viešinimo stoka. Antroje darbo dalyje apibūdinami analizei pasirinkti tyrimo metodai. Trečioje darbo dalyje atliekama pasirinktų makroekonominių rodiklių ir įvykdytų privataus ir viešojo sektoriaus projektų statistinių duomenų analizė. Taip pat pateikiama kokybinių duomenų analizė (ekspertų interviu). Trumpai apžvelgiama informacija apie nutrauktas sutartis ir pateikiami keli gerosios praktikos atvejai. Apžvelgiama kokie veiksniai galėtų lemti sėkmingą partnerystės projektų vykdymą, sukuriamas modelis, atspindinti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo poreikį ir rezultatai. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, rekomendacijos, anotacijos ir santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, literatūros sąrašas ir priedai.

1. PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Privataus ir viešojo sektoriaus samprata

Šiais laikais privatus ir viešasis sektorius tampa glaudžiai susijęs, todėl daugelyje šalių viešojo sektoriaus institucijos savo teikiamų viešųjų paslaugų kokybės užtikrinimui ir nepertraukiamam jų teikimui į pagalbą dažnai kviečia privataus sektoriaus įmones, su kuriomis sudaro privataus ir viešojo sektorių partnerystės sutartis. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė gali būti alternatyvi priemonė viešųjų paslaugų organizavimui viešajame sektoriuje, kuriai būdinga tai, kad viešosios nuosavybės teisės ar teisės teikti kokias nors viešas paslaugas atiduodamos privačiam sektoriui. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė užtikrina, kad privatūs investuotojai tam tikrą laikotarpį galėtų naudotis viešuoju turtu, tačiau šio turto nuosavybės teises išsaugotų viešojo sektoriaus institucijos. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų pavyzdžiais galėtume laikyti tokius projektus kaip kelių tiesimas, tiltų statybą ir kiti, didelių investicijų reikalaujantys projektai. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektai pasirašomi ligoninių, mokyklų, oro uostų, autobusų ir geležinkelių stočių statyboms ar rekonstrukcijai. Naudojantis privataus ir viešojo sektoriaus partneryste, pertvarkomi vandens ir šilumos ūkiai, valdžios institucijų pastatai.

Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę galėtume įvardinti kaip alternatyvą ar geresnį sprendimą tradiciniam viešųjų paslaugų teikimo būdui. Esant partnerystės sutarčiai tarp dviejų skirtingų subjektų, tuo pačiu sumažėja projekto įgyvendinimo rizikos laipsnis, nes rizika padalinama į kelias dalis – dalis tenka privačiam sektoriui, o dalis viešajam sektoriui. Privatus ir viešasis sektorius, dirbdami kartu, susiduria su rizika, kurią būtina valdyti, nes tik rizikos atpažinimas, įvertinimas ir realus paskirstymas, rizikos mažinimo priemonių numatymas bei rizikos stebėjimas ir kontrolė užtikrina partnerystės projektų sėkmingą veiklą. Privataus ir viešojo sektorių partnerystė duoda didesnę naudą, jei rizika paskirstoma toms šalims, kurios geriausiai sugeba ją valdyti. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė yra jungtinė veikla, kur kiekvieno projekto sėkmės garantiją galėtume įvardinti kaip supratimą, kad projekto įgyvendinimo rizika turi būti paskirstoma toms šalims, kurios geriausiai sugeba ją valdyti mažiausiomis sąnaudomis. Tačiau nereikia pamiršti, kad privatus ir viešasis sektorius iš esmės skiriasi savo tikslais, valdymo forma. Pasak K. Masiulio (2004), galima išskirti tris viešojo sektoriaus valdymo lygmenis:

- 1) politinio valdymo lygmuo - Vyriausybė formuoja pagrindinius valstybinio veikimo sprendimus ir tikslus. Vyriausybei yra pavestos vadovavimo, koordinavimo, planavimo, sprendimų priėmimo, lėšų parūpinimo ir organizavimo funkcijos. Vyriausybė formuoja strateginiu tikslus ir prižiūri jų įgyvendinimą;

- 2) veiklos valdymo lygmuo - Politikos valdymo lygmeniu priimti sprendimai ir laukiami rezultatai yra įgyvendinami veiklos valdymo lygmeniu. Šis lygmuo apima visas viešojo sektoriaus institucijas, kurios įgyvendina nustatytus strateginius tikslus;
- 3) veiklos keitimo lygmuo - Apima visus viešosios vadybos paskatintus organizacijos vidaus pokyčius, vykstančius ne vadovavimo srityje (mokykloje tarp mokytojų ir t.t.). Institucijoje vykstantys procesai yra perorientuojami produktams, kurie yra numatyti kaip sutarties dėl rezultatų branduolys (valdymo paslaugos, viešosios paslaugos) (Masiulis, 2004).

Privataus verslo esmę nulemia jo ekonominiai principai, kuriuos galima būtų apibūdinti, kaip:

- 1) pelno siekimas – bet kokia privataus verslo veikla orientuota į pagrindinį tikslą – ekonominės naudos siekimą. Veiklai vykdyti reikalingi materialiniai ištekliai, todėl verslas nėra labdaringa veikla, o kiekvieno verslininko tikslas organizuoti veiklą taip, kad mažiausiomis sąnaudomis būtų pasiektas didžiausias pelnas;
- 2) sprendimų priėmimo laisvė – verslininkas, įvertinęs paslaugų ar prekių paklausos ir pasiūlos santykį rinkoje laisvai priima sprendimus dėl veiklos pasirinkimo, t.y. pats renkasi kokia ekonomine veikla užsiimti, kokiais būdais ir priemonėmis vykdyti veiklą;
- 3) ekonominė verslo rizika ir atsakomybė už pasiektus rezultatus – privatus verslas vykdomas „savo sąskaita“ su didesne ar mažesne rizika. Nuo priimtų sprendimų ir pasirinkimo teisingumo priklauso verslo rezultatas, todėl ekonominė rizika neatsiejamas privataus verslo palydovas. Konkurencinga rinka tarsi kiekvieno sandėrio dalyvių abipusė kontrolė, kuri pasireiškia prekių ir paslaugų kokybės ir kainos kontrole.

Verslas, įgyvendindamas svarbiausias savo funkcijas, kartu atlieka ir rinkos tyrimo funkciją. Verslo įmonė, norėdama išlikti rinkoje, turi įvertinti esamą konkurenciją, būti dinamiška, sugebėti prisitaikyti prie inovacijų, kurti naudą visuomenei. Verslo tikslas – patenkinti vartotojų poreikius ir už tai gauti atlygį.

Įvertinat privataus ir viešojo sektoriaus skirtumus, galima būtų pabandyti palyginti šiuos du sektorius:

- 1) viešojo sektoriaus institucijos vadovas turi užtikrinti, kad institucijos veiklos rezultatas būtų viešosios vertės sukūrimas, kurią vartotų visa visuomenė. Privачios įstaigos veiklos rezultatas - privačios vertės kūrimas;
- 2) viešojo sektoriaus institucijos vadovas kuria viešąją vertę platesnei vartotojų grupei. Viešosios vertės vartotojai yra piliečiai, o ne konkretūs pirkėjai, vartojantys privačiai sukurtą prekę. Piliečių poreikiai dažniausiai identifikuojami politiniame lygmenyje, t.y. balsavimo renkant valdžią metu. Privatus verslas kuria vertę tikslinei vartotojų grupei, kurią identifikuoja atlikdamas rinkos tyrimus;
- 3) viešasis sektorius savo išteklius gali apibrėžti ne tik valstybės pinigais, bet ir valstybės galia, kuri pasireiškia įstatymų, nutarimų išleidimu, priėmimu. Privataus sektoriaus ištekliai dažniausiai apsiriboja pinigine forma.

Kaip matome, nors privatus ir viešas sektorius turi daug skirtumų, tai nėra kliūtis vykdyti bendrus projektus, kuriuose kiekviena pusė, identifikavusi ir išgryninusi savo siekius, gali nustatyti ir bendrą tikslą. Viena iš viešojo sektoriaus modernizavimo strategijų, leidžiančių panaudoti privataus verslo subjektų kapitalą, žinias ir gebėjimus valdžios problemoms spręsti, ir yra privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė.

1.2. Partnerystės samprata

Privataus ir viešojo subjektų partnerystė gan naujas reiškinys Lietuvoje, nors pasaulyje tokie projektai sėkmingai vykdomi jau daug metų. Toks apibūdinimas, kaip privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė, atsirado JAV 1950-aisiais metais, kuomet tokiu būdu buvo inicijuotos jungtinės viešojo sektoriaus ir privataus verslo subjektų finansuojamos švietimo programos, o vėliau, 1960-aisiais, atsirado ir bendros partnerystės sutartys įmonės miestų infrastruktūros atnaujinimui. JAV pavyzdžiu privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės vystymo srityje sekė ir kitos šalys, tokios kaip Australija ir Jungtinė Karalystė. Minėtų šalių vyriausybės inicijuodavo privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektus, siekdamas pritraukti privataus kapitalo pinigus viešųjų paslaugų teikimui, tuo gerinant viešųjų paslaugų kokybę, plečiant jų spektrą. 1990 m. daugelyje šalių pastebėjus valstybės skolų augimą, privataus finansavimo panaudojimas buvo labai patraukli perspektyva pritraukti investicijas ir pagerinti padėtį valstybėse (Corry, 1997; Karlavičius, Grigonienė, 2006).

Lietuvoje privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektams atsirasti trukdė ir tai, kad, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, viešasis sektorius liko labai didelis, o ir privataus bei viešojo sektoriaus bendradarbiavimas buvo neskaidrus, jam buvo būdinga korupcija. Tai turėjo įtakos rinkos santykiams tarp abiejų sektorių. Reikia paminėti, kad tuo metu nebuvo reglamentuotos viešųjų pirkimų taisyklės, kas buvo palanku valstybės lėšų pasisavinimui, korupcijai.

Pirmiausia privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės plėtros Lietuvoje galimybes apsprendžia ir lemia teisinės sąlygos – iki šiol nėra vieno specialaus privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės įstatymo – partnerystė įvardinta keliuose kituose įstatymuose Lietuvoje, kas leidžia taikyti kai kurias privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės formas.

Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės įgyvendinimas dažnai apibrėžiamas trimis lygiais: 1) kai vienas iš partnerių yra valstybinė įstaiga; 2) kai vienas iš partnerių yra vietos savivaldos įstaiga (dažniausiai savivaldybė); 3) ir tarpvalstybinis lygis, kuomet partnerystės projektuose dalyvauja kelios valstybės. Lietuvoje dažniausiai vienas iš partnerių būna vietos savivaldos institucija.

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystė (toliau PVSSP) – tai abiejų sektorių bendradarbiavimas, įgyvendinant viešąsias paslaugas. Tai galima apibrėžti ir kaip dar vieną viešųjų pirkimų būdą su ilgesne ir sudėtingesne laimėtojo atrankos procedūra. Galutiniam tokio pirkimo tikslu sudaromos ilgalaikės, sudėtingos, didelės apimties sutartys tarp viešojo sektoriaus subjekto ir vieno ar

kelių privataus sektoriaus subjektų.

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystė apibrėžiama kaip:

„Viešoji ir privati partnerystė“ (toliau VPSP), kaip teisinė kategorija, Lietuvoje vartojama neseniai, priėmus 2009 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo papildymus ir pakeitimus. Juose ši partnerystė apibrėžiama taip: „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė – valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą.“ (Lietuvos Respublikos Seimo 2009 m. birželio 16 d. įstatymas Nr. XI-299 „Investicijų įstatymo 2,4 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo papildymo ketvirtuoju skirsniu1 įstatymas“. Valstybės žinios. 2009, Nr. 773164.)

„Valdžios ir privataus subjektų partnerystė – viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdas, kai privatus subjektas valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse šiame įstatyme nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas.“ (LR investicijų įstatymas, 1999 m. liepos 7 d. Nr. VIII-1312Vilnius, 2 straipsnis, 16 punktas).

Nors iš esmės ne tik Lietuvos, bet ir Europos Sąjungos mastu PVSSP sąvoka nėra tiksliai apibrėžta, ji siejama su valstybinių įstaigų ir privačių įmonių bendradarbiavimo formomis, siekiant finansuoti, statyti, atnaujinti, valdyti ar eksploatuoti infrastruktūrą bei teikti paslaugas.

PVSSP projektų požymiai, kuriuos išskiria Europos komisija, būtų tokie:

- 1) santykiai tarp privataus ir viešojo sektoriaus subjektų yra orientuoti į ilgalaikį bendradarbiavimą;
- 2) projekto finansavimą dažniausiai vykdo privatus sektorius, nors pasitaiko, kad ir viešasis sektorius būna kaip pagrindinis projekto finansavimo šaltinis;
- 3) privatus partneris, dalyvaudamas įvairiose projekto stadijose (projektavimo, vykdymo, įgyvendinimo, finansavimo), atlieka svarbų vaidmenį, tačiau viešasis sektorius dažnai nustato visuomenės interesus atitinkančius projekto tikslus, siūlomų paslaugų kokybę ir kainodaros politiką bei prižiūri, kad šių tikslų būtų laikomasi (www.ppplietuva.lt, žiūrėta 2017-04-25);
- 4) viešasis ir privatus sektorius pasidalija riziką. Nors bendrasis principas yra tas, kad privatus partneris prisiima visą ar didžiąją dalį rizikos, rizikos pasidalijimas kiekvienu atveju tiksliai nustatomas sutartyje. Svarbu, kad projekto šalys riziką turi pasidalyti atsizvelgdamos į individualius dalyvių sugebėjimus ją įvertinti, kontroliuoti ir valdyti (www.ppplietuva.lt, žiūrėta 2017-04-25).

Labiausiai paplitusios PVSSP taikymo sritys - kelių tiesimas ir priežiūra, komunalinių paslaugų teikimas, mokyklų, ligoninių, oro uostų, autobusų ir geležinkelio stočių, kalėjimų, elektrinių, valdžios

įstaigų pastatų statyba bei remontas, vandens ir šilumos ūkių pertvarkymas.

Literatūroje sutinkamos ir išskiriamos kelios PVSSP formos. Tai kontraktas, koncesija, jungtinė įmonė, strateginė partnerystė ir pan.

Koncesija – „valdžios ar valdymo institucijos suteiktas leidimas (administracinis aktas, dokumentas), kuriame nustatomos koncesininko (leidimą gaunančio asmens, organizacijos) ūkinės komercinės veiklos sąlygos“ (www.vikipedija.lt, žiūrėta 2017-04-25).

Koncesijos pagrindu sudaromos sutartys atlikti projektams, kurie svarbūs valstybės ar gyventojų saugumui. Koncesininkas už išskirtines teises verslo vykdymui moka valstybei fiksuotą arba procentinį mokestį.

Valstybė su privačiu sektoriumi sudaro koncesijos sutartis ir vykdo projektus, susijusius su aplinkos tarša, visuomenės saugumo užtikrinimu, naudingų iškasenų ieškojimu, gavyba ar pervežimu, asmenų ir turto apsauga, elektros gavyba, transportavimu, pardavimu ir kitas.

Kaip jau minėjau, privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystė turi gerą bruožą, kad paskirsto atsakomybę tarp dviejų sektorių. Žemiau pateikiama lentelė, kaip tai gali būti paskirstyta:

1 lentelė. VPSP institucijų atsakomybės

<p>PP įgyvendinanti institucija atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VPSP inicijavimą • IP rengimą, PK užpildymą. • Pirkimų vykdymą, VPSP sutarties parengimą, jos sudarymą ir vykdymą. • Informacijos apie VPSP projektą pateikimą. 	<p>Finansų ministerija atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VPSP sutarties projekto ir VPSP sutarties pakeitimų finansinių sąlygų įvertinimą. • Informacijos apie VPSP projektą kaupimą, sisteminimą, saugojimą ir tvarkymą. • Ataskaitos apie sudarytas VPSP sutartis teikimą Vyriausybei.
<p>CPVA atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metodinių dokumentų rengimą ir skelbimą internetinėje svetainėje www.ppplietuva.lt. • IP, PK ir pirkimo dokumentų vertinimą. • Informacijos apie VPSP projektą skelbimą www.ppplietuva.lt. • Konsultacijas, mokymų vedimą, 	<p>Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisija atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siūlymų dėl VPSP taikymo tikslingumo, įgyvendinant centrinės valdžios investicijų projektus, teikimą Lietuvos Respublikos Vyriausybei. • Sudarytų VPSP sutarčių ir jų vykdymo metinės ataskaitos svarstymą bei siūlymų dėl VPSP projektų įgyvendinimo teikimą

<p>informacijos sisteminimą, analizę.</p>	<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siūlymų dėl VPSP projektų įgyvendinimo teikimą centrinės valdžios VPSP projektus įgyvendinančioms institucijoms.
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybė atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprendimo dėl VPSP projekto įgyvendinimo priėmimą. • Pasiūlymo dėl VPSP projekto, pagal kurį valstybės turtiniai išsipareigojimai yra didesni negu Investicijų įstatyme arba Koncesijų įstatyme nustatyta suma, įgyvendinimo pateikimą Lietuvos Respublikos Seimui. 	<p>Savivaldybės taryba atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprendimo dėl VPSP projekto tikslingumo priėmimą. • VPSP projekto pirkimo sąlygų, pagrindinių VPSP sutarties sąlygų ir pirkimo būdo tvirtinimą, kai VPSP projektas įgyvendinamas taikant VŽPP, arba konkurso etapų nustatymą, kai VPSP projektas įgyvendinamas suteikiant koncesiją. • Sprendimo dėl VPSP sutarties projekto priėmimą.
<p>Lietuvos Respublikos Seimas atsakingas už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprendimo dėl VPSP projekto, pagal kurį valstybės turtiniai išsipareigojimai yra didesni negu Investicijų įstatyme arba Koncesijų įstatyme nustatyta suma, įgyvendinimo priėmimą. 	<p>Lietuvos statistikos departamentas atsakingas už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VPSP sutarties vertinimą, kai Finansų ministerija kviečia Lietuvos statistikos departamentą dalyvauti VPSP sutarties vertinime.
<p>Savivaldybės kontrolierius atsakingas už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Išvados, kurioje, be kitų aspektų, turi būti įvertinti VPSP taikymo teisėtumas ir VPSP teikiama ekonominė ir socialinė nauda, teikimą. 	<p>Viešųjų pirkimų tarnyba atsakinga už:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pirkimų procedūrų tikrinimą.

Taigi, partnerystė bendras, glaudžiai susijęs, privataus ir viešojo sektoriaus darbas.

1.3. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės svarba, privalumai ir trūkumai

PVSSP projektai yra ilgalaikiai, ir kaip rodo praktika, daugiausia tokių projektų paruošiama infrastruktūros srityje. Kadangi tokie projektai yra finansuojami privataus ir viešojo kapitalo, tai iš karto turime dvi suinteresuotas puses, kad projektas būtų laiku ir sėkmingai įgyvendintas. Viešasis sektorius, privataus kapitalo dėka gali ne tik sukurti viešosioms paslaugoms teikti reikalingą turtą, bet ir perduoti privačiam sektoriui su tuo turtu susijusias administravimo paslaugas. Privataus sektoriaus dalyvavimas bendroje veikloje su viešuoju sektoriumi, dažnai užtikrina geresnius vadybos įgūdžius, specifines profesines žinias, inovacijas. Privatus sektorius gali gauti lėšų iš trečiųjų šalių, taip taupomos biudžeto lėšos ir sumažėja grėsmė projekto finansavimo stygiui pajusti. Viešasis sektorius, dalindamasis atsakomybe ir rizika su privačiuoju sektoriumi, gali vietoje visos veiklos organizavimo, labiau koncentruotis į teikiamas paslaugas, veiklos stebėseną.

Šiandieniniame valstybės gyvenime, sprendžiant viešojo sektoriaus veiklos efektyvumo problemas vis dažniau taikomas privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės sutarčių numatytoms paslaugoms ir darbams atlikti būdas. Pasak A. Raišienė (2007) galima būtų apibrėžti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės formavimo prielaidas sekančiai:

- 1) dviejų sektorių bendradarbiavimas visiems partnerystės projektų ar programų dalyviams suteikia galimybę įgyti sprendimų inicijavimo, įgyvendinimo ir vertinimo galią, pasidalyti atsakomybe;
- 2) partnerystės sutarties dalyviai gali ginti savo interesus, pritaikyti ekspertines žinias ir patirtį tiek regioniniu, tiek vietos savivaldos lygmeniu (pavyzdžiui, sudarant regiono ar savivaldybės plėtros planus, nustatant veiklos, finansavimo prioritetus ir t.t.);
- 3) partnerystė remiasi ne tik pasidalintos atsakomybės, bet ir pasidalintų resursų principu, todėl partnerystės projektų / programų dalyviai įgyja lygiavertę teisę nuspręsti kaip turėtų būti valdomi finansiniai ir kiti ištekliai;
- 4) partnerystė leidžia išvengti funkcijų dubliavimo, užtikrinti efektyvią informacijos sklaidą tarp partnerystės dalyvių;
- 5) partnerystė gerina viešojo sektoriaus, privataus verslo bei visuomenės, kurios interesai partnerystės programoje atstovaujami, tarpusavio ryšius ir santykius, formuoja dalyvavimo, asmeninės atsakomybės ir „kai tu laimi ir aš laimiu“ socialines nuostatas (Raišienė, 2007).

Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės sutartis užtikrina, kad privatūs investuotojai tam tikrą laikotarpį galės naudotis viešuoju turtu, tačiau šio turto nuosavybės teises išsaugos viešojo sektoriaus

institucijos (Viešasis valdymas, 2010). Dar vienas, ne mažiau svarbus, teigiamas veiksnys, skatinantis formuoti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę paremtus tikslus – galimybė viešajam sektoriui pasinaudoti privataus verslo įgūdžiais ir žiniomis projektų atrankos ir valdymo, atsakomybės pasidalijimo, inovacijų diegimo ir kituose projektų įgyvendinimo efektyvumą didinančiose srityse (Dūda, 2010). Viešojo valdymo vadovyje (2010), pateikti užsienio teoretikų Trevoro L. Brown, Matthew Poto, M. Van Slykeski (2010) viešojo sektoriaus ir privataus verslo partnerystės sutarties apibrėžimai. Šie autoriai teigia, kad tai yra ekonominiai mainai tarp dalyvių, kur centrinės valdžios tikslas yra sujungti viešųjų vertybių, institucijų ir paslaugų rinkos sąlygas įvykdant tris sutarties etapus (Viešasis valdymas, 2010):

- 1) susitariant gaminti ar įsigyti paslaugas;
- 2) pasirenkant paslaugos teikėjus ar gamintojus;
- 3) išdėstant kontrolės priemones sutarties įgyvendinimo procese.

Tiesa, PVSSP galime įžvelgti ir nemažai trūkumų ir grėsmių, tokių, kaip viešųjų paslaugų kokybiško teikimo užtikrinimo ilgalaikiam laikotarpiui iš privataus sektoriaus pusės, nes sunku numatyti kaip elgsis privataus kapitalo įmonė ateinančius 10-20 metų. Negalime numatyti ar nebus dirbtinai sukuriami barjerai, kad teikiamomis paslaugomis negalėtų pasinaudoti ekonomiškai silpnesnės vartotojų grupės. Beje, reikia paminėti, kad PVSSP projektų pirkimo konkurso laikotarpis labai ilgas, kas sąlygoja dideles viešojo sektoriaus pradines išlaidas. Net ir pasirašius PVSSP projekto sutartį, dažniausiai neišvengiama sutarties sąlygų, reikalavimų keitimo, trūksta konkretumo kaip bus atliekama sutarties vykdymo kontrolė, teikiamų paslaugų ar kuriamo turto stebėseną, finansinę kontrolę, kadangi kontroliuoti norima privatų sektorių.

Stephen P. Osborne (2008), Darin Grimsey ir Mervin K. Lewis (2004), privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę apibrėžia kaip tam tikras bendradarbiavimo formas, į kurias įeina: privatus verslas kaip pagrindinis finansavimo šaltinis, ilgalaikių sutarčių sudarymas tarp viešojo sektoriaus ir privataus verslo subjektų, siekiant įgyvendinti viešosios infrastruktūros projektus, rizikos pasidalijimas tarp partnerių. Kalbant apie riziką, derėtų paminėti, kad rizikos nustatymas, įvertinimas ir realistiškas paskirstymas, rizikos mažinimo priemonių numatymas bei rizikos stebėjimas ir kontrolė užtikrina partnerystės projektų veiklą. Rizikos klasifikacijų yra daugybė. Ypatingas dėmesys skiriamas politinei, pajamų, privataus partnerio pasirinkimo, komercinei, techninei, aplinkos, valdymo, paklausos, užsienio valiutos rizikoms nustatyti. VPSP duoda didesnę naudą, jei rizika paskirstoma toms šalims, kurios geriausiai sugeba ją valdyti (Viešasis valdymas, 2010). Literatūroje randamas lentelėje pavaizduotas rizikos pasiskirstymas tarp privataus ir viešojo sektoriaus subjektų:

2 lentelė. Rizikos paskirstymas tarp partnerystės dalyvių

Viešasis sektorius	Bendra	Privatus sektorius
Diskriminacinė teisinė rizika	Paklausos (apimties) rizika	Detalaus planavimo leidimų gavimas
Bendrojo planavimo leidimų gavimas	Infliacijos rizika	Projektavimas
Vykdomos veiklos standartų, kokybės nustatymas	Bendra teisinė rizika	Kūrimas
	Neįveikiamos aplinkybės	Paleidimas į eksploataciją
		Vykdoma veikla
		Projekto finansavimas
		Technologijos ir moralinis nusidėvėjimas

Šaltinis: Viešasis valdymas, 2010

Kaip matome iš pateikto pavyzdžio, viešajam sektoriui galima būtų priskirti paruošiamųjų darbų riziką, t.y. priskirti atsakomybę už darbų planavimą ir organizavimą. Privačiam verslui tenka didesnė rizika – jis atsakingas už viešojo sektoriaus planų ir tikslų įgyvendinimą, priemonių naudojimą tiems tikslams pasiekti (finansavimas, reikalinga technika ir kt.). Tiek privataus, tiek viešojo sektoriaus subjektams, sėkmingai valdant savo kompetencijai priskirtą riziką, gali kilti ir kita – bendra rizika, kurią sąlygoja išoriniai, socialiniai – ekonominiai veiksniai. Taip pat reikia paminėti, kad Lietuvoje dažniausiai taikomos koncesijos atveju – didžiąją dalį projekto rizikos privalo prisiimti privatus partneris, priešingu atveju sandoris negali būti laikomas koncesija.

Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, skatindama privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, atkreipia dėmesį į tokios partnerystės teikiamus privalumus, tokius kaip:

- 1) reikiamų investicijų į viešąjį sektorių užtikrinimas ir efektyvus valstybės lėšų valdymas;
- 2) savalaikis ir kokybiškas viešųjų paslaugų teikimas;
- 3) partnerystės projektų įgyvendinimas laiku, kas nereikalauja papildomų ir nenumatytų viešojo sektoriaus išlaidų;
- 4) privataus sektoriaus ilgalaikių pajamų užsitikrinimo galimybė;

- 5) privataus sektoriaus gebėjimų ir patirties panaudojimas, gerinant valstybės teikiamas paslaugas;
- 6) tinkamo rizikų paskirstymo nauda, mažinanti išlaidas joms valdyti;
- 7) pagal partnerystės sutartis sukurtas turtas gali būti apskaitomas ne viešojo sektoriaus balanse (www.finmin.lrv.lt, žiūrėta 2017-12-21).

Tiesa, nepamirštami ir galimi partnerystės sutarčių trūkumai:

- 1) sukurta infrastruktūra ar paslaugos vartotojams gali kainuoti brangiau;
- 2) nukeliant su partnerystės projektu susijusius viešojo sektoriaus mokėjimus į ateitį, gali būti neigiamai įtakojami vėlesnių laikotarpių viešojo sektoriaus fiskaliniai rodikliai;
- 3) paslaugų pirkimas taikant partnerystę, trunka ilgiau ir kainuoja daugiau lyginant su tradiciniais viešaisiais pirkimais;
- 8) partnerystės projektų sutartys yra ilgalaikės, sudėtingos bei santykinai nelanksčios, kadangi sunku numatyti ir įvertinti visus veiksnius, galinčius ateityje įtakoti numatomos veiklos vykdymą (www.finmin.lrv.lt, žiūrėta 2017-12-21).

Vieną pagrindinių PVSSP projektų reikalingumo priežasčių yra riboti viešojo sektoriaus išteklių, kurie negali užtikrinti didėjančio viešųjų paslaugų bei atnaujintos infrastruktūros poreikio. Išėitis – privačios investicijos į viešąjį sektorių. Antra svarbi priežastis - noras tobulinti viešojo sektoriaus darbo organizavimą, perimant tam tikrus metodus iš privataus verslo. Pagaliau šios partnerystės vystymasis yra pasekmė šiuolaikinės valstybės vaidmens ir įtakos ekonomikai kitimo, kuomet valstybė užsiima ekonominės veiklos organizavimu, reguliavimu ir kontrole, atsisakydama vykdytojo funkcijos.

Taigi, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę galėtume apibūdinti kaip ilgalaikį bendradarbiavimą, kurio pasekoje verslo rizika išskirstoma keliems subjektams, siekiantiems abipusės naudos ir bendro tikslo, t.y. teikti paprastai anksčiau tik viešajam sektoriui priskirtas viešąsias paslaugas ir vystyti tokių paslaugų teikimui būtiną infrastruktūrą, kuomet paslaugų teikimą organizuoja viešasis sektorius, už jų įgyvendinimą, realizavimą, tam būtinų įrenginių eksploatavimą atsakingas privataus verslo subjektas, o už paslaugas moka vartotojai. Siekdamos užtikrinti infrastruktūros ar paslaugų teikimą, visų lygių valstybinės bei regioninės valdžios institucijos vis labiau domisi galimybe bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi, sudarant privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės sutartis. Šis interesas yra padidėjęs ir dėl nacionalinio biudžeto ribotumo.

1.4. Privataus ir viešojo sektoriaus finansavimo galimybes lemiantys veiksniai

Kaip jau minėta, Lietuvoje daugiausia privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės sutarčių sudaromos Lietuvos įstatyme nustatytu koncesijų būdu. Tai vienas iš būdų viešajam sektoriui įgyvendinti savo funkcijas (teikti viešąsias paslaugas, valdyti valstybės turtą ir pan.) pasitelkiant privataus sektoriaus kapitalą, patirtį. Valstybė, duodama privačiam sektoriui specialų leidimą vykdyti ūkinę veiklą, pati nevykdo šios veiklos, tačiau gyventojams užtikrina viešųjų paslaugų teikimą, o privačiam sektoriui suteikia galimybę uždirbti. Koncesijos sutartis yra pasaulyje paplitusi infrastruktūros projektų finansavimo forma, kuomet panaudojamas privatus kapitalas. Lietuvoje pirmą kartą Koncesijų įstatymas priimtas 1996 metais, tačiau realiai jis neveikė. Netiksliai buvo apibrėžta koncesijos sutartis. Privatus sektorius, susidurdamas su sudėtingomis biurokratinėmis procedūromis, privalomomis tipinės koncesijos sutarties nuostatomis, draudimu derėtis dėl paskelbtų sąlygų atvirame konkurse (koncesija suteikiama tik atviro konkurso tvarka), buvo nesuinteresuotas dalyvauti tokiuose projektuose. Kad būtų pašalintos esamos kliūtys ir pagerinta investicinė aplinka, nuo 2003 m. spalio 1 d. pradėjo veikti naujasis Koncesijos įstatymas, kuris pagilino koncesijos sampratą, nustatė koncesininkų (Lietuvos ar užsienio subjektų, bet kokios rūšies įmonės, įstaigos, organizacijos) atrankos ir koncesijų suteikimo tvarką, koncesijas suteikiančių institucijų ir koncesininkų teises ir pareigas (Gudelis, Rozenbergaitė, 2004). Vienas iš šio įstatymo privalumų – visos ar su veikla susijusios rizikos perdavimas koncesininkui, tačiau šiame įstatyme pasigendama konkretumo.

Dar viena galima privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės forma yra taip vadinama nuomos forma, kai valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialaus turto (pvz., žemės) naudojimas pagal nuomos sutartį perduodamas privačiam sektoriui. Tokios nuomos tikslas – nuomojamo objekto perdavimas laikinai jį valdyti ir juo naudotis.

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystę galima apibrėžti ir jungtinės veiklos modeliu. Tuomet jungtinės veiklos sutartimi, kurią pasirašydami du ar daugiau asmenų, įsipareigoja kartu užsiimti tam tikra veikla, tuo pačiu kaip savo indėlių įnešdami savo turtą, darbą ar žinias. Jungtinės veiklos sutartyje, kaip taisyklė, viešasis sektorius būna atsakingas už leidimų, sutikimų iš valstybės institucijų gavimą, dokumentų rengimą, o privatus sektorius iš savo pusės, kaip įnašą, pateikia žinias, reputaciją, prisideda finansavimu, turtu.

Kadangi privataus ir viešojo sektoriaus subjektų įgyvendinami partnerystės projektai sąlyginai naujas reiškinys Lietuvoje, jie susilaukia ir kritikos ir liaupsių. Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystei priešinasi profesinės sąjungos, teigdamos, jog privataus kapitalo atėjimas į viešąjį sektorių didina nedarbą. Yra nuomonių, kad privatus sektorius iš principo negali bendradarbiauti su viešuoju sektoriumi, nes privataus sektoriaus tikslas yra gauti pelno, o viešojo sektoriaus – teikti viešas paslaugas.

Baiminamasi, kad viešosios valdžios institucijos, viešąją nuosavybę perdavusios valdyti privačiam kapitalui, praras šios nuosavybės kontrolę ar kad privačios įmonės dėl didesnio pelno sumažins viešųjų paslaugų kokybę - privatus sektorius, mažindamas išlaidas, skirtas žaliavoms ir darbo užmokesčiui, pridėtines išlaidas, susijusias su energijos, įrengimų naudojimo ir kitomis netiesioginėmis išlaidomis, pradeda teikti blogesnės kokybės viešąsias paslaugas, didina mokesčius už viešosios infrastruktūros ir paslaugų sektorių plėtrą. Beje, įvardinamas ir toks faktas, kad privačioms bendrovėms bankai suteikia paskolas už didesnes palūkanas nei tais atvejais, jeigu skolintųsi viešojo sektoriaus institucijos, ko pasekoje brangsta viešosios paslaugos.

Dar vienas PVSSP projektus stabdantis veiksnys – sudėtingas strateginių veiksnių nustatymas, kadangi kiekvienu atveju norima pasiekti skirtingų tikslų. Tai gali būti ekonominės naudos siekimas ar visuomeninių poreikių užtikrinimas, ar viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas, ar dar kiti tikslai. Iš esmės PVSSP projektai yra labai sudėtingi, nėra tikslaus jų išaiškinimo, todėl reikalauja didelės specialistų kompetencijos jau pradinėje stadijoje – projektų ruošime.

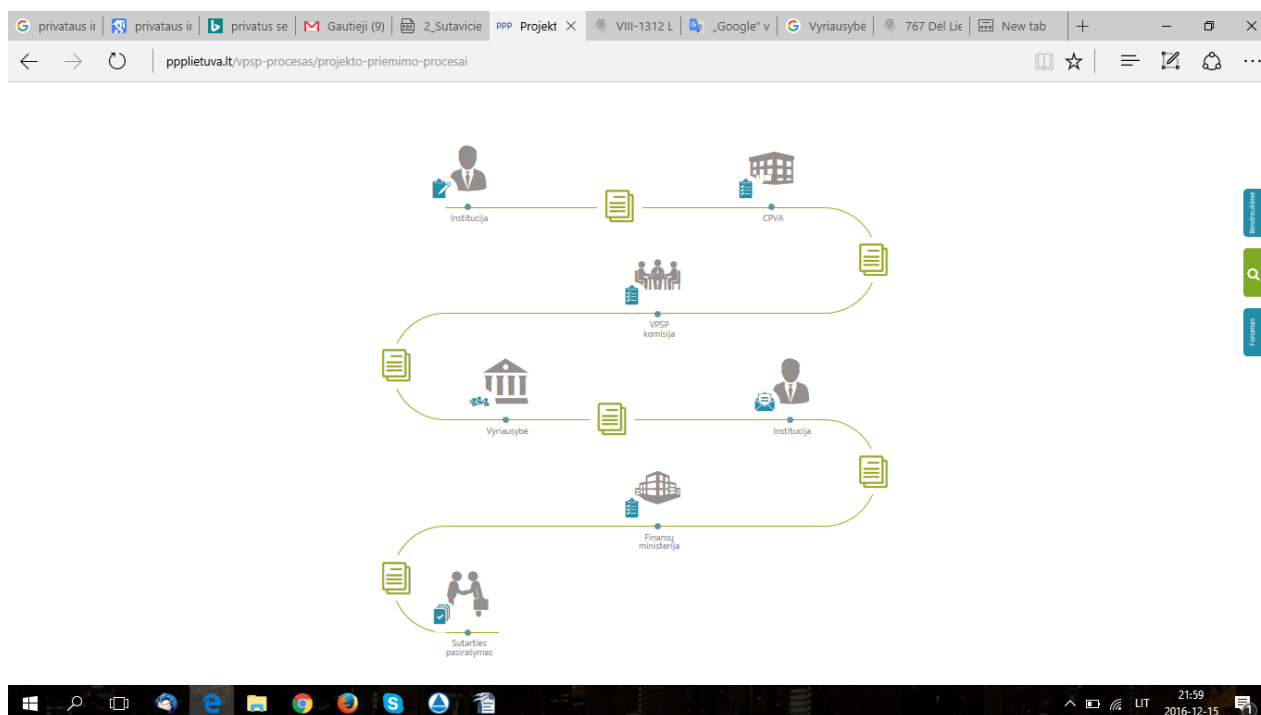
Europos ekspertizijų centro pateiktoje statistinėje informacijoje apie privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų vykdymą galima pastebėti, kad kiekvienoje valstybėje yra tam tikros sritys, kuriose pasirašoma daugiausia PVSSP projektų. Tarkim Austrijoje dominuoja kelių infrastruktūra, Belgijoje – sporto ir kultūros objektų renovacija ir statyba, Prancūzijoje – sveikatos apsauga, pastatų renovacija ir statyba. Tiesa, Lietuva neteikia duomenų šioje ataskaitoje. Analizuojant užsienio valstybių patirtį, galėtume pastebėti, kad populiariausios yra dvi kryptys. Viena iš jų - ekonominė infrastruktūra, Tai kelių, geležinkelių, tiltų, atliekų tvarkymo, vandens valymo įrengimų ir kt. renovacija ar statyba. Kita sritis - socialinė infrastruktūra, kuri apima mokyklų, ligoninių, kalėjimų, poilsio namų ir kt. objektų renovaciją ir statybą.

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų nedideliame populiarumui tikriausiai įtakos turi ir paties partnerystės projekto pasirašymo procesas, turintis eilę etapų:

Pirmiausia suinteresuota valstybės institucija, vadovaudamasi Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau CPVA) metodiniais dokumentais parengia partnerystės (arba investicinį partnerystės) projektą/klausimyną ir įvertina, ar jis gali būti įgyvendinamas taikant partnerystę. Parengtas projektas yra teikiamas CPVA įvertinimui. CPVA nustatytais terminais paruošia atsakymą institucijai, ir jei atsakymas yra teigiamas, institucija per Finansų ministeriją dokumentus teikia Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisijai. Finansų ministerija informuoja Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisiją apie institucijos, teikiančios dokumentus, galimybes priimti išsipareigojimus pagal partnerystės sutartį ir organizuoja Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisijos posėdį. Toliau Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisija nagrinėja dokumentus ir nustatytais terminais teikia Vyriausybei siūlymą dėl partnerystės taikymo tikslingumo įgyvendinant projektą (Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų komisijai pateikus siūlymą nepritari partnerystės taikymo

tikslingumui, toks partnerystės projektas nėra įgyvendinamas). Vyriausybė priima sprendimą dėl partnerystės projekto įgyvendinimo. Kai turtinių išpareigojimų pagal partnerystės projektą vertė didesnė nei 58 000 000 EUR, sprendimą priima Seimas Vyriausybės siūlymu.

Gavusi teigiamą sprendimą dėl projekto įgyvendinimo, institucija pradeda vykdyti pirkimo procedūras. Parengti pirkimo dokumentai teikiami CPVA, pagal kurios rekomendacijas parengia partnerystės sutarties projektą ir teikia jį Finansų ministerijai. Savo ruožtu Finansų ministerija įvertina finansines sąlygas fiskalinės drausmės reikalavimų požiūriu ir teikia Institucijai išvadą – pritarimą ar nepritarimą finansinėms sąlygoms. Žemiau pateikta PVSSP projekto priėmimo schema:

Šaltinis: www.ppplietuva.lt, žiūrėta 2017-02-17

1 pav. Projekto priėmimo procesas

Matome, kad procesas nuo idėjos atsiradimo iki sutarties pasirašymo tikrai yra ilgas .

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos investicijų įstatymą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 liepos 29 d. pritarė Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių (toliau – Taisyklių) pakeitimams, pagal kuriuos privatūs subjektai turės teisę inicijuoti viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektus (LR Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimo Nr.1480 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės“ pakeitimo Nr, 767, 2.2. punkt. 4¹).

Taisyklėse nustatyta, kad privatūs subjektai turi teisę inicijuoti (pasiūlyti įgyvendinti) naujus arba galiojančiuose strateginiuose, tarpinstituciniuose veiklos planuose, savivaldybių vidutinės arba trumpos trukmės strateginio planavimo dokumentuose numatomus įgyvendinti privataus ir viešojo sektoriaus

subjektų partnerystės projektus, kuriems nėra paruoštas investicijų projektas, pateikdami privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projekto inicijavimo pasiūlymą kompetentingai valstybės ar savivaldybės institucijai).

Privatus subjektas, teikdamas valstybės ar savivaldybės institucijai privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projekto inicijavimo pasiūlymą, turės užpildyti viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros patvirtintos formos dokumentą, kuriame bus pateikta informacija apie inicijuojamą privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektą. Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros parengtas ir patvirtintas dokumentas bus skelbiamas interneto tinklapyje www.ppplietuva.lt.

Tokiu būdu siekiama dar labiau paskatinti valstybės ar savivaldybės institucijų ir privačių subjektų ilgalaikį bendradarbiavimą, įgyvendinant privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektus ir paskatinti privatų sektorių imtis iniciatyvos partnerystės projektų srityje. Gal būt tai padės pritraukti daugiau finansuotojų ir alternatyvių finansavimo šaltinių.

Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projekto sėkmingas vykdymas ir įgyvendinimas labai priklauso nuo abiejų šalių noro ir sugebėjimo kiekvienu konkrečiu atveju tinkamai įvertinti šios partnerystės taikymo efektyvumą bei pasirinkti teisingą formą. Viešojo sektoriaus subjektas, prieš priimdamas sprendimą dėl partnerystės taikymo tikslingumo, turi atidžiai įvertinti bei ekonomiais skaičiavimais pagrįsti numatomą naudą, efektyvumą ir galimas grėsmes.

Kadangi privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė tampa vis labiau plintanti ilgalaikių projektų įgyvendinimo forma, informacijos apie minėtų projektų įgyvendinimą pasaulyje galima rasti ir Viešojo ir privataus sektorių partnerystės asociacijos tinklapyje. VPSP asociacijos veiklos tikslai:

„-suvienyti VPSP plėtra Lietuvoje suinteresuotus asmenis;

-įstatymų leidžiamais būdais siekti, kad visoje Lietuvoje būtų sudarytos kuo palankesnės sąlygos VPSP plėtrai;

-tirti, analizuoti ir spręsti aktualius VPSP plėtros klausimus;

-ginti Asociacijos narių teises, laisves ir teisėtus interesus;

-skatinti Asociacijos narių bendradarbiavimą;

-sutelkti Asociacijos narių pastangas siekiant sukurti kuo palankesnes sąlygas VPSP plėtrai;

-teikti Asociacijos nariams konsultacijas ir metodinę pagalbą

-siekti kitų Asociacijos narių poreikius atitinkančių ir galiojantiems teisės aktams neprieštaraujančių tikslų“ (http://www.3p.lt/asociacijos_tikslai, žiūrėta 2017-12-27);

Europoje veikiantis C.R.E.A.M. Europe PPP Alliance apima visą infrastruktūros sektorių, įskaitant transportą, komunalines paslaugas (energetiką, telekomunikacijas ir kt.), socialinę infrastruktūrą

(mokyklą, ligonines, ir kt.) nacionaliniu, valstybiniu ir vietos lygiu. Pagrindinė aljanso misija - teikti paramą įgyvendinant privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektus, kurių rezultate gautume veiksmingą privačių rangovų viešųjų paslaugų teikimo priemonę, padėtų vyriausybinėms organizacijoms plėtoti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės politiką, orientuotą į bendradarbiavimą su privačiu sektoriumi. Pasak C.R.E.A.M. Europe PPP Alliance naujos Europos sąjungos valstybės narės, matydamos privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų naudą kitose šalyse, taip pat keičia senus ir priima naujus įstatymus, kad būtų atvertos galimybės vystyti partnerystės projektus. Tačiau privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė turėtų būti svarstoma tik tuo atveju, jei yra veiksminga jos įgyvendinimo struktūra ir jei partnerystės tikslai gali būti pasiekti. Asociacijos tikslas - plėtoti ir skatinti tarptautiniu mastu pripažintą, skaidrią geriausią privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės proceso praktiką, siekiant užtikrinti, kad Europos projektai pritrauktų tinkamas investicijas tarptautiniu ir vietos lygiu. C.R.E.A.M. Europos PPP aljansas teikia savo nariams skirtingus paslaugų srautus pagal EuroPPP ir MasterPPPlan iniciatyvas, kurias finansuoja narystės mokesčiai, plėtros programos ir rėmimas

Projektų finansavimas yra ilgalaikis infrastruktūros ir pramonės projektų finansavimas, paremtas prognozuojamais projekto pinigų srautais, o ne jo rėmėjų balansais. Paprastai projekto finansavimo struktūra apima keletą investuotojų, vadinamų "rėmėjais", taip pat bankus ar kitas skolinančias įstaigas, teikiančias paskolas projektui. Tai dažniausiai yra negražintinos paskolos, kurias užtikrina projekto turtas ir kurios yra visiškai sumokėtos iš projekto pinigų srautų, o ne iš bendro projekto rėmėjų turto ar kreditingumo, iš dalies remiant finansinį modeliavimą. Europos praktikoje privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimą paprastai užtikrina visas projekto turtas, įskaitant pajamas gaunančias sutartis. Projekto kreditoriams suteikiama teisė prisiimti projekto kontrolę, jei projekto įmonė susiduria su sunkumais laikydamosi paskolos sąlygų. Paprastai kiekvienam projektui sukuriama specialios paskirties subjektas, taip apsaugodamas kitą projekto rėmėjo nuosavybę nuo neigiamo projekto nesėkmės poveikio. Kaip specialios paskirties įmonė, projekto bendrovė neturi kito turto nei projektas. Projektų finansavimas dažniausiai yra sudėtingesnis nei alternatyvūs finansavimo būdai. Rizikos nustatymas ir paskirstymas yra pagrindinė projekto finansavimo dalis. Projektas gali kelti techninę, aplinkos, ekonominę ir politinę riziką, ypač besivystančiose šalyse ir kylančiose rinkose. Finansų institucijos ir projektų rėmėjai gali daryti išvadą, kad projekto kūrimui ir veikimui būdinga rizika yra nepriimtina (nenustatyta).

Pasak The national Council for public-private partnerships, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystei reikia keletos dalykų kad ji būtų sėkminga:

- susitarimo, kuriuo dalijami privataus ir viešojo sektoriaus įgūdžiai ir turtas, teikiant paslaugą ar priemonę, kuria naudosis visuomenė. Be dalijimosi ištekliais, kiekviena šalis dalijasi teikiamos paslaugos ir (arba) priemonės teikiama nauda ir rizika.

- privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė turi būti grindžiama gera praktika, aišku, įvertinant ir tai, kad įgyvendinimo metodika gali skirtis, atsižvelgiant į konkretaus projekto pobūdį ar vietos problemas ir poreikius.
- kiekvienos partnerystės įgyvendinimui turėtų būti nustatytas teisės aktas. Skaidrumas ir konkurencinis pasiūlymų teikimo procesas turėtų būti apibrėžtas šiame statute.
- viešasis sektorius, kaip dažniausiai partnerystės projektuose būnantis prižiūrėtojo vaidmenyje, turėtų partnerystės projektams skirti didelį žmogiškųjų išteklių kiekį, kuris stebėtų partnerystės vykdymą, būtų atsakingas už pasiūlymų partnerystei svarstymą ir priimtų ne mažiausios, o geriausios kainos pasiūlymus, įvertintų ekonominę vertę.
- Kadangi partnerystės įsipareigojimai apibrėžiami partnerystės sutartyje, ši sutartis turėtų apimti išsamų privataus ir viešojo sektoriaus partnerių atsakomybės, rizikos ir naudos aprašymą. Toks susitarimas padidintų partnerystės sėkmės tikimybę. Įvertinant tai, kad negalima numatyti visų nenumatytų atvejų, geroje sutartyje turi būti aiškiai apibrėžtas ginčų sprendimo būdas.
- dar vienas svarbus sėkmės kriterijus – aiškiai apibrėžtas pajamų srautas. Nors privatusis partneris gali teikti dalį arba visą kapitalo tobulinimo finansavimą, turi būti nustatytas pajamų srautas, kurio pakaktų partnerystės sutarčiai įvykdyti ir numatytų priimtina pelną per partnerystės laikotarpį. Pajamų srautas gali būti generuojamas iš įvairių šaltinių (mokesčių, rinkliavų, prieinamumo mokėjimų, šešėlinių rinkliavų, mokesčių padidinimo finansavimo, komercinio mažai naudojamo turto naudojimo arba daugybės papildomų galimybių), tačiau turi būti pagrįstai užtikrintas dėl ilgo laikotarpio partnerystės investavimo laikotarpio.
- kadangi partnerystės sutartys yra ilgalaikės ir jų rezultatas taip pat matomas tik po ilgo laikotarpio, reikia įvertinti tai, kad tam tikros visuomenės dalys gali būti nusiteikusios priešiška ir nesuvokti partnerystės teigiamos vertės visuomenei. Tokiu atveju svarbu atvirai ir nuolat bendrauti su tokiomis visuomenės grupėmis, suteikiant joms išsamią informaciją apie būsimą naudą visuomenei.
- ne mažiau svarbu pasirinkti tinkamą partnerį partnerystės sutarčiai vykdyti, nes projektas bus ilgalaikis ir kandidato patirtis konkrečioje partnerystės srityje yra labai svarbus priimant sprendimą dėl tinkamo partnerio pasirinkimo. Taip pat reikėtų atsižvelgti ir į privataus partnerio finansinius pajėgumus.

Stebint Jungtinės Karalystės patirtį dažnai sutinkamas terminas Join Venture (Bendra įmonė), kai partnerystės projektas sudaromas tarp dviejų ar daugiau įmonių ar organizacijų, pagrįstų bendra patirtimi ar ištekliais ir viešojo sektoriaus. Terminas "bendra įmonė" dažnai naudojamas komercinei veiklai, kurią vykdo kelios įmonės, kurios laikosi sutartyje nustatytų taisyklių dalintis savo turtu ir dėl to kyta jų bendrų

veiksmų rizika ir nauda. Viešasis sektorius dažnai vaidina bendros įmonės partnerio vaidmenį, rengdamas sutartis su išorės firmomis ar organizacijomis, siekdamas konkrečių tikslų. Bendra įmonė skiriasi nuo kitų formų partnerystės tarp organizacijų, pavyzdžiui, susijungimų ar paprastų sutartinių susitarimų. Bendros įmonės partneriai privalo sudaryti sutartis, kaip dalytis savo partnerystės nuosavybe, atsakomybe ir pelnu. Kai viešasis sektorius įsitraukia į bendrą įmonę, tai dažnai vadinama privataus ir viešojo sektoriaus partneryste. Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė gali apimti įvairius veiksmus, pradedant infrastruktūros kūrimu ir moksliniais tyrimais. XXI a. pradžioje daugybė pažengusių pramoninių šalių pradėjo kurti bendras įmones su privačiuoju sektoriumi ligoninių statybai, infrastruktūros projektams ir investicijoms į naujas technologijas. Bendros įmonės taip pat yra plačiai paplitusios besivystančiose šalyse, o užsienio vyriausybės ir nevyriausybinės organizacijos jas dažnai aiškiai remia teikiant pagalbą ir skiriant lėšas besivystančioms šalims. Bendros įmonės dažnai yra patrauklios viešajam sektoriui, nes suteikia galimybę naudoti privačius pinigus ir patirtį siekiant viešųjų tikslų. Tiesa, bendros įmonės, kuriose dalyvauja viešasis sektorius, kelia problemų dėl atskaitomybės pobūdžio ir valstybės atsakomybės srities. Vykdamas partnerystės sutartį iškyla klausimas dėl atsakomybės, kuri nėra tiksliai apibrėžta - prekės ar paslaugos gali būti bendrai valdomos ir valdomos tiek privataus, tiek viešojo sektoriaus. Ši situacija sukelia neaiškumų dėl priimamų politinių sprendimų ir viešųjų veiksmų galimybes nenumatytomis aplinkybėmis.

2. PRIVATAUS IR VIEŠOJO SEKTORIAUS SUBJEKTŲ PARTNERYSTĖS PROJEKTŲ FINANSAVIMO GALIMYBIŲ TYRIMO METODIKOS PARINKIMAS

Siekiant atskleisti PVSSP partnerystės ypatumus, buvo svarbu atlikti empirinį tyrimą. Tyrimui atlikti buvo naudojama kokybinių (interviu) ir kiekybinių (statistinių) duomenų analizė.

Kiekybinio tyrimo tikslas – išsiaiškinti kiek ekonominiai veiksniai turi įtakos partnerystės sutarčių sudarymui ir vykdymui. Kokybinio tyrimo tikslas – išsiaiškinti požiūrį į privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę, kylančias problemas, išvelgti partnerystės naudą. Atliktu tyrimu buvo siekiama atsakyti į klausimą, ar Lietuvoje yra sudarytos pakankamos galimybės privačiam sektoriui bendradarbiauti su viešuoju, ar viešojo sektoriaus išteklių naudojami efektyviai, ekonomiškai bei rezultatyviai.

Socialiniuose moksluose plačiai naudojami ir kiekybiniai ir kokybiniai metodai. Pasak K. Kardelio, skirtumas tarp kiekybinio ir kokybinio tyrimo metodo yra gana sąlygiškas ir eksperimentuose dažnai naudojami keli metodai. Pavyzdžiui, „interviu arba dokumentų analizės metodai gali būti panaudoti tiek atliekant kiekybinę, tiek kokybinę tiriamojo reiškinių analizę. Tiksliau, matyt, būtų kalbėti ne kiekybinius ar kokybinius tyrimo metodus, bet kiekybinius ir kokybinius tyrimus, kurie iš esmės skiriasi ne tik pagal kai kuriuos juose taikomus tyrimo metodus, bet pagal tyrimo tikslus, tyrimo planavimą, gautų duomenų apdorojimo metodus, t.y. kaip renkami ir analizuojami bei interpretuojami tyrimo duomenys“ (Kardelis).

Tyrimo naudojami abu metodai – kiekybinis (statistinis) ir kokybinis (interviu). Kiekybinis tyrimas yra labiau struktūrizuotas ir suplanuotas, nes tyrimo metodai bei duomenų matavimo priemonės dažniausiai būna suformuluotos dar prieš tyrimą. Tuo tarpu kokybinių tyrimų metodai yra lankstūs, nes orientuoti į interpretaciją, o ne į matavimus, leidžia pažvelgti į situacijos ir elgesio ryšį, kuris daro didžiausią įtaką patirties formavimui. Be to, skirtingai negu kiti, kokybiniai tyrimo metodai labiau gilina reiškinių kilmę, o ne į skaičius.

2.1 Kiekybinių tyrimų analizės metodas

Statistinių duomenų analizė buvo atlikta naudojant Europos oficialius statistinius duomenis, skelbiamus eurostat statistikos tinklapyje (<http://ec.europa.eu/eurostat/>). Statistika – tai valstybės ribose esančių reiškinių padėtis, jų būklės atspindys. Šiuo metu statistika suprantama taip: tai mokslas, nagrinėjantis masinius socialinius ekonominius bei kitus reiškinius, kiekybiniu aspektu su jų kokybiniu turiniu vietas ir laiko sąlygomis.

Kaip žinome PVSSP projektai reikalauja didelių ir ilgalaikių investicijų. Dauguma investuotojų, priimdami galutinį sprendimą investuoti, nori žinoti, kokia šiuo metu yra konkrečios šalies ar regiono ekonominė padėtis. Trumpai tariant, visi mes norime žinoti, ar artimiausiu metu ekonominė situacija bus

palanki investavimui ar ne. Siekiant atsakyti į šį bei kitus klausimus pradedame analizuoti įvairiausių makroekonominius rodiklius, kaip pavyzdžiui šalies bendrąjį vidaus produktą (toliau - BVP), nedarbo lygį, infliaciją, palūkanų normas ir pan. Tyrime naudosime tris pagrindinius makroekonominius rodiklius ir bandysime įvertinti, ar jie turi įtakos PVSSP projektų vykdymui.

Bendrasis vidaus produktas – pagrindinis makroekonominis rodiklis, naudojamas šalies gyvenimo lygiui apibūdinti, ekonominio augimo tempams nustatyti, ūkio struktūrai apibūdinti ir tarptautiniams palyginimams (Skominas, 2006). BVP – tai per tam tikrą laikotarpį šalyje pagamintų prekių ir paslaugų vertinė išraiška – gamybinio šalies pajėgumo matas.

Dažniausiai šalies situacija vertinama teigiamai, jei šalies BVP didėja, bendrovių pajamos ir pelnai auga arba dar geriau, kai jų augimo tempas didėja. Tuo tarpu priešinga situacija dažniausiai turėtų būti vertinama neigiamai. Augant BVP, didėja privataus sektoriaus pajamos, pelnas, tuomet atsiranda poreikis investuoti, kas skatina vykdyti PVSSP projektus, kuriems reikalingas privataus sektoriaus finansinis indėlis.

Antras makroekonominis rodiklis, padedantis identifikuoti šalies ekonominę būklę – infliacijos lygis. Bendriausia prasme infliacija yra kainų lygio augimas (Samuleson, Norhaus, 1999). Infliacija yra ilgalaikis pinigų perkamosios galios mažėjimo procesas. Vieni autoriai teigia, kad infliacija, pasižyminti nedideliais tempais iki 4,7 proc., yra tarsi rinkos efektyvinimo mechanizmas (McConnell, Brue, 2008). Jei tempai nedideli, tai skatinamos investicijos, mažėja nedarbas, didėja realioji gamybos apimtis. Kiti autoriai yra gana kategoriški ir teigia, kad trumpalaikė skatinančios infliacijos nauda neatsveria nelauktos, aukštos, neefektyviai valdomos infliacijos žalos ekonomikai (Butautas, 2008; Krugman, Wells, 2006). Infliacijos rodiklio pokyčiai svarbūs šalies ekonomikai, šalies produkcijos konkurencingumui, potencialiems investuotojams, vartotojams, kadangi destabilizuoja ekonomiką, apsunkina ateities perspektyvų numatymą, rinkos dalyvių skatina elgtis neracionaliai. Dažniausiai stabiliai bei neženkliai augančios kainos (iki 3% kasmet) yra vertinamos kaip normalus reiškinys. Tačiau jei kainų augimo tempas įgauna didesnę pagreitį, traktuojama, kad tai jau „nesveika“ infliacija, kuri ekonomiką gali privesti prie perkaitimo. Priešingai, mažėjančios prekių ir paslaugų kainos (tokia situacija vadinama „defliacija“) daugelio vartotojų galėtų būti vertinamos kaip teigiamas reiškinys, tačiau kaip bebūtų keista, mažėjančios kainos dažniausiai yra daug didesnis blogis nei nedidelė infliacija. Esant stabiliai šalies situacijai, mažėja investuotojų rizika prarasti pinigus ir tai taip pat skatina ilgalaikes investicijas, kurios reikalingos PVSSP projektams vykdyti.

Vienu iš reikšmingiausių ekonomikos kitimą atskleidžiančių rodiklių yra nedarbo lygis, kuris parodo šalies bedarbių skaičiaus ir darbo jėgos santykį. Nedarbo lygis parodo reikšmingiausio gamybos išteklių panaudojimo laipsnį šalies ekonomikoje. Mokslinėje literatūroje taip pat akcentuojamos socialinės ir psichologinės neigiamos nedarbo pasekmės, skatinančios valstybes kovoti su nepageidaujama ir žalingu nedarbo lygio augimu. Nedarbo problemos aktualumą stiprina ir tai, kad yra

įrodyta šio rodiklio sąveika su daugeliu kitų ekonominių indikatorių. Atlikta nemažai tyrimų, siekiant nustatyti nedarbo lygio ryšį su kitais ekonomiais rodikliais. Beržinskienė ir Martinkus (2005) išskyrė koreliacinius ryšius tarp nedarbo lygio ir infliacijos, BVP, gyventojų migracijos saldo, gimimų skaičiaus, nusikaltimų skaičiaus, bendrosios pramonės produkcijos, vidutinio bruto darbo užmokesčio ir kt. Wilkinson (2000) atskleidė, kad nedarbo lygio augimą galima naudoti kaip priemonę kovojant su šalyje augančia infliacija. Ryšys tarp dviejų ekonomikos problemų buvo įrodytas dar praėjusio šimtmečio viduryje (Hoover, 1967). Nedarbo lygio ir infliacijos lygio priklausomybė buvo daugelio užsienio mokslininkų tyrimų objektu (Rummery, 2002). Dažniausiai mažėjantis nedarbo lygis, didėjantis darbuotojų skaičius, didesnis išdirbamų valandų skaičius bei augantis darbo produktyvumas turėtų būti vertinami kaip teigiami ženklai. Tuo tarpu priešinga situacija, be abejo, turėtų būti vertinama neigiamai. Nedarbo lygio rodiklis taip pat naudojamas tyrime, kadangi jis svarbus šalies ekonomikai ir tuo pačiu gali įtakoti VPSSP projektų paklausą.

Tyrimui taip pat bus naudojamas rodiklis - valstybės skola. Valdžios sektorių sudaro centrinės, regioninės, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų subsektoriai. Valstybės skolos dydis bus išreiškiamas procentais nuo BVP. Skola yra apskaičiuojama nominaliąja verte; skola užsienio valiuta perskaičiuojama į nacionalinę valiutą naudojant metų pabaigos rinkos valiutų keitimo kursus (sutarčių atveju taikomos ypatingos taisyklės). Šalies valdžios sektoriaus duomenys yra gaunami konsoliduojant valstybės subsektorius. Pagrindiniai duomenys išreiškiami nacionaline valiuta ir perskaičiuojami į eurus naudojant Europos centrinio banko teikiamus metų pabaigos rinkos valiutų keitimo kursus. Valstybės skolos rodiklis pasirinktas dėl to, kad jis gali turėti įtakos privataus sektoriaus sprendimui, bendradarbiauti ir tuo pačiu vykdyti partnerystės projektus su viešuoju sektoriumi.

2.2 Kokybinių tyrimų analizės metodas

Kokybiniais tyrimams apibūdinti dažnai vartojama sąvoka „atvejo tyrimas“, kadangi gauti rezultatai atspindi tyrime dalyvavusių asmenų nuomonę, žinias, interpretacijas. Socialiniuose moksluose dažnai naudojamos apklausos, interviu. Kokybiniai tyrimai dažnai naudojami kaip priemonė iškeltai hipotezei patvirtinti ar paneigti.

Klausimų tikslas – nuodugniau pažinti tiriamąjį reiškinį, gauti išsamesnės informacijos apie elgesio pobūdį. Tinkamai suformuluoti klausimai turi būti nedviprasmiški, patikimi, taip pat skatinti respondento norą bendradarbiauti, kuo teisingiau atsakinėti. Interviu, kaip atskiras tyrimo metodas, gali būti skirstomas į daugelį įvairių variantų, pradedant nuo formalizuotų (standartizuotų) interviu, kur klausimai iš anksto numatyti, iki neformalių interviu, kur klausimų seka bei jų formalizavimas visiškai laisvi. Tiriamasis interviu apibrėžiamas kaip tyrėjo inicijuotas dviejų asmenų pokalbis (šiuo atveju pokalbis

suprantamas kaip interviu technika, todėl jis neturėtų būti išskiriamas kaip atskiras tyrimo metodas), kurio tikslas – gauti būtiną tyrimo uždaviniams informaciją.

Atliekant tyrimą buvo naudojamas kokybinis tyrimo tipas – apklausiami ekspertai. Vadovaujantis K.Kardelio knygos „Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai“ rekomendacijomis buvo sudarytas klausimynas ekspertams. Visiems dalyviams buvo išsiųstas laiškas su paaiškinimu kokių tikslų norima gauti jų interviu, kokie bus interviu klausimai ir kam jie bus naudojami. Klausimai suformuluoti siekiant, pirmiausia išsiaiškinti eksperimento dalyvio požiūrį į PVSSP projektus, kaip tokią galimą verslo formą ir toliau plėtoti klausimus apie jų naudą visuomenei ir patiems projektų vykdytojams, kylančias problemas ir t.t. Klausimynas sudarytas iš 12 klausimų, kurie telpa dviejuose lapuose. Klausimynas buvo išsiųstas ekspertams su tikslu informuoti apie numatomą pokalbį. Tyrime naudotas struktūrizuotas interviu, kai klausimai ir visa procedūra numatomi iš anksto ir interviu metu nedaug keičiami tik detaliau plėtojami. Interviu klausimai sudaryti iš klausimų su atsakymų variantais kiek su teiginiu sutinkama ir su klausimais į kuriuos laisvai formuluojami atsakymai.

3. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1. Kiekybinė statistinių duomenų analizė

Statistiniame tyrime lyginami pasirinktų Europos šalių - Jungtinės Karalystės, Prancūzijos, Latvijos ir Lietuvos makroekonominiai rodikliai. Įvertinant, jų kaitą pasirinktu periodu, atliekamas tyrimas, kaip rodiklių kitimas įtakoja PVSSP projektų gausą. Jurngtinė Karalystė (partnerystės projektai vadinami – Private Finance Initiative) ir Prancūzija (partnerystės projektai vadinami -*Concessions* ir *Societesd'Economie Mixties*) pasirinktos kaip šalys vykdančios daug PVSSP projektų, Latvija, kaip šalis, turinti panašius makroekonominis rodiklius kaip Lietuva.

Vadovaujantis Europos investicijų banko duomenimis, 2010 – 2012 metais Europos Sąjungos šalyse įgyvendintų VPSP projektų vertė siekė 47,9 mlrd. eurų, vidutiniškai po 16 mlrd. eurų per metus.

Jungtinė Karalystė įvardinama, kaip viena iš šalių, sukaupusių didelę patirtį PVSSP projektų vykdyme. Tačiau ir joje PVSSP projektai ne iš karto išibėgėjo. Nors jiems vykdyti buvo teikiama daug paraiškų, didžioji dalis buvo atmetama. Iki 2015 m. kasmet buvo atmetama beveik po 60 naujų projektų ir tik nuo 2015 m. jaučiamas progresas PVSSP projektų srityje. Šiuo metu Jungtinė Karalystė vykdo 716 projektus, kurių vertė beveik 60 milijardų svarų (68,42 milijardų EUR). Aktyviai PVSSP projektus ir toliau įgyvendina ir Prancūzija. Tiesa, sritys, kuriose įgyvendinami PVSSP projektai Jungtinėje Karalystėje, apima gerokai platesnį viešojo sektoriaus veiklų ratą. Populiariausi PVSSP projektai Jungtinėje Karalystėje yra švietimo bei gydymo paslaugų infrastruktūros plėtra, paskui kuriuos seka transporto infrastruktūra, aplinkosaugos, viešosios tvarkos ir saugumo užtikrinimo viešosios paslaugos. Tuo tarpu Prancūzijoje didžiausi projektai paprastai apsiriboja geležinkelio linijų ir autostradų tiesimu, bei paskutiniaisiais metais įgyvendintais Prancūzijos teisingumo ministerijos ir teismų pastatų projektais.

Makroekonominių rodiklių analizei buvo naudojami dvylikos metų imties, t.y. 2006 - 2017 m., statistiniai duomenys. Įvertinus ir išanalizavus pasirinktų šalių makroekonominis rodiklius, buvo ieškoma ryšio tarp tiriamų rodiklių ir jų įtakos PVSSP projektų vykdymui.

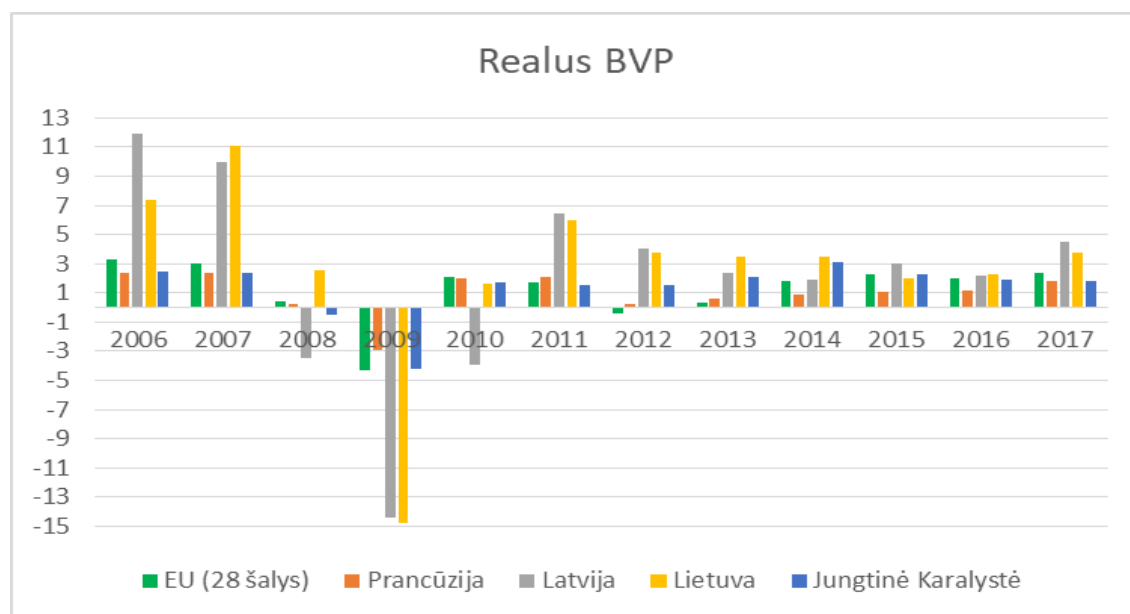
Taigi, pažvelkime į žemiau pateiktą BVP kitimą pasirinktose tyrimo šalyse. Tyrime naudojamas realaus BVP augimo pokytis, palyginus su parėjusiais metais, išreikštas procentais. BVP yra ekonominės veiklos vertinimo kriterijus, apibūdinamas kaip visų prekių ir paslaugų vertė, atėmus prekių ir paslaugų, sunaudotų joms sukurti, vertę. BVP metinio rodiklio augimo skaičiavimas leidžia palyginti ekonominę plėtrą.

3 Lentelė. Realus BVP

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU (28 šalys)	3,3	3	0,4	-4,3	2,1	1,7	-0,4	0,3	1,8	2,3	2	2,4
Prancūzija	2,4	2,4	0,2	-2,9	2	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2	1,8
Latvija	11,9	10	-3,5	-14,4	-3,9	6,4	4	2,4	1,9	3	2,2	4,5
Lietuva	7,4	11,1	2,6	-14,8	1,6	6	3,8	3,5	3,5	2	2,3	3,8
Jungtinė Karalystė	2,5	2,4	-0,5	-4,2	1,7	1,5	1,5	2,1	3,1	2,3	1,9	1,8

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Europos oficialius statistikos duomenis, skelbiamus <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Grafinis BVP vaizdas būtų:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

2 pav. Realus BVP

Kaip ir visose šalyse, pasaulinė finansų ir ekonomikos krizė 2006 – 2007 metais pastebimą Lietuvos ekonomikos augimą sustabdė ir 2009 m. Lietuvos ir Latvijos realusis BVP buvo mažiausi iš visų lyginamų šalių ir smarkiai skyrėsi nuo ES vidurkio. Tiesa, šiuo metu, t.y. 2016 -2017 m. abiejose šalyse jaučiamas ekonomikos atsigavimas ir BVP kilimas. Pastaraisiais metais BVP išlaiko teigiamą augimą Prancūzijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Europos sąjungos mastu BVP 2017 m. lyginant su 2016 m. paaugo, nors 2016 m. buvo stebimas nuosmukis, lyginant su 2015 m. Tiesa, Jungtinėje Karalystėje pastaruoju metu kaip tik stebimas BVP mažėjimas ir, tikėtina, tam įtakos turi neapibrėžtumo atsiradimas dėl šalies nusprendimo pasitraukti iš Europos sąjungos.

Kitas šalies ekonomikai svarbus rodiklis – infliacijos lygis. Kiekvienoje šalyje „normalia infliacija“ gali būti laikoma skirtinga rodiklio reikšmė, kuri priklauso nuo rinkos išsivystymo lygio. Pavyzdžiui, jei brandžioje rinkoje sveika metinė infliacija bus 1-3 proc., tai besivystančioje rinkoje normaliu reiškiniu galima laikyti 2-8 proc. metinį kainų prieaugį. Kadangi Lietuva yra įsivedusi eurą, infliaciją šioje srityje reguliuoja Europos Centrinis Bankas, kuris siekia, kad infliacija šalyje būtų apie 2 procentus. Jei infliacija mažesnė, centrinis bankas užsiima skatinamąja pinigų politika, ir atvirkščiai. Infliacija yra viena iš aktualiausių šiuolaikinės ekonomikos svarstytinų problemų. Infliacija reiškia pinigų perkamosios galios kritimą, pasireiškiantį bendroju kainų lygio kilimu. Ji sutrikdo ekonomikos augimą, mažėja gyventojų pajamos, jos tampa nestabilios, žmonės yra neįtikrinti dėl savo ateities. Infliaciją gali sukelti įvairios priežastys, kurios būna ne tik vidinės, bet ir išorinės. Pasaulio rinkos svyravimai, globalizacija, informacinės visuomenės plėtra, deficitiniai valstybių biudžetai, pinigų apyvartos ypatybės, įvairūs politiniai pasikeitimai.

Suderinti vartotojų kainų indeksai yra sukurti siekiant tarptautiniu mastu palyginti vartotojų kainų infliaciją.

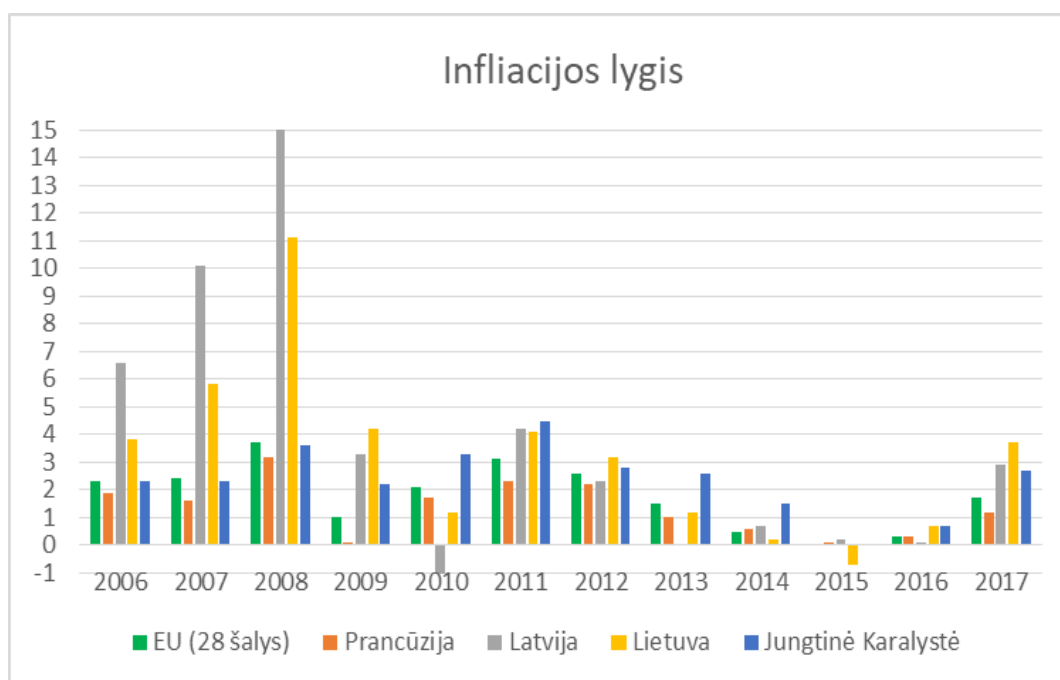
Infliacijos lygis pasirinktose šalyse ir Europos sąjungos vidurkis, vertinant Europos suderintų vartotojų kainų indeksu, skaičiuojami ir skelbiami remiantis bendru indekso baziniu laikotarpiu (eurostat statistikos tinklapis <http://ec.europa.eu/eurostat/>):

4 Lentelė. Infliacijos lygis

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU (28 šalys)	2,3	2,4	3,7	1	2,1	3,1	2,6	1,5	0,5	0	0,3	1,7
Prancūzija	1,9	1,6	3,2	0,1	1,7	2,3	2,2	1	0,6	0,1	0,3	1,2
Latvija	6,6	10,1	15,3	3,3	-1,2	4,2	2,3	0	0,7	0,2	0,1	2,9
Lietuva	3,8	5,8	11,1	4,2	1,2	4,1	3,2	1,2	0,2	-0,7	0,7	3,7
Jungtinė Karalystė	2,3	2,3	3,6	2,2	3,3	4,5	2,8	2,6	1,5	0	0,7	2,7

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Europos oficialius statistikos duomenis, skelbiamus <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Grafinis Infliacijos lygis pavaizduotas 3 paveiksle:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

3 pav. Infliacijos lygis

Lyginant pateiktus duomenis paskutiniaisiais metais Lietuvoje pastebimas šiek tiek didesnis, nei kitose šalyse infliacijos augimas. Infliacijos stabilumas svarbus rodiklis, nes esant stabiliai infliacijai žmonės ir įmonės gali realiai įvertinti savo perkamąją galią, planuoti savo išlaidas ir pajamas. Tai skatina taupyti ir investuoti, o tai sąlygoja ekonomikos augimą. Infliacija ir investicijos yra susiję, kadangi infliacija sugraūžia dalį investicinio pelno – dėl infliacijos investicijos nuvertėja. Dėl šios priežasties investuotojai turi skaičiuoti realią investicinę gražą – t.y. kiek investicijų vertė išaugo ne dėl kainų padidėjimo.

Pagal Tarptautinės darbo organizacijos apibrėžimą, nedarbo lygis išreiškiamas bedarbių ir darbo jėgos santykiu. Darbo jėga – tai visi užimti gyventojai ir bedarbiai. Bedarbiai – tai 15–74 metų amžiaus asmenys, kurie tiriamosios savaitės metu neturėjo darbo, buvo pasiruošę pradėti darbą per artimiausias dvi savaites ir per keturias praėjusias savaites aktyviai ieškojo darbo arba susirado darbą, kurį pradės dirbti ne vėliau kaip po trijų mėnesių. Duomenys pateikti pašalinus sezono įtaką, pateikiami procentais.

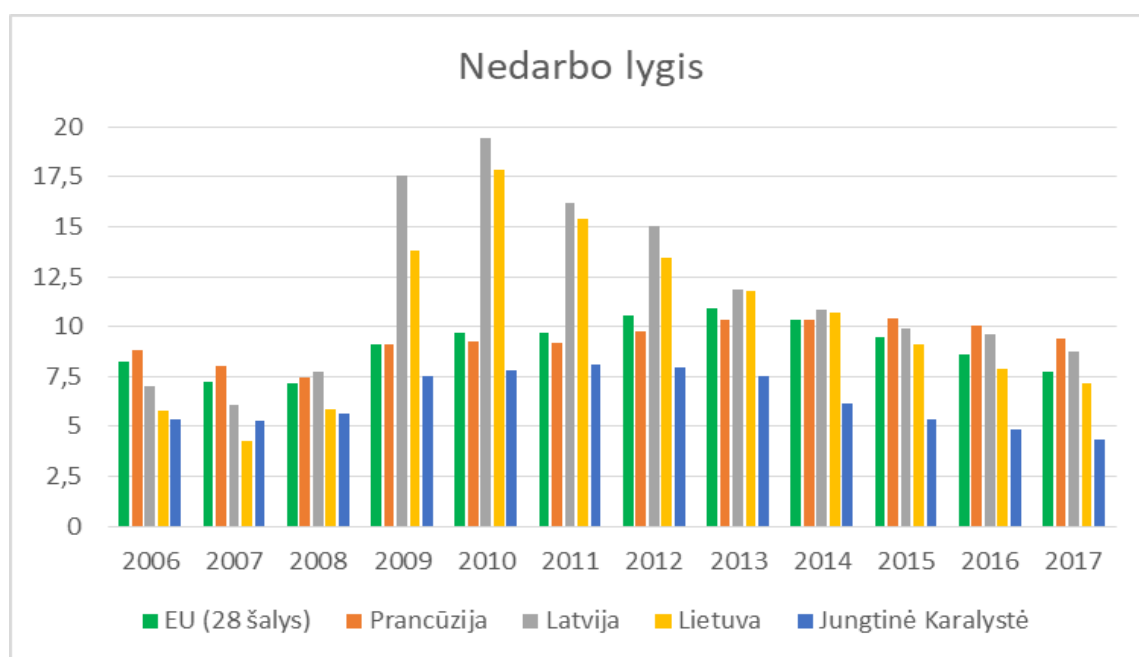
Nedarbo lygis eurostat duomenimis galėtų būti atvaizduotas sekančiai:

5 Lentelė. Nedarbo lygis

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU (28 šalys)	8,26	7,23	7,12	9,10	9,72	9,71	10,57	10,94	10,30	9,48	8,63	7,74
Prancūzija	8,84	7,99	7,43	9,11	9,27	9,18	9,77	10,32	10,31	10,38	10,07	9,43
Latvija	7,04	6,06	7,74	17,57	19,47	16,22	15,04	11,88	10,85	9,88	9,63	8,71
Lietuva	5,79	4,26	5,83	13,80	17,84	15,39	13,41	11,80	10,73	9,13	7,90	7,12
Jungtinė Karalystė	5,35	5,28	5,62	7,55	7,81	8,06	7,93	7,55	6,14	5,33	4,83	4,36

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Europos oficialius statistikos duomenis, skelbiamus <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Grafiškai nedarbo lygis atsispindėtų taip:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

4 pav. Nedarbo lygis

Nors pagal pateiktus statistinius duomenis matome, kad nedarbo lygis nuo 2013 m. visose šalyse mažėja, vienareikšmiškai teigti, kad tuo pačiu gerėja šalies ekonominė situacija negalėtume. Tiksliai nustatyti nedarbo lygį yra sudėtinga ir dėl to, kad egzistuoja dalinis nedarbas, kai žmonės dirba ne visą darbo dieną, paslėptas nedarbas, susijęs su šešėlinės ekonomikos egzistavimu, kai nelegaliai dirbantieji darbo biržoje registruojasi kaip bedarbiai. Asocialūs asmenys, kurie praradę viltį rasti darbą, nesiregistruoja darbo biržoje. Reikia nepamiršti ir to fakto, kad Lietuvoje nedarbo lygis mažėja ne tik dėl

ekonomikos plėtros, o ir dėl to, kad didelė dalis darbo jėgos išvyko dirbti į užsienį. Nedarbas šalies mastu pradeda didėti tuomet, kai daugelis įmonių pradeda susidurti su finansiniais sunkumais. Su finansiniais sunkumais įmonės susiduria tuomet, kai sumažėjus rinkos paklausai, mažėja užsakymų, nebegaunamos įprastos pajamos. Įmonė atleidžia darbuotojus, nes jų nebegali išlaikyti, o, sumažėjus paklausai, sumažėja ir paties darbo. Darbuotojas paprasčiausiai tampa nebereikalingas. Jeigu nedarbo lygis šalies mastu tendencingai kyla, vadinasi daugelis įmonių turi finansinių sunkumų, sukuriama mažesnė pridėtinė vertė, todėl daugelio kompanijų finansiniai rezultatai prastėja. Nedarbo lygis ir BVP yra glaudžiai susiję rodikliai: kuo daugiau darbuotojų, tuo daugiau paslaugų ir produkcijos ekonomika gali pagaminti. Augant nedarbui greičiausiai bus matomas ir BVP mažėjimas. Nedarbo rodikliai investuotojams yra svarbūs, nes jie parodo kokia šiuo metu yra šalies ekonominė situacija.

Sekantis tyrime naudojamas rodiklis, galintis turėti įtakos PVSSP projektų patrauklumui – valstybės skola. Didelė valstybės skola reiškia, kad valstybė turi mažinti išlaidas ir pradėti taupyti. Mažesnis vartojimas sudaro nepalankias verslo sąlygas. Kuo didesnė valstybės skola, tuo verslo sąlygos šalyje yra blogesnės. Mažinti skolą valstybė gali ne tik mažindama išlaidas, bet ir didindama mokesčius. Mažėjančios valstybės išlaidos ir didėjantys mokesčiai mažina kompanijų pelną ir atbaido investuotojus. Valstybės skola parodo, kokios yra valstybės galimybės pasiskolinti. Jeigu valstybės skola yra kritinė, valstybei bus ypatingai sunku pasiskolinti kapitalą, paskola bus suteikiama nepalankiomis sąlygomis. Tuo tarpu, jeigu valstybė yra mažai prasiskolinusi, kreditą gauti bus daug paprasčiau. Kadangi rizika bus maža, paskolos sąlygos bus valstybei palankios. Valstybės galimybės skolintis yra ypatingai svarbios ekonominės krizės laikotarpiu. Dėl šių priežasčių ieškant tinkamos valstybės investicijoms reikia įvertinti valstybės skolos lygį. Valstybės skola neturėtų būti didesnė kaip 60 procentų BVP.

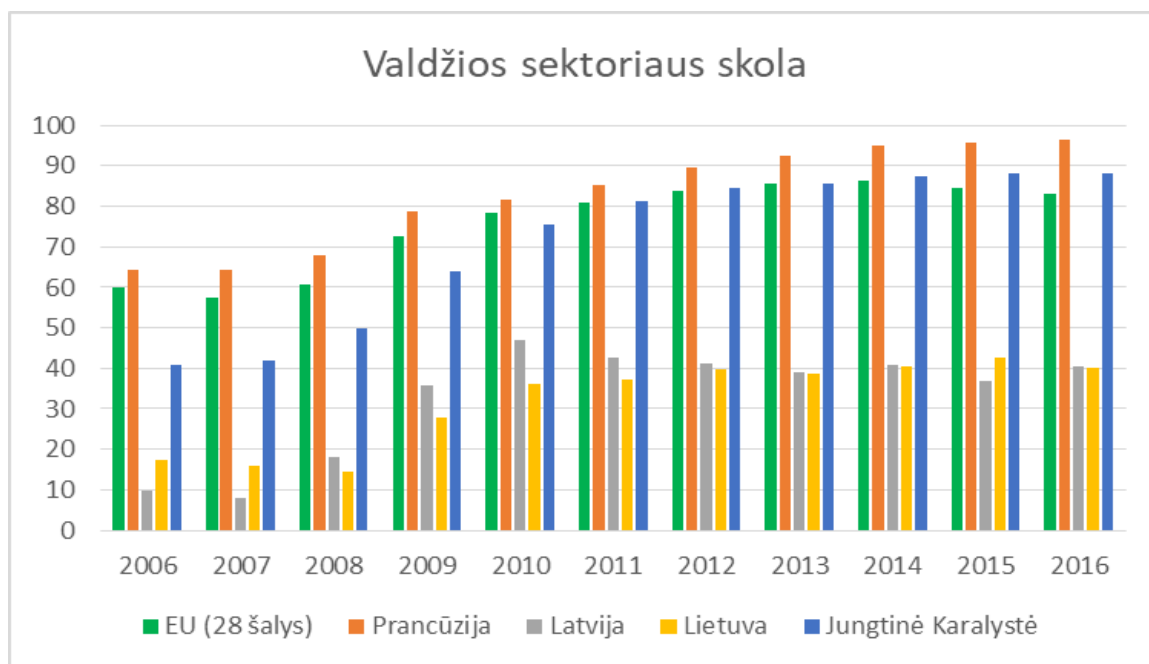
Eurostat duomenimis valstybės skola pasiskirsto sekančiai:

6 Lentelė. Valdžios sektoriaus skola

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU (28 šalys)	60,1	57,5	60,7	72,7	78,3	81	83,7	85,6	86,5	84,5	83,2
Prancūzija	64,4	64,3	68	78,9	81,6	85,2	89,6	92,4	95	95,8	96,5
Latvija	9,6	8	18,2	35,8	46,8	42,7	41,2	39	40,9	36,9	40,6
Lietuva	17,2	15,9	14,6	28	36,2	37,2	39,8	38,8	40,5	42,6	40,1
Jungtinė Karalystė	40,8	41,9	49,9	64,1	75,6	81,3	84,5	85,6	87,4	88,2	88,3

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal Europos oficialius statistikos duomenis, skelbiamus <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Žemiau pateikiamas Valdžios sektoriaus skolos grafinis vaizdas:

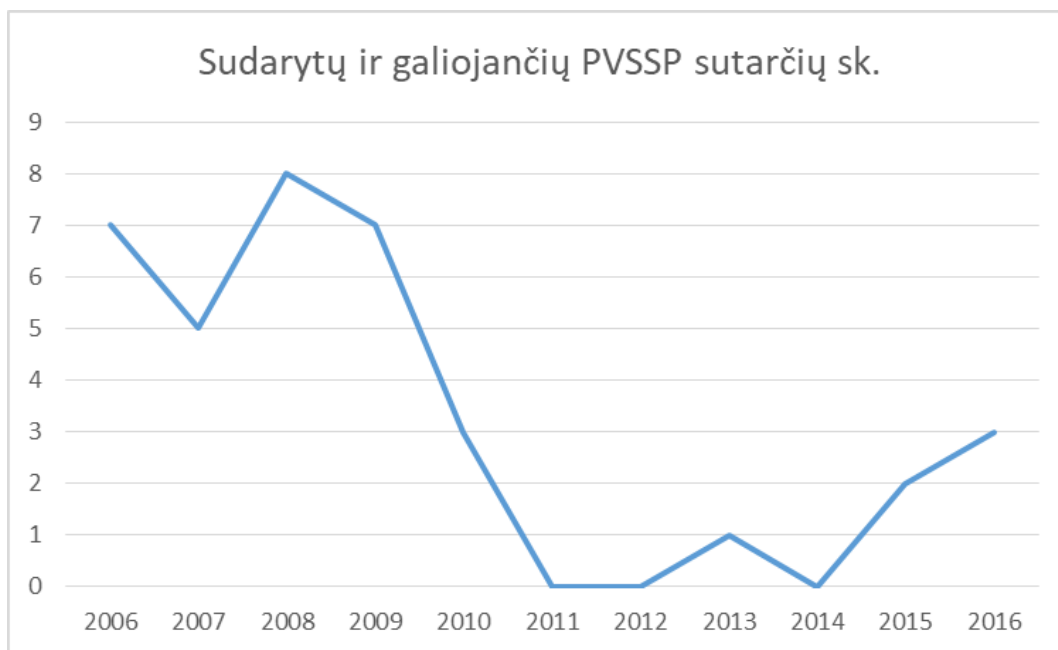

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

5 pav. Valdžios sektoriaus skola

Iš pateiktų duomenų matome, kad Lietuvos ir Latvijos valstybių skola yra mažesnė už Europos sąjungos šalių vidurkį ir neviršija pageidautinos 60 procentų BVP ribos. Tačiau Prancūzijai ir Jungtinei Karalystei, turinčioms net didesnę valstybės skolą nei Europos sąjungos vidurkis, tai netrukdo pritraukti investuotojų ir pirmą kartą vykdyti PVSSP sutartis.

Vadovaujantis Centrinės projektų valdymo agentūros duomenimis šiuo metu Lietuvoje iš viso yra įgyvendinamos 53 PVSSP sutartys, iš kurių 50 – koncesijų sutartys, 3 – valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartys. Žemiau pateiktame grafike matome, kiek 2006-2016 m. sudaryta PVSSP sutarčių (duotu periodu nutrauktos sutartys eliminuotos):

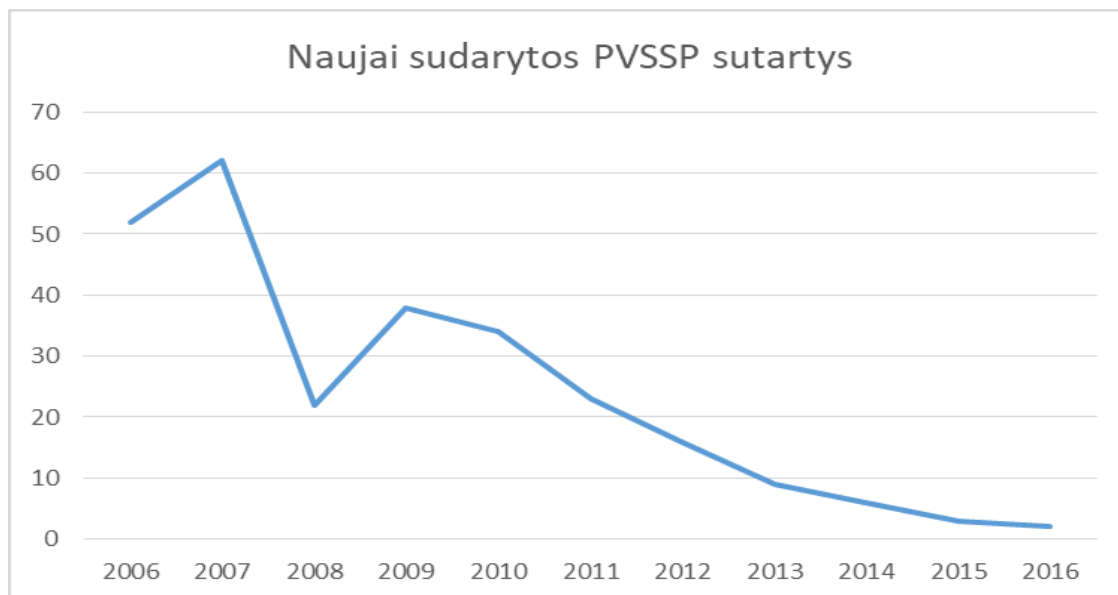
Šaltinis: Sudaryta autoriaus

6 pav. Lietuvoje sudarytų ir galiojančių PVSSP sutarčių skaičius

Reikia paminėti, kad nuo 2008 - 2009 metų buvo sudaryta daugiausia sutarčių, o per 2011 – 2012 metus Lietuvoje nebuvo sudaryta nei viena PVSSP sutartis. Nepaisant kiek didesnių projektų skaičių ankstesniais metais, reikia pripažinti, kad PVSSP projektų įgyvendinimą Lietuvoje lydėjo tik populiarių konferencijų, skambių planų ir didelis nepradėtų įgyvendinti projektų skaičius. Lietuvoje iš principo negalėjo būti įgyvendinami populiariausi PVSSP projektai Europoje – transporto infrastruktūros, švietimo įstaigų, kitos viešosios infrastruktūros ar viešųjų funkcijų, už kurias iš vartotojų nebūtų renkamas mokestis. Rengiami projektai patys negeneravo pakankamai pajamų tam, kad privatus ūkio subjektas juos įgyvendintų be papildomų mokėjimų iš projektą vykdančio valdžios subjekto. Manoma, kad privatus sektorius kasmet į valstybei svarbių objektų plėtrą ir atnaujinimą galėtų investuoti daugiau kaip 150 milijonų eurų. Kai kuriose Vakarų šalyse – Jungtinėje Karalystėje, Prancūzijoje tokiu būdu įgyvendinami projektai sudaro daugiau kaip dešimtadalį metinės valstybės investicinės programos. Tad ko reikia, kad apie sėkmingus tokio pobūdžio projektus Lietuvoje ne tik diskutuotume, bet ir bent po kelis jų kasmet įgyvendintume? Bene svarbiausias kliuvinys susijęs su procedūromis - nuo sprendimo skelbti konkursą iki sutarties pasirašymo praeina ilgas laiko tarpas. Sudėtingos procedūros stabdo projektus, o tai savo ruožtu verslui reiškia papildomas išlaidas. Visa tai mažina PVSSP projektų patrauklumą verslininkams.

Stebint užsienio šalių praktiką, PVSSP projektų vykdymo, reikia atkreipti dėmesį, kad Jungtinėje Karalystėje, jau kuris laikas pripažįstama, kad ankstesniais metais vystant viešąją infrastruktūrą ir viešųjų paslaugų teikimą PVSSP dažnai buvo vertinama kaip vienintelė alternatyva, o koncentruojamasi buvo ties tinkamiausio būdo įgyvendinti PVSSP projektą radimu, o ne apskirtai vertinama ar projektas turi būti įgyvendintas PVSSP pagrindu. Dėl šios priežasties, Jungtinėje Karalystėje buvo įgyvendinta eilė projektų

tokiose srityse, kaip švietimas bei sveikatos apsauga, kurių vystymas PVSSP sutarčių pagrindu, nors kai kalba eina apie tokias viešąsias paslaugas, kaip švietimas ar sveikatos apsauga, daugeliu atveju iškyla interesų konfliktas tarp kaštų taupymo ir veiklos efektyvumo, kurio siekia privatus partneris, bei paslaugos kokybės, kurią visuomenei siekia užtikrinti viešasis sektorius. 2017 m. pabaigoje Jungtinėje Karalystėje buvo vykdoma 715 PVSSP projektų, nors pagal žemiau pateiktą grafinį vaizdavimą matomas ryškus naujai pasirašomų projektų mažėjimas:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

7 pav. Jungtinėje Karalystėje sudarytų ir galiojančių PVSSP sutarčių skaičius

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos pateiktais duomenimis, PVSSP sutartys įgyvendinamos 23-ose savivaldybėse. Iš viso įgyvendinamos 35 PVSSP sutartys, iš kurių 34 yra koncesijų sutartys, 1 – valdžios ir privataus subjektų partnerystės (toliau – VžPP) sutartis. Papildomai pažymėtina, kad iki 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2 naujos PVSSP sutartys (koncesijos). Šias sutartis sudarė Kauno miesto savivaldybė.

Kaip rodo pateikti duomenys, 2015 metais daugiausia VPSP sutarčių vykdė Kauno miesto savivaldybė – 5 sutartis, Panevėžio miesto savivaldybė – 4 sutartis. Klaipėdos miesto savivaldybės įgyvendina 3 VPSP sutartis.

Daugiausia VPSP sutarčių įgyvendinama atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo srityje (11 sutarčių), kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros srityje (10 sutarčių) ir energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą, srityje (8 sutartys).

Iš viso iki 2016 m. sausio 1 d. sudarytos 47 PVSSP sutartys ir investuota 142,9 mln. eurų. Remiantis pateiktais duomenimis, per ataskaitinius 2015 metus privatiems subjektams atlikti mokėjimai sudarė 11,7 mln. eurų, o viešojo sektoriaus subjektai gavo 4,4 mln. eurų pajamų (www.finmin.lrv.lt).

žiūrėta 2017-04-28)

Per 2016 m. buvo naujai sudarytos 5 PVSSP sutartys, iš kurių viena yra centrinės valdžios institucijos sudaryta valdžios ir privataus subjektų partnerystės (toliau – VžPP) sutartis dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto 1-ojo policijos komisariato pastato Vilniuje, P. Vileišio g., projektavimo, statybos ir paslaugų teikimo bei Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinės Vilniuje, Birželio 23-iosios g. 10, statybos ir paslaugų teikimo, kurią 2015 m. gruodžio 29 d. pasirašė Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Po vieną koncesijos sutartį sudarė Klaipėdos rajono, Klaipėdos miesto, Raseinių rajono, Zarasų rajono savivaldybės (www.finmin.lrv.lt, žiūrėta 2017-12-21).

„Iš viso iki 2017 m. sausio 1 d. sudarytos 53 VPSP sutartys ir investuota 146,3 mln. eurų. Kapitalo investicijoms 2016 m. buvo skirta 0,93 mln. eurų – didžioji visų VPSP kapitalo investicijų dalis skirta pagal savivaldybių įgyvendinamas koncesijos sutartis energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą, srityje ir kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros srityje. Pagal pateiktus duomenis per ataskaitinius 2016 metus privatiems subjektams buvo atlikta mokėjimų už 11,1 mln. eurų, o viešojo sektoriaus subjektai gavo 0,67 mln. eurų pajamų“ (www.finmin.lrv.lt Finansų ministerijos Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyriaus duomenimis).

Statistika apie PVSSP sutartis, sudarytas iki 2017 m. sausio 1 d.:

- Viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių suvestinė (1 priedas)
- Viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių skaičius (2 priedas)
- Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutarčių pasiskirstymas pagal sritis (3 priedas)
- Pagal viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutartis atliktų kapitalo investicijų dydžiai (4 priedas)
- Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutarčių pasiskirstymas pagal sutarties trukmę (5 priedas).

„Statistika apie privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės sutartis (koncesijos bei valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis), vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1K-489 „Dėl informacijos apie viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo eigą teikimo Finansų ministerijai taisyklių patvirtinimo“ parengta pagal partnerystės projektus įgyvendinančių institucijų 2015 metais pateiktą informaciją“ (www.finmin.lrv.lt, žiūrėta 2017-04-28).

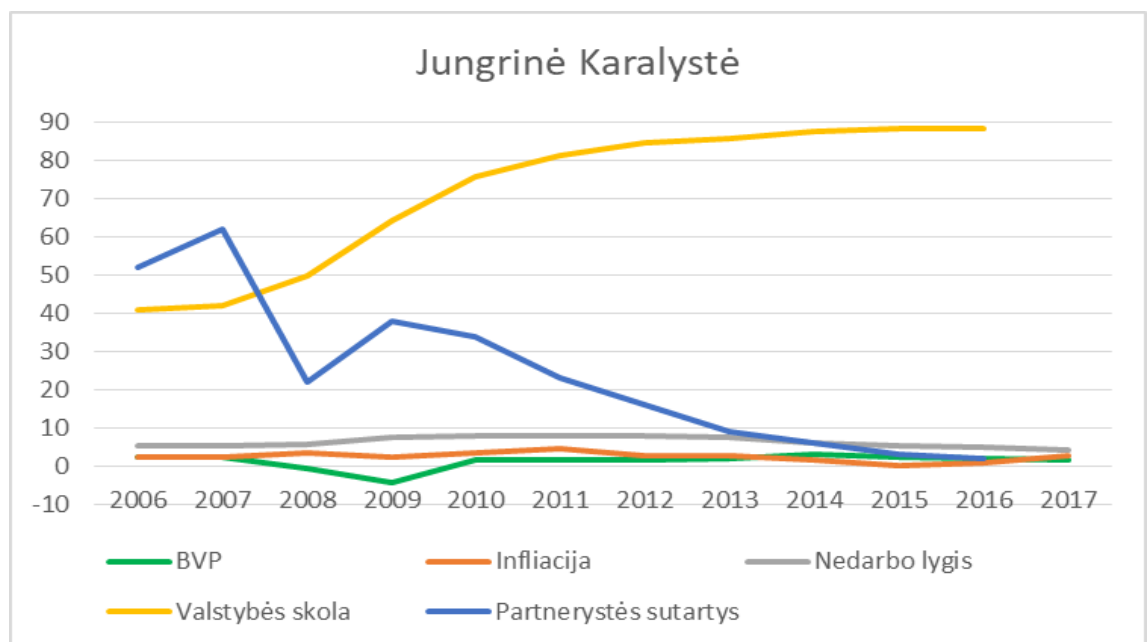
Lietuvoje tikimasi, kad naują postūmį PVSSP projektams suteiks, o taip pat bent jau iš dalies spręs PVSSP projektų finansavimo klausimą 2014 – 2020 metų ES finansinė perspektyva, kurios įgyvendinimo metu iš ES struktūrinių fondų sudaryta galimybė privačiam partneriui tapti projekto

vykdytoju ir gauti ES finansavimą, bei pripažinti privataus partnerio patirtas PVSSP projekto įgyvendinimo išlaidas tinkamomis finansuoti išlaidomis. Kaip jau minėjau, nuo projekto paskelbimo iki sutarties pasirašymo praėina daug laiko, tai tikėtina, kad privatus verslas, įvertinęs galimybę gauti ES paramą parodys didesnę susidomėjimą PVSSP projektų vykdymu. 2016 m. įsigaliojo naujos 5 sutartys, tai, sakyčiau, teigiamas postūmis, ypač po 2011 m., 2012 m., 2014 m., kai nebuvo pasirašyta nei viena sutartis, o 2013 m. tik viena, 2015 m. – dvi. Galimybės bent iš dalies finansuoti PVSSP projektus ES lėšomis nuims dalį spaudimo nuo viešojo sektoriaus finansų, arba leis įgyvendinti projektus, kurie be papildomos paramos būtų per brangūs. 2017 m. sostinėje pradėti vykdyti du PVSSP projektai: Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinės ir sostinės 1-ojo policijos komisariato pastatų statyba (sutartys pasirašytos 2016 m. pabaigoje). Šiuo metu yra laukiama paraiškų dvylikai projektų, kuriuos planuojama įgyvendinti PVSSP būdu (<http://www.ppplietuva.lt/vpsp-projektai/>, žiūrėta 2018-03-30).

Latvija PVSSP projektų srityje turi net mažiau patirties, nei Lietuva. Pirmieji pilotiniai projektai kaimyninėje šalyje pradėti vykdyti 2006 metais. Projektų trukmė nuo 1,5 m iki 30 metų ir biudžetas apie 5,1 mln. EUR kiekvienam projektui. Ženklus padidėjimas matomas 2008 m, kuomet priėmus naujus įstatymus, sutvarkius teisinę bazę buvo sudarytas 16 naujų sutarčių. Šiai dienai Latvijoje yra sudarytos ir galiojančio 60 PVSSP sutarčių.

Palyginus Lietuvos makroekonominis rodiklius su šalimis vykdančiomis daug PVSSP projektų, matome, kad mūsų šalies rodikliai nėra blogesni, o kai kurie – valstybės skola – net geresni.

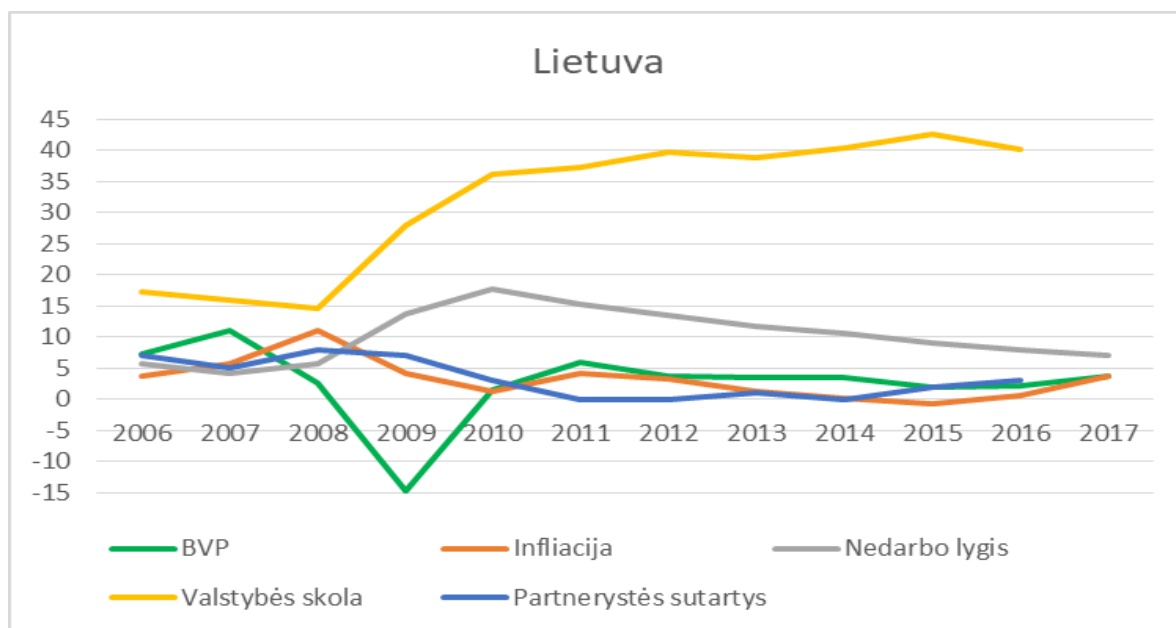
Žemiau pateikiamas bendras grafinis vaizdas Jungtinės Karalystės stebėtų makroekonominių rodiklių ir naujai sudaromų PPP sutarčių:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

8 pav. Jungtinės Karalystės makroekonominiai rodikliai ir PVSSP sutarčių skaičius

Analogiškų rodiklių situacija Lietuvoje:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

9 pav. Lietuvos makroekonominiai rodikliai ir PVSSP sutarčių skaičius

Iš pateiktų duomenų matome, kad Jungtinėje Karalystėje BVP, infliacija ir nedarbo lygis gan pastovūs rodikliai, kas rodo stabilią ekonominę situaciją šalyje. Tačiau taip pat matome, kad naujų partnerystės sutarčių sudaroma ženkliai mažiau. Tam įtakos galėtų turėti auganti valstybės skola ir tai, kad partnerystės sutartys yra ilgalaikės, o anksčiau sudarytos sutartys vis dar įgyvendinamos, todėl naujos nesudaromos.

Lietuvos makroekonominiai rodikliai gan dinamiški, kas rodo, kad šalyje nėra pastovios ekonominės situacijos. Taip pat matome, kad sudaromų partnerystės sutarčių kiekis vis dar lieka mažas.

Darytina išvada, kad partnerystės sutarčių patrauklumui įtaką daro ne tik makroekonominiai rodikliai, bet ir kitos priežastys.

3.2. Kokybinė ekspertų interviu duomenų analizė

Įvertinant tai, kad PVSSP projektai yra ilgalaikiai ir tik bando įsitvirtinti Lietuvoje, buvo nuspręsta atlikti ir ekspertinio interviu duomenų analizę. Interviu klausimai ir prašymai paskirti susitikimo laiką buvo išsiųsti elektroniniu paštu dvidešimčiai numatomų ekspertų – savivaldybių, valstybės įmonių ir privačių įstaigų atstovams, viešojoje erdvėje skelbiamais kontaktais. Atstovai buvo pasirinkti įvertinus viešai prieinamą informaciją apie įstaigas vykdančias PVSSP projektus. Interviu sutiko dalyvauti

šeši ekspertai – trys viešojo sektoriaus atstovai ir trys privataus sektoriaus atstovai. Į interviu klausimus buvo atsakyta ekspertų nustatytu laiku, atvykstant pas juos į įstaigas.

Tyrimo metu buvo apklausti trys viešojo sektoriaus atstovai, kurių nuomonė ir atsakymai bus identifikuojami pagal kodus VS1, VS2 ir VS3 ir trys privataus sektoriaus atstovai, kurių atsakymai ir nuomonė bus pateikiami kodais PS1, PS2, PS3. Visi šeši ekspertai yra tiesiogiai susiję, t.y. dalyvaujantys PVSSP projektų įgyvendinime. Tyrimui pasirinkti kompetentingi asmenys, tikintis iš jų gauti maksimaliai detalią ir naudingą informaciją.

Interviu buvo sudarytas iš dvylikos klausimų, iš kurių septyni buvo atviri ir leido ekspertams apreikšti platesnę nuomonę (10 priedas).

Kadangi interviu buvo metu buvo apklausiami ir privataus ir viešojo sektoriaus atstovai, pirmuoju („**Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektas yra patraukli verslo forma privačiam sektoriui?**“) ir antruoju („**Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektas yra patraukli verslo forma viešajam sektoriui?**“) klausimais buvo nuspręsta išsiaiškinti ar ekspertų požiūris į PVSSP projektus skiriasi, priklausomai kokiam sektoriui jie atstovauja. Partnerystės patrauklumą buvo prašoma įvertinti balais, kur 1 balas buvo įvardijamas kaip mažiausiai patraukli verslo forma, o 5 – labiausiai patraukli verslo forma.

Tyrimo dalyviai pirmuoju klausimu išreiškė nuomonę, kad PVSSP projektai yra patraukli verslo forma privačiam sektoriui – visi viešojo sektoriaus atstovai patrauklumą įvertino 5 balais, privataus sektoriaus atstovai patrauklumą įvertino 4-5 balais.

Nuomonės antruoju klausimu dėl PVSSP projektų išsiskyrė labiau – viešojo sektoriaus atstovai partnerystės projektų patrauklumą viešajam sektoriui įvertino 4-5 balais, privataus sektoriaus atstovų vertinimas pasiskirstė sekančiai:

PV1 – 1 balas

PV2 – 4 balai

PV3 – 3 balai.

Iš gautų rezultatų darytina išvada, kad privatus verslas gauna didesnę naudą vykdydamas PVSSP projektus nei viešasis sektorius. Toks rezultatas gan tikėtinas, nes viešasis sektorius iš esmės yra viešąsias paslaugas teikiantis subjektas ir PVSSP projektų vykdymas jų atžvilgiu nėra verslo forma.

Kitas klausimas („**Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje yra pakankamai informacijos apie privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės formas, įgyvendinimo procedūras?**“) pateiktas tam, kad išsiaiškinti ar PVSSP projektų plėtrai skatinti pakankamai pateikta informacijos, ar ji lengvai randama ir ar viešai prieinama. Ekspertų buvo prašoma įvertinti informacijos gausą ir prieinamumą balais, kur 1 balas turėjo būti skiriamas, jei eksperto nuomone informacijos apie PVSSP projektus yra mažai ir 5 balai – labai daug.

Visų dalyvavusių ekspertų nuomonė šiuo klausiu buvo vieninga ir įvertinta 4 balais. Paprašius

pakomentuoti atsakymus plačiau, buvo įvardinta, kad šiuo metu informacijos apie reikalavimus PVSSP projektų vykdytojams, paraiškų formoms, paties proceso eigos - nuo idėjos iki projekto sutarties pasirašymo, metodologinės medžiagos projekto rengimui ir t.t. yra pakankamai, ji aiškiai išdėstyta ir suprantama. Taip pat buvo paminėta, kad Lietuvoje yra net keletas įstaigų, kurios konsultuoja ir padeda parengti paraiškas, įvertinti galimybes dalyvauti PVSSP projektuose.

Vertinant ekspertų nuomonę pirmais trimis klausimais, darytina išvada, kad partnerystės projektai yra patraukli verslo forma ir informacijos apie pačius projektus yra pakankamai, kas leidžia prieštarauti iškeltai hipotezei, kad privataus ir viešojo sektoriaus projektų finansavimo galimybes stabdo informacijos apie partnerystės projektus stoka.

Klausimu „**Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės plėtojimas yra naudingas visuomenei?**“ buvo paprašyta balais įvertinti naudą visuomenei, kur 1 balas turėjo būti skiriamas, jei, eksperto nuomone, PVSSP projektų vykdymas neša mažai naudos visuomenei ir 5 balai, kai, eksperto nuomone, nauda visuomenei yra didelė.

Ekspertų nuomone, nauda visuomenei yra labai didelė. Visi apklausos dalyviai ją įvertino 5 balais.

Penktu atviru klausimu („**Kurioje, Jūsų nuomone, srityje (pvz. Socialinės infrastruktūros, ekonominės infrastruktūros ir t.t.) privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė naudingiausia?**“) buvo paprašyta ekspertų įvertinti ir plačiau pasisakyti apie PVSSP sritis, kuriose, jų nuomone, nauda, kurią gauna visuomenė, yra didžiausia.

Plėtojant klausimą dėl PVSSP projektų teikiamos naudos, viešąjį sektorių atstovaujantys ekspertai labiau vadovavosi Valstybės investicijų programoje numatytais prioritetais ir konstatavo, kad „daugumoje sričių partnerystė naudinga, kadangi viešieji subjektai negali užtikrinti tinkamos paslaugų kokybės, nepakankamai arba visai neskiriama lėšų infrastruktūros būklės palaikymui, netinkamai naudojama turima infrastruktūra (būtinai optimizavimas)“ (VS1), „partnerystės pagalba užtikrinama infrastruktūros plėtra“ (VS2), „visuomenė gauna kokybiškas švietimo paslaugas“ (VS3), „būtina plėtoti tą infrastruktūrą, kurią reikia sukurti/renovuoti, tačiau viešasis sektorius neturi tam patirties“ (VS2), „partnerystė būtų naudinga energetinio efektyvumo skatinimo srityje – gatvių apšvietimo modernizavime“ (VS1). Privataus sektoriaus atstovai kaip prioritetą išskyrė partnerystę švietimo srityje, socialinės infrastruktūros plėtojime, įvardino „daugiafunkcinių centrų poreikį“ (PS1), „mažesnių miestų infrastruktūros gerinimas galėtų būti viena iš partnerystės sutarčių prioritetų“ (PS2), „partnerystės pagalba užtikrinti pakankamą modernių mokyklų ir darželių kiekį šalyje“ (PS3). *Darytina išvada, kad ir viešasis ir privatus sektoriai įžvelgia naudą partnerystės projektų vystyme. Nei vienas iš ekspertų neįvardino partnerystės sutarčių vykdymui kliūties, tokios kaip veiklos skirtumas, kas taip pat leidžia prieštarauti iškeltos hipotezės teiginiui, kad veiklos skirtumai trukdo partnerystės sutarčių finansavimo galimybių didinimui.*

Šeštame klausime („**Ar, Jūsų nuomone, galime įžvelgti rizikos ir naudos pasidalijimą tarp**

privataus ir viešojo sektoriaus, vykdant partnerystės projektus?") balais buvo paprašyta įvertinti viešajam ir privačiam sektoriui tenkančias naudą ir rizikas. Šiuo klausimu, kaip ir pirmais dvejais, norėta išsiaiškinti ar viešojo ir privataus sektorių atstovų nuomonės išsiskirs, priklausomai nuo to, kuriai pusei jie atstovauja.

Rizika ir nauda, tenkanti privačiam ir viešajam sektoriui, buvo įvardintos sekančiai – kas prisiima didžiausią projekto vykdymo riziką, tas gauna ir didžiausią naudą.

Septintas atviras klausimas (**„Kuo, Jūsų nuomone, pasireiškia privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės nauda?“**) leido ekspertams plačiau įvardinti ir apibūdinti PVSSP projektų naudą.

Plėtojant klausimą dėl PVSSP projektų teikiamos naudos, viešojo sektoriaus atstovų nuomone, viešasis subjektas naudą įvardino kaip „turėti sutvarkytą infrastruktūrą ir kokybiškas paslaugas „dabar“, o ne „rytoj““ (VS1), „galimybę identifikuoti tikruosius poreikius bei tikrąją kainą už kokybiškas paslaugas“ (VS2), „atsiskaityti ne iš karto, o per visą sutarties laikotarpį“ (VS1), „suteikti privačiam subjektui galimybę tobulinti savo patirtį teikiant viešąsias paslaugas“ (VS1), „vykdyti verslo plėtrą naudojant valstybės / savivaldybės turtą (įskaitant žemę)“ (VS3), „galimybę privačiam sektoriui gauti stabilias pajamas (VŽPP atveju) visą sutarties laikotarpį“ (VS2), „rizikos priskiriamos tai šaliai, kuri geriausiai geba ją valdyti“ (VS2), „privačiam partneriui turi būti perduota statybos ir tinkamumo rizika ir tuo būdu suvaldoma itin būdinga viešajam sektoriui statybos kainos padidėjimo rizika“ (VS1). Taip pat buvo išreikta nuomonė, kad „pagal Valstybės investicijų programą įgyvendinant infrastruktūros projektus, daugiau nei 50 proc. įgyvendinamų projektų kapitalo investicijų vertė išauga daugiau nei 25 proc. Manytina, kad tai parodo viešojo sektoriaus nekompetenciją savarankiškai vykdant tradicinius viešuosius pirkimus įsigyti reikiamos apimties rangos darbus ir vėliau kokybiškai bei laiku juos prižiūrėti. Įgyvendinant viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektus tokios situacijos būtų iš esmės išvengta, nes statybų rizika yra priskiriama privačiam partneriui ir po sutarties pasirašymo infrastruktūros sukūrimo kaina viešajam sektoriui nebedidėja, o jei ji didėja faktiškai, tai turi iš savo lėšų turi padengti privatus partneris. Papildomai svarbu pažymėti, kad privatus partneris prisiima ir statybos riziką, kuri susijusi su įsipareigojimu sukurti infrastruktūrą per numatytą terminą, todėl įgyvendinant viešojo ir privataus sektorių partnerystę iš esmės išvengiama tokių situacijų, kaip dešimtmečiais besitęsiančios objektų statybos“ (VS2).

Privataus sektoriaus atstovų nuomone, partnerystę reikėtų plėtoti švietimo srityje, nes „privatus subjektas geriau „jaučia“ būsimų profesijų poreikį rinkoje“ (PS1), „stebi pasaulines viešųjų paslaugų skaitmenizavimo tendencijas, kurios turi būti vystomos ir Lietuvoje“ (PS2), socialinėje infrastruktūroje, nes „plėtojant infrastruktūrą užtikrinama visuomenės gerovė, sukuriamos naujos darbo vietos“ (PS3), „stebimas Lietuvos visuomenės senėjimas ir reikalingi įrankiai jų problemoms spręsti“ (PS3). Taip pat buvo įvardinta, kad ilgalaikių projektų įgyvendinimui didelę įtaką daro visuomenės nuomonė ir pasitikėjimas valdžios institucijomis. Buvo siūloma raginti visuomenę aktyviau reikšti savo nuomonę įvairiais klausimais, tokiais, kaip atominės elektrinės statyba, daugiafunkcinių kompleksų statyba ir pan. Tiesa, skatinti ir visuomenės informavimo priemonės pateikti kuo daugiau informacijos ilgalaikių

investicijų ir didelių projektų vykdymo klausimais, nes „informuota visuomenė palankiai priima naujoves“ (PS3). Taip pat įvardinta partnerystės nauda darbo vietų kūrimo, vykdančiam bendrus savivaldų projektus ir saugios kaimynystės plėtroje, kur jaučiamas „visuomenės požiūrio į policiją, kitus pareigūnus gerėjimas“ (PS1), .

Darytina išvada, kad ir viešasis ir privatus sektorius išvelgia naudą partnerystės projektų vystyme, ypač rizikų pasiskirstymo atveju. Nei vienas iš ekspertų neįvardino partnerystės sutarčių vykdymui kliūties, tokios kaip veiklos skirtumas, pabrėžė privataus sektoriaus kompetencijas rizikų valdyme, ypač infrastruktūros srityje. Taip pat buvo atkreiptas dėmesys į visuomenės informavimo būtinumą apie vykdomus ir planuojamus vykdyti projektus. Gauti rezultatai leidžia teigti, kad partnerystės projektų vykdymui viešinimas turi didelę įtaką, ko negalima būtų pasakyti dėl privataus ir viešojo sektoriaus veiklos skirtumų.

Aštuntuoju atviru klausimu („**Kokius, Jūsų nuomone, veiksniai ar problemos galima būtų įvardinti, kurios trukdo privataus ir viešojo sektoriaus partnerystei plėtoti?**“) buvo paprašyta ekspertų identifikuoti ir plačiau apibūdinti, jų nuomone, PVSSP projektams plėtoti trukdančius veiksniai, problemas.

Ekspertų nuomone PVSSP plėtrai trukdo „viešojo ir privataus sektoriaus kompetencijos ir patirties stoka, rengiantis bei įgyvendinant partnerystės projektus“ (VS1), „politinė rizika – sprendimų keitimas, kas atbaido investuotojus dalyvauti tokiuose projektuose“ (VS2), „ilgai užtrunkanti partnerystės įforminimo procedūra“ (VS3, PS1, PS2), „valstybės nepasitikėjimas privačiu sektoriumi“ (PS2), „valstybės tarnautojai bijo rizikuoti ir pradėti bendradarbiauti su verslu, nes kyla grėsmė įtarimams dėl viešųjų ir privačiųjų interesų konflikto atsirasti“ (PS1), „per mažai įgyvendintų sutarčių Lietuvoje, kad pasisemti „gerosios praktikos“ pavyzdžių“ (PS3), „politinės valios įgyvendinti viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektus nebuvimas (VS2).

Darytina išvada, kad partnerystės projektų vykdymą Lietuvoje labiausiai stabdo neaiški politinė situacija, ilgalaikės vieningos valstybės strategijos nebuvimas partnerystės sutarčių atžvilgiu. Privatus sektorius, investuodamas į ilgalaikius projektus, nori būti užtikrintas, kad valstybė nepriims naujų įstatymų ar nutarimų, kurie turės įtakos jau vykdomiems projektams. Iš viešojo sektoriaus pusės iškeltas nuogąstavimas dėl viešųjų ir privačiųjų interesų konflikto atsiradimo vykdančiam bendrus projektus.

Devintuoju atviru klausimu („**Kokia, Jūsų nuomone, finansavimo forma ir kokiomis proporcijomis priimtinausia vykdančiam privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektus?**“) buvo renkama informacija, kaip turėtų būti finansuojami PVSSP projektai, t.y. kokiomis proporcijomis turi prisidėti privatus ir viešasis sektorius.

Ekspertų nuomone „finansavimo proporcija turėtų priklausyti nuo prisiimamos projekto įgyvendinimo rizikos“ (VS1), „sutarties trukmės ir vertės“ (VS2, PS2), „privatus verslas turėtų prisidėti ne

mažiau 30 procentų nuo projekto bendrųjų investicijų“ (PS1), „proporcija turi būti tokia, kad piniginiai srautai būtų užtikrinti visą partnerystės projekto vykdymo etapą“ (PS3), „priklauso nuo projekto vertės“ (VS3), „nuosavas/skolintas kapitalas santykiu 30/70 procentų“ (VS2).

Darytina išvada, kad partnerystės projektų finansavimas turėtų būti paskirstytas proporcingai prisiimamai rizikai ir būtų užtikrintas visą sutarties laikotarpį. Viešasis ir privatus sektoriais įvardino, kad privatus sektorius turi prisidėti ne mažiau 30 procentų projekto vertės.

Dešimtas atviras klausimas („**Kiek ir kokių partnerystės projektų vykdo (įvykdė) jūsų įstaiga? Ar jie buvo sėkmingi?**“) suformuluotas tam, kad išsiaiškinti kiek ir kokios patirties ekspertai turi PVSSP projektų vykdyme.

Visi pasirinkti ekspertai turėjo tam tikros patirties PVSSP projektų rengime ir vykdyme su švietimo įstaigomis, savivaldybėmis. Įvykdytus projektus įvertino kaip sėkmingus. VS1 atstovavo konsultacinę, metodinę pagalbą teikiančią instituciją.

Vienuoliktą atviru klausimu („**Ar šiuo metu turite pateiktų paraiškų privataus ir viešojo subjekto partnerystės projektams? Jei turite, prašome nurodyti kokie tai projektai.**“) ekspertai paprašyti pasidalinti informacija ar šiuo metu jų atstovaujamos įstaigos vykdo, teikia paraiškas ar kaip kitaip dalyvauja PVSSP projektuose.

Dalis apklaustų ekspertų yra pateikę paraiškas PVSSP projektams

PS1 – pateiktos 3 paraiškos, susijusios su viešųjų paslaugų skaitmenizavimu, mokymu.

PS2 – pateikta 1 paraiška, susijusi su infrastruktūros plėtra.

PS3 – šiuo metu rengiamos dvi paraiškos, susijusios su infrastruktūros plėtra.

VS1 – vertina pateiktas paraiškas kaip ekspertas.

VS2 – šiuo metu pateiktų paraiškų neturi.

VS3 – šiuo metu pateiktų paraiškų neturi.

Dvyliktas atviras klausimas („**Jei turite pateiktų paraiškų privataus ir viešojo sektoriaus subjekto partnerystės projektams vykdyti, kokiomis lėšomis ir kokiomis proporcijomis jie bus finansuojami?**“) buvo užduotas tiems ekspertams, kurie teigiamai atsakė į vienuoliktą klausimą, norint išsiaiškinti, kokiomis lėšomis planuojama finansuoti PVSSP projektus, kuriems vykdyti ekspertų atstovaujamos įstaigos yra pateikusios paraiškas.

Pateiktose paraiškose numatytas partnerystės projekto finansavimas privačiomis lėšomis nuo 30 iki 50 procentų projekto vertės, kita dalis Europos sąjungos lėšoms.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad PVSSP projektai šiuo metu patrauklesni, nes jiems finansuoti skiriama ES parama. Tiesa, jie finansuojami iš 2014 – 2020 metų ES finansinės paramos programos ir ar toliau Lietuva gaus finansinę ES paramą nėra aišku. Todėl iki to laiko labai svarbu, kad PVSSP projektai

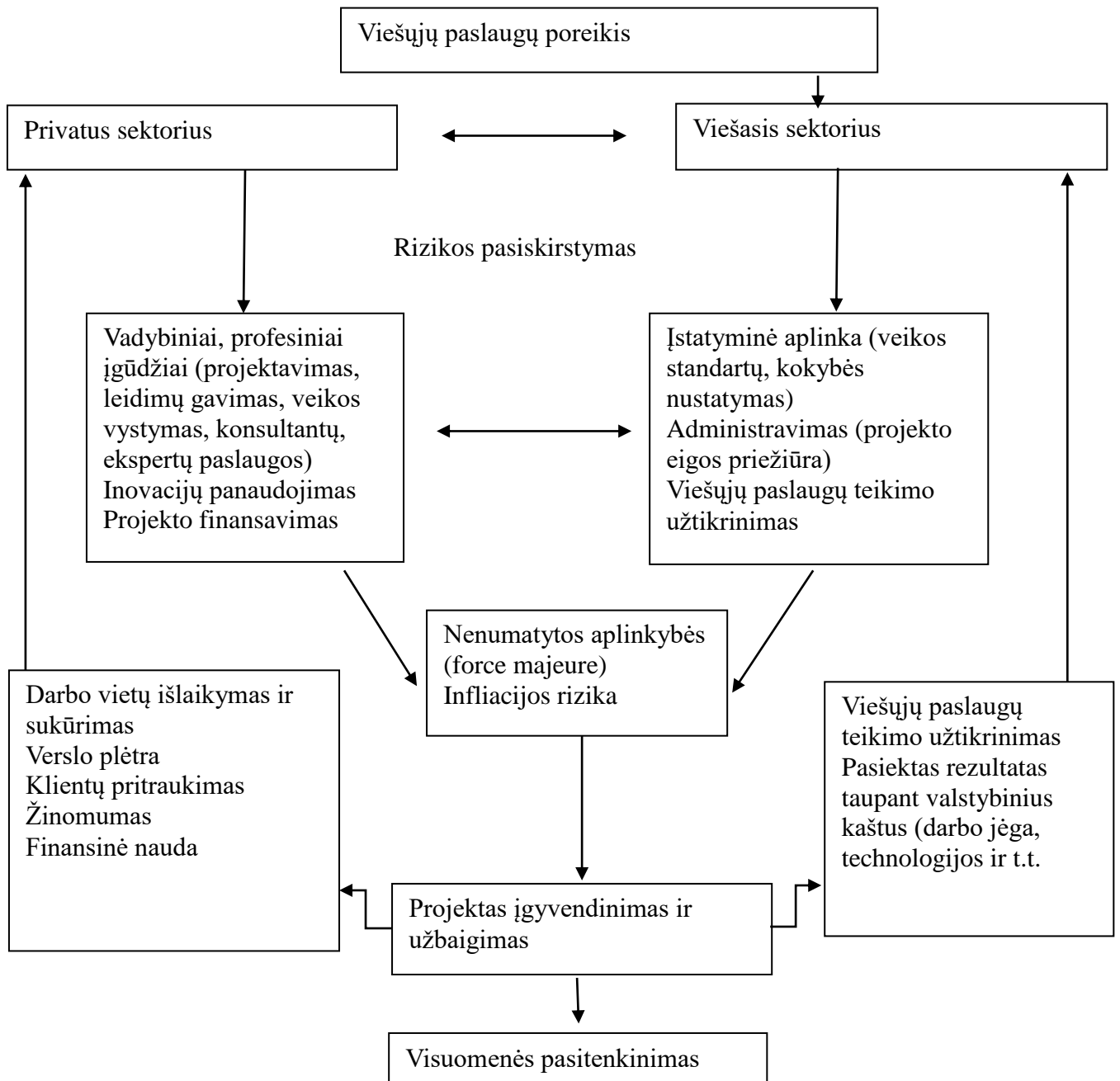
vyktų sklandžiai ir būtų gerai „įsibėgėję“. Tiesa apklausos dalyviai įvardino, kad laikas nuo paraiškos pateikimo iki projekto pasirašymo yra labai ilgas „ne dėl teisinės bazės“ (PS1), bet dėl „menkos viešojo sektoriaus motyvacijos“ (PS2, PS3), „biurokratinių kliūčių“ (PS1). Pašnekovų nuomone šiai dienai situacija po truputį gerėja, viešasis sektorius „supranta, kad be privataus sektoriaus pagalbos neįmanoma užtikrinti infrastuktūros plėtros“ (PS2), „neatsilikti nuo pasaulinių technologijų vystymosi spartos“ (PS1). PVSSP partnerystė „užtikrina, kad valstybei nereikia investuoti daug piniginių lėšų iš karto“ (VS1), nes Lietuvos biudžetas dažnai yra deficitinis.

Pasak, ekspertų svarbiausia užtikrinti, kad reikalingi kaštai būtų paskaičiuoti teisingai, įvertinant galimas rizikas, ekonominį naudingumą, infliaciją ir kitus projekto eigoje atsirandančius veiksnius, koks laukiamas rezultatas ir panašiai. Tam į pagalbą viešasis sektorius dažnai kviečia nepriklausomus profesionalius konsultantus/ekspertus.

Darytina išvada, kad partnerystės projektų patrauklumas tiek viešajam, tiek privačiajam sektoriui priklauso nuo „noro bendradarbiauti“. Iš ekspertų interviu matoma, kad didžiausią įtaką partnerystės projektų finansavimo galimybėms turi nusistovėjusi politinė situacija, veiklos tęstinumas, visuomenės palaikymas. Darbo pradžioje iškelta hipotezė gali būti patvirtinta iš dalies – Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybes stabdo besikeičianti politinė situacija, kas įtakoja neigiamą visuomenės, o taip pat ir privataus sektoriaus, nuomonę apie viešąjį sektorių, kaip patikimą partnerį, menkas gerosios praktikos viešinimas, tačiau privataus ir viešojo sektoriaus veiklos skirtumai neturi įtakos partnerystės projektų vykdymui.

3.3. Privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelis

Apibendrinus atliktų tyrimų rezultatus ir susiejus juos su teorinės analizės rezultatais, matome, kad didžiausią įtaką privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų vykdymui turi bendra politinė, ekonominė ir teisinė aplinka. Ir privatus ir viešasis sektoriai pabrėžia partnerystės svarbą ir naudą, įvertindami viešųjų paslaugų poreikį ir visuomenės pasitenkinimą. Ekspertai įvardino, kad sėkmingam bendradarbiavimui ypač svarbi stabili valstybės politika PVSSP klausimu. Įvertinus analizės rezultatus galime sudaryti privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimo modelį:

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

10 pav. Privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelis

Pateiktame modelyje galime matyti privataus ir viešojo sektoriaus galimą bendradarbiavimo schemą. Siekiant užtikrinti sklandų viešųjų paslaugų poreikio tenkinimą, už kurį atsakingas viešasis sektorius, atsiranda bendradarbiavimo poreikis su privačiuoju sektoriumi. Bendradarbiavimo metu vykdoma bendra veikla - PVSSP projektas, kurio galutiniame rezultate gausime visuomenės pasitenkinimą, bet tuo pačiu privatus ir viešasis sektorius taip pat gaus grįžtamąją naudą. Įgyvendinant bendrą projektą svarbu numatyti ir pasidalinti vykdymui tenkančias rizikas. Rizika turi būti paskirstoma taip, kad kiekviena šalis jai tenkančią rizikos dalį galėtų valdyti mažiausiomis

sąnaudomis. Suprantama, kad tam tikra rizika, tokia kaip vadinama „nenumatytos jėgos“ (force majeure) ar infliacijos rizika tenka abiemis projekto vykdytojams. Atlikto ekspertinio tyrimo duomenimis, pastebime, kad rizikos pasidalinimą, kaip sėkmingą ir teisingą įvardino ir privataus ir viešojo sektoriaus atstovai. Vykdam PVSSP projektus privataus verslo indėlis į bendrą projektą, tai profesiniai įgūdžiai, technologinės inovacijos, ko dažniausiai viešasis sektorius negali užtikrinti. Tačiau viešasis sektorius turi kompetencijos administravimo, įstatymų leidimo bei viešųjų paslaugų teikimo srityje. Privataus sektoriaus nauda iš sėkmingo PVSSP projekto tai ir darbo vietų išlaikymas ilgą laiką (PVSSP projektai ilgalaikiai), ir naujų kūrimas, tuo pačiu galima ir verslo plėtra, užtikrinanti žinomumą visuomenėje, naujų klientų pritraukimą, aišku ir finansinę naudą. Viešasis sektorius savo ruožtu užtikrina viešųjų paslaugų teikimą taupydamas valstybines lėšas.

Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės projektai bus sėkmingai įgyvendinami tik tuomet, jeigu bus užtikrintas tinkamas sutarčių, rizikos valdymas, bus įdiegtos veiklos vertinimo ir kokybės valdymo sistemos, jei viešojo sektoriaus institucijos, įsitraukdamos į viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektus, stengsis apsaugoti visuomenės poreikius ir interesus.

Viešajam sektoriui tenka didysis darbas bei atsakomybė – tinkamai įvertinti savo aplinką, gyventojų poreikius dabar ir po dviejų dešimtmečių, apsvastyti visas galimas alternatyvas ir teisingai suskaičiuoti projektų įgyvendinimo bei išlaikymo kainas. Stiprinant institucijų administracinius gebėjimus identifikuojant norimą išspręsti problemą ir kiek tai gali kainuoti, tikimybė kad ateityje PVSSP projektų tik daugės.

3.4. Gerosios praktikos atvejai

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystė yra gana dinamiška sritis, todėl labai svarbu, kad visuomenė būtų supažindinta su geros praktikos pavyzdžiais. Tiesa, nesėkmingi arba skandalingi projektai visuomet sulaukia ypatingo dėmesio. Mažai sėkmingu pripažintas Vilniaus miesto viešojo parkavimo projektas, kuris po 5 metų vykdymo (1999 -2004 m.) buvo nutrauktas. Viena iš projekto nesėkmės priežasčių buvo įvardinta tai, kad buvo nepakankamai aiškiai suformuota projekto vykdymo strategija, įsipareigojimai, net pats sutarties objektas. Įtakos turėjo ir tai, kad buvo panaikinta teisė privačiam subjektui rinkti parkavimo rinkliavas ir baudas. Dar vienas labai garsiai nuskambėjęs partnerystės projekto pavyzdys - LEO LT (Lietuvos elektros organizacija) projektas, kur buvo suabejota net pačios organizacijos įkūrimo teisėtumu.

Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės Lietuvoje sutarčių galėtume pastebėti vykdam miestų infrastruktūros plėtrą. Tikriausiai didžiausią tokios partnerystės patirtį turi Vilniaus miesto savivaldybė. Vienas iš stambesnių projektų tai šilumos ūkio išnuomavimas privačiai bendrovei.

2002 m. sausio 9 d. Vilniaus miesto savivaldybė pasirašė sutartį su bendrove Dalkia, kuriai penkiolikai metų buvo išnuomotas šilumos ūkis Vilniaus mieste. Taip sukurta AB Vilniaus energija. Nors ši sutartis taip pat sulaukė kritikos, pasak savivaldybės atstovų, šilumos kainos vienam gyventojui Vilniaus mieste, sutarties galiojimo laikotarpiu, buvo mažiausios Lietuvoje savivaldybėje.

Viena iš populiariesnių PVSSP projektų sričių – tai valstybinės žemės nuoma privačioms bendrovėms, kai nuomos trukmė – 99 metai, paskirtis – sukurti rekreacinį sklypą. Kai kuriais atvejais privataus kapitalo investicijos į visuomeninės reikšmės objektą yra įforminamos kaip labdara ir parama.

Kitose savivaldybėse taip pat yra sėkmingų PVSSP projektų pavyzdžių, tokių kaip Klaipėdos savivaldybės sudaryta sutartis su UAB Aplikata. UAB Aplikata įrengė visuomeninio transporto laukimo paviljonų ir 60 reklaminių stovų per trejus metus (nuo 1997 metų) ir už teisę juos naudoti komercinei reklamai, UAB Aplikata savo lėšomis pastatė 28 lengvų konstrukcijų laukimo paviljonus autobusų stotelėse. Sutartis sudaryta 15 metų, joje numatyta sąlyga, kad praėjus 5 metams nuo sutarties pasirašymo, bendrovė pradės mokėti už reklamą.

Vienas iš sėkmingų pavyzdžių - Druskininkų miesto plėtotė įgyvendinat PVSSP projektus. Druskininkų miestas dar 2000 m. buvo visiškai neaktyvus ekonomine prasme, darbo lygis buvo kritinis, o 2010 m. Druskininkų miestas jau buvo sparčiausiai besivystantis miestas Lietuvoje. 2004 m. buvo pasinaudota ES galimybėmis finansuoti Vandens pramogų parko statybą ir Vandens pramogų parko įrengimo antrą etapą. Vandens pramogų parko įrengimui lėšos buvo skirtos iš Nacionalinio biudžeto, Savivaldybės biudžeto, buvo panaudotos Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšos ir privačios lėšos.

Kaip matome yra sėkmingų ir nesėkmingų projektų, tačiau informacija apie jų eigą sunkiai surenkama. Tikriausiai daugiausiai informacijos PVSSP partnerystės srityje pateikiame internetiniame tinklalapyje <http://www.ppplietuva.eu>. Turint vieną tinklalapį, kuriame būtų sisteminama ir pateikiama visa informacija, susijusi rūpimais klausimais apie PVSSP projektus, tikriausia lengviau būtų pasiekiamas viešojo sektoriaus tikslas sudominti privatųjį sektorių, kad jis investuotų į konkrečius projektus.

Reikia paminėti, kad 2018 m. kovo 16 dieną startavo pirmoji PPP (Public Private Partnershop) mugė, kurios tikslas buvo projektų viešinimas, pristatymas, siekiant pritraukti potencialių investuotojų, taip pat šioje sferoje dirbančių teisės, finansų ir investicijų konsultantų. Mugės metu buvo pristatyti 4 savivaldybių - Ukmergės, Kauno rajono, Kauno miesto ir Panevėžio planai partnerystės projektų vykdyme. Taip pat CPVA atstovai pristatė naujienas metodologijos srityje. Kadangi PVSSP projektai yra vienas iš būdų, kaip pritraukti išteklių infrastruktūros, skirtos visuomeninės gerovės ir ekonominės

pažangos, kūrimui ir plėtrai tokios mugės gali būti naudingos, nes potencialūs investuotojai susipažįsta su savivaldybių ruošiamais projektais ir apsvarstyti dalyvavimą jose. Renginyje taip pat dalyvavo atstovai iš kitų savivaldybių, kurie dar tik ateityje planuoja įgyvendinti savo pirmuosius PPP projektus ir domėjosi jų galimybėmis projektus įgyvendinti viešosios ir privačios partnerystės būdu. Pasak CPVA atstovų, mugės metu ne tik visi susipažino su savivaldybių projektais, tačiau savivaldybių atstovai užmezgė svarbius kontaktus su potencialiais investuotojais.

Taip pat pažymėtina, kad nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja Koncesijų įstatymo redakcija, kuria tikimasi didinti PVSSP projektų skaidrumą, procesų efektyvinimą, ypač investicijų srityje. Įstatyme, siekiant didinti koncesijų instituto patrauklumą, yra įtvirtinama galimybė koncesijas suteikti konkurencinio dialogo būdu, pvz., kai paslaugos arba darbai, dėl kurių yra numatoma koncesija, apima inovatyvius ar projektinius sprendinius, dėl specifinių aplinkybių, susijusių su paslaugų ar darbų pobūdžiu, sudėtingumu, teisine ar finansine prigimtimi arba tenkančia rizika ir pan.

Priimtame įstatyme įteisinamos dvi skirtingos koncesijų rūšys – darbų koncesija ir paslaugų koncesija. Toks reglamentavimas, kai yra aiškiai apibrėžiamos koncesijų rūšys, koncesijų santykiams suteiks daugiau aiškumo.

Koncesijos sutarties trukmė neribojama, ją nustatys suteikiančioji institucija, atsižvelgdama į reikalaujamus darbus ar paslaugas.

Įstatyme nustatoma nauja derybų tvarka. Į derybas bus kviečiamas ir antroje dalyvių sąrašo vietoje esantis dalyvis, jeigu jo pasiūlymas yra panašus į dalyvio, kurio pasiūlymui suteiktas aukščiausias įvertinimas, pasiūlymą ir jų įvertinimas skiriasi ne daugiau kaip 15 procentų. Tokiu atveju baigusi derybas su dalyviais, suteikiančioji institucija turi sudaryti koncesijos sutartį su tuo dalyviu, su kuriuo pasiektas susitarimas, vertinant pagal sąlygose nustatytus dalyvių pasiūlymų vertinimo kriterijus, yra geresnis.

Stebint procesus ir pokyčius PVSSP partnerystės srityje Europoje ir pasaulyje, matoma, kad šis būdas vis dažniau tampa infrastruktūros plėtros ir paslaugų teikimo norma, kasdien pasaulyje sudaroma vidutiniškai po 10 tokių sandorių, o metinė per metus sudaromų partnerystės sutarčių vertė yra apie 40 mlrd. EUR. Valstybės, stokodamos finansinių išteklių, stengiasi pritraukti kuo daugiau privataus sektoriaus resursų viešiesiems poreikiams tenkinti.

Darytina išvada, kad viešasis ir privatus sektorius mato PVSSP projektų naudą ir vykdo eilę veiksmų, kad partnerystė taptų populiareesnė. Lietuvoje organizuojamos PPP mugės, naujų įstatymų priėmimas Koncesijų sutarčių srityje, turi duoti apčiuopiamų rezultatų partnerystės srityje – visuomenės informavimas ir teigiamos nuomonės formavimas, visuomenės poreikių identifikavimas, skaidrios ir ilgalaikės politikos formavimas turi įtakos pritraukiant potencialius investuotojus.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

1. Įvertinant tai, kad Lietuvoje nors ir jaučiamas PVSSP projektų poreikis, ilgalaikės strategijos nebuvimas mažina vykdomų projektų veiksmingumą, didina išlaidas. Reikėtų konkretizuoti ir apibrėžti, suformuluoti privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės viziją, tikslus, uždavinius, kryptis.

2. Iki 2015 m. tik viešasis sektorius galėjo siūlyti svarstymui privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektus. Tačiau priėmus įstatymų pataisas ir suteikus galimybę privačiam sektoriui taip pat imtis iniciatyvos, tikimasi sulaukti daugiau partnerystės projektų.

3. Augant šalies ekonomikai, vykstant įvairiems socialiniams pokyčiams, Lietuvoje, kaip ir kitose Europos sąjungos šalyse, yra objektyvus poreikis vykdyti PVSSP projektus, kurie padėtų geriau įgyvendinti visuomeninius poreikius. Reikėtų įvertinti tam tikro laikotarpio PVSSP poreikius ir galimybes ir suderinus juos su valstybės finansinėmis galimybėmis pateikti investiciniuose planuose. Ilgalaikiai investiciniai planai taptų ypatingai svarbiais ekonomikos skatinimo veiksniais.

4. Informacija apie PVSSP vykdomus arba numatomus vykdyti projektus teikiama keliuose skirtinguose vietose viešojoje erdvėje. Rekomenduojama sukurti potencialių ir vykdomų projektų duomenų bazę CPVA tinklalapyje arba papildyti jau esamą <http://www.ppplietuva.eu>. Vienoje sistemoje galėtų būti pateikta teisinė informacija, susijusi su privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partneryste, nurodyti PVSSP vykdymo būdai, įvykdyti projektai, informacija investuotojams, ES lėšų panaudojimo galimybės, vykdant PVSSP projektus, bankų reikalavimai, pasiūlymai, PVSSP projektų analizė ir statistika Lietuvoje ir užsienyje. Tikėtina, kad tai padėtų potencialiems finansuotojams lengviau orientuotis rinkoje, viešojo sektoriaus atstovams sekti informaciją apie PVSSP plėtotę, lengvai būtų prieinama informacija apie vykdomus ar planuojamus vykdyti projektus.

5. Šalyje turi būti viešinama geroji praktika ir aiškinama PVSSP projektų nauda. Atsakingi galėtų būti CPVA, savivaldybės, ministerijos. Tai padėtų parodyti, kad viešasis sektorius ne tik rimtas, bet ir patikimas partneris. PVSSP projektų teisinis, ekonominis, socialinis vertinimas turėtų būti prieinamas visuomenei.

6. Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektas yra ilgalaikis, abipuse nauda ir rizika grindžiamas bendradarbiavimas. Tokio bendradarbiavimo tikslas - teikti viešąsias paslaugas ir vystyti tokių paslaugų teikimui būtiną infrastruktūrą, kuomet paslaugų teikimą organizuoja viešasis sektorius, už jų įgyvendinimą, realizavimą ar eksploataciją atsakingas privatus verslo subjektas, o už teikiamas paslaugas moka vartotojai.

7. Atlikus ekspertinių duomenų analizę, galima daryti išvadą, kad viešojo privataus sektorių bendradarbiavimas Lietuvoje yra naudojamas, kaip priemonė teikti viešąsias paslaugas. Pagrindiniai

trukdžiai sėkmingam viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimui yra įstatyminės bazės, reglamentuojančios šią sritį trūkumai bei nepakankamas viešojo sektoriaus dėmesys projektams, pasireiškiantis nepakankama metodinės informacijos sklaida.

8. Svarbiausiais viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo privalumais laikoma galimybė sukurti turtą ir teikti paslaugas, kuriam viešasis sektorius neturi pakankamai savų išteklių bei optimalus turimų išteklių panaudojimas, o taip pat ir rizikos pasidalijimas tarp partnerių. Tyrimo rezultatai patvirtina, kad viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo rezultatai teikia visuomenei didesnę naudą negu tradiciniu būdu teikiamos viešosios paslaugos.

9. Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo sėkmei didžiausią įtaką daro ekonominė, politinė ir teisinė aplinka bei partnerių interesų suderinimas.

10. Vyriausybės prognozės retai būna ilgesnės nei 1–3 metai, todėl visada kyla klausimas – kaip įvertinti viešojo sektoriaus finansines galimybes įgyvendinti projektą per visą partnerystės sutarties laikotarpį? kaip ir visais kitais atvejais, kai reikia įvertinti tolesnę valstybės biudžeto perspektyvą, daroma prielaida, kad valstybės išlaidos ir pajamos išliks dabartinio lygio.

11. Išanalizavus atlikto tyrimo rezultatus ir remiantis teorinėje dalyje atlikta viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo teorinių aspektų analize, sukurtas viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo teorinis modelis, kuris susieja nuolatinį viešųjų paslaugų poreikį visuomenėje su minėto bendradarbiavimo galutiniu rezultatu. Rezultatui pasiekti panaudojami abiejų sektorių specifiniai privalumai, kurių visuma leidžia vykdant viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą pasiekti efektyvesnių rezultatų teikiant viešąsias paslaugas ir vystant jų tiekimui reikalingą infrastruktūrą. Šio bendradarbiavimo tarp viešojo ir privataus sektorių nauda neapsiriboja galutiniu tiesioginiu rezultatu, nes pats bendradarbiavimo procesas abiem pusėm teikia papildomus privalumus, kurie pasireiškia per grįžtamąjį ryšį tiek viešajam tiek privačiam sektoriams .

LITERATŪRA

1. Andrulionis, G., et al. Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas: Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-5-1, 2008. http://www.vkontrole.lt/auditas_ataskaita.Php?2136 (žiūrėta 2017-02-15).
2. Bovis, C. Public-private partnerships in the 21st century. ERA Forum, Scripta Iuris Europaei. 2010,11(3): 379–398. Burns, Ph.; Eustache, A. Infrastructure Concessions, Information Flows, and Regulatory Risk. Washington, DC: The World Bank Group, 2009. <http://rru.worldbank.org/documents/publicpolicyjournal/203burns.pdf> (žiūrėta 2017-02-15).
3. Eustache, A.; Juan, E.; Trujillo, L. Handbook of Transport Economics. Public-Private Partnerships in Transport. Social Science Research Papers. 2007, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1072402 (žiūrėta 2017-02-15).
4. Hall, D. PPPs: a critique of the green paper. Discussion Paper. London: Public Services International Research Unit (PSIRU), 2004, <http://gala.gre.ac.uk/3788/1/2004-07-U-ECPPP.Pdf> (žiūrėta 2017-02-17).
5. Iossa, E.; Martimort, D. The Simple MicroEconomics of Public-Private Partnerships. 2009 <http://www.bristol.ac.uk/cmpo/publications/papers/2008/wp199.pdf> (žiūrėta 2017-02-17)
6. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas. Valstybės žinios. 1999, Nr. 66-2127.
7. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2,4 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo papildymo ketvirtuoju skirsniu 1 įstatymas. Valstybės žinios. 2009, Nr. 77-3164.
8. Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas. Valstybės žinios. 1996, Nr. 92-2141.
9. Gudelis, D.; Rozenbergaitė, V. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės galimybės. Viešojo politika ir administravimas. 2004.
10. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, <http://www.finmin.lt/>, (žiūrėta 2017-04-25).
11. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesojo-ir-privataus-sektoriu-partneryste/statistika> (žiūrėta 2017-12-21).
12. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų vadovas. <http://www.ppplietuva.lt>, (žiūrėta 2017-04-25).
13. Masiulis, K., Viešojo vadyba. Inovaciniai viešojo sektoriaus valdymo matmenys. 2004. Vilnius.
14. Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės asociacijos tinklapis, <http://www.3p.lt/> (žiūrėta 2017-12-27).
15. <https://www.ncppp.org/ppp-basics/7-keys/>, (žiūrėta 2017-12-21).
16. Viešasis valdymas. 2010. Vilnius: MRU leidybos centras.
17. <https://www.britannica.com/topic/joint-venture#ref1181787> (žiūrėta 2017-12-21).
18. Oficialūs europos statistiniai duomenys, <http://ec.europa.eu/eurostat/> (žiūrėta 2018-03-21).

19. <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/a-pauliukevicius-viesojo-ir-privataus-sektoriu-partneryste-lietuvoje-buti-ar-nebuti.d?id=63239232> (žiūrėta 2018-03-21).
20. http://www.digitaleurope.org/DesktopModules/Bring2mind/DMX/Download.aspx?Command=Core_Download&entryID=2555&language=en-US&PortalId=0&TabId=353 (žiūrėta 2018-03-21).
21. https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesamtwirtschaftUmwelt/VGR/EUStabilitaetspakt/Tabelle/EurostatEDPInfo.pdf?__blob=publicationFile (žiūrėta 2018-04-21).
22. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/696042/legal-aid-statistics-bulletin-oct-dec-2017.pdf (žiūrėta 2018-04-21).
23. http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130103023106/http://www.hm-treasury.gov.uk/ppp_pfi_stats.htm (žiūrėta 2018-04-12).
24. https://www.gov.uk/search?q=pfi+data&show_organisations_filter=true (žiūrėta 2018-04-21).
25. www.ba.lv/wp-content/uploads/2014/10/Bernard_Nautija.ppt (žiūrėta 2018-04-21).
26. https://www.unece.org/fileadmin/DAM/SPECA/documents/kdb/2013/Seminar_Kazakhstan/12_Bartosz.pdf (žiūrėta 2018-03-21).
27. M. Cangiano, M. Alier, Barry Anderson, Richard Hemming, Murray Petrie Public –Private Partnerships, Government Guarantees And Fiscal Risk; https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=J6jgbzGDAY0C&oi=fnd&pg=PR3&dq=public+private+partnership+projects+in+latvia&ots=df_aXmJ8qM&sig=dVT5rd8TPNpjPKTctegS9QWodr8&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (žiūrėta 2018-04-20).
28. <https://www.vz.lt/sectoriai/nekilnojamosis-turtas-statyba/2015/11/28/ppp-projektai-pratina-viesaji-sektoriu-skaiciuoti#ixzz5BhIpu2PR> (žiūrėta 2018-04-20).
29. K. Kardelis Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. 2-asis leidimas, 2002 metai, Šiauliai.
30. Karlavičius, L. V., Karlavičienė, B., Grigonienė, I. Viešojo ir privati partnerystė- naujas būdas pritraukti investicijas. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=7&hid=7&sid=8ef9f82c-76dd-4ab0-ab42-5b02ad8ed072%40sessionmgr14> (žiūrėta 2018-04-14).
31. Kumar, S., Jayasankar, C. (2004). Public –private partnerships in the urban infrastructure. Kerala Calling.
32. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės asociacija. http://www.3p.lt/viesojo_ir_privataus_sektoriu_partneryste (žiūrėta 2018-03-21).
33. Urbonavičius, S. (2010). Koncesijos samprata ir teisinis reguliavimas <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2f9f64d5-74ce-4196-995d-87c5b01c9946%40sessionmgr104&vid=9&hid=119> (žiūrėta 2018-03-21).

34. Štavičienė, Ž. (2011). The concept of public – private partnerships in Lithuania
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2f9f64d5-74ce-4196-995d-87c5b01c9946%40sessionmgr104&vid=13&hid=119> (žiūrėta 2018-03-21).
35. Štavičienė, Ž. (2011). Viešojo ir privataus sektorių partnerystės poreikis ir galimybės Lietuvoje <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=2f9f64d5-74ce-4196-995d-87c5b01c9946%40sessionmgr104&vid=19&hid=119> (žiūrėta 2018-04-12).
36. Savas, E. S. (2000). Privatization and Public –private partnerships. New York: Seven Bridges Press
37. Skietrys, E., Raipa, A. (2009). Viešosios ir privačios partnerystės socialinio poveikio vertinimo teoriniai aspektai , http://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/sd/archyvas/?l=100713 (žiūrėta 2018-03-21).
38. Lietuvos statistikos departamentas <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=5054543> (žiūrėta 2018-03-15).
39. Latvia Public Privat Partnership, <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/latvia-public%E2%80%93private-partnerships-law-2009> (žiūrėta 2018-02-12).
40. PPP Projects in Infrastukture, <https://pppknowledgelab.org/countries/latvia> (žiūrėta 2018-02-12).
41. Public Privat Partnership UK, <https://www.gov.uk/government/collections/public-private-partnerships> (žiūrėta 2018-02-20).
42. United kingdom PPP Units and Related Institutional Framework http://www.eib.org/attachments/epec/epec_uk_england_ppp_unit_and_related_institutional_framework_en.pdf (žiūrėta 2018-04-12).
43. Aecom Integrated servides, <https://www.aecom.com/uk/services/p3/> (žiūrėta 2018-04-12)
44. Improing Infrastructure
https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Industry_EXT_Content/IFC_External_Corporate_Site/PP (žiūrėta 2018-04-12).
45. What is a Partnership? How does it work?, <https://www.thebalancesmb.com/what-is-a-business-partnership-398402> (žiūrėta 2018-04-12).
46. Public-Private Partnerships: Opportunities and Risks for Engineers and Constructors Involved in Subsurface Projects, <http://www.donovanhatem.com/publications/images/PPPs>, (žiūrėta 2018-04-12).
47. Coming to Term With the Public –Private Partnership,
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/00027649921955146>, (žiūrėta 2018-04-12).
48. Organization of public-private partnershop projects: The timrly prevention of pitfalls,

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0263786394900280>, (žiūrėta 2018-04-12).

49. Public Private Partnership: An International Performance Review,

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1540-6210.2007.00736.x>, , (žiūrėta 2018-04-12).

50. Factor contributing to successful public private partnership projects,

<https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/14725961211200397>, (žiūrėta 2018-04-12).

51. Startuoja pirmoji PPP mugė, <http://ppplietuva.lt/lt/naujienos/startuoja-pirmoji-ppp-muge>, (žiūrėta 2018-04-12).

Šegždienė J. *Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų finansavimo galimybių didinimas*/ Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. A.Vasiliauskaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas, 2018

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išanalizuota ir įvertinta makroekonominių rodiklių ir kitų veiksnių įtaka privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų finansavimo galimybių didinimui. Vadovaujantis kiekybiniu statistinių duomenų ir kokybinių ekspertų interviu tyrimų rezultatais bei susiejus juos su teorinės analizės rezultatais, pateiktas privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimo modelis. Pirmame darbo skyriuje pateikiama teorinė medžiaga apie privatų ir viešąjį sektorių, galimus partnerystės projektų variantus. Taip pat atkreipiamas dėmesys į pagrindines problemas, trukdančias privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų vystymuisi, tokias kaip bendros duomenų bazės nebuvimas, teisinio apibrėžimo ar viešinimo stoka. Antrame darbo skyriuje parenkami tyrimui atlikti reikalingi metodai. Trečiame darbo skyriuje atliekamas empirinis tyrimas, susistemunami ir analizuojami gauti duomenys, daromos išvados, patvirtinančios arba atmetančios iškeltą hipotezę. Išvadų ir pasiūlymų skyriuje pateikiamos išvados ir pasiūlymai kas galėtų pagerinti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, iškeliamos tyrimo metu išryškėjusios problemos.

Pagrindiniai žodžiai: privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė, koncesija, veiklos rizika, viešosios paslaugos.

Šegždienė J. *Increasing financing possibilities for private and public sector partnerships* / Financial management master thesis. Supervisor prof. dr. A.Vasiliauskaitė. – Vilnius: University of Mykolas Romeris, Department of Economics and business, 2018

ANOTACION

In the master thesis the influence of macroeconomic indicators and other factors on financing possibilities for private and public sector partnerships is analysed and assessed. Based on the quantitative results of the statistical data and qualitative expert interviews research and linking them to the results of the theoretical analysis, a model of cooperation between the private and public sectors is presented. In the first part of the thesis provides theoretical material on the private and public sectors, and possible options for partnership projects. Attention is also drawn to the key issues hampering the development of private-public partnership projects, such as the lack of a common database, the lack of legal definition or lack of publicity. In the second part of the work, the methods necessary for the research are selected. In the third part of the work, an empirical study is performed, data are collected and analyzed, conclusions are drawn, confirming or rejecting the hypothesis raised. The Conclusions and Suggestions section provides conclusions and suggestions that could improve private-public cooperation, highlighting the issues raised during the study.

Key words: private-public partnership, concession, operational risk, public services.

Šegždienė J. *Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų finansavimo galimybių didinimas*/ Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. A.Vasiliauskaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas, 2018

SANTRAUKA

Finansų valdymo magistro baigiamojo darbo tema aktuali privačiajam ir viešajam sektoriui. Visame pasaulyje pastebimas privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo poreikis ir nauda. Dviejų skirtingų sektorių bendradarbiavimą skatina visuomenės paslaugų kokybės bei efektyvumo gerinimas, investicijų infrastruktūros plėtrai poreikis. Lietuva taip pat kelia sau klausimą – kokią naudą šalies ūkiui suteiktų privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektai, ar jie iš viso reikalingi Lietuvai, kokios tokių projektų plėtros, finansavimo galimybės mūsų šalyje. Todėl buvo iškelta tyrimo problema – kokios Lietuvoje privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybės. Tyrimo objektas – privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimas. Šio tyrimo tikslas - įvertinti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybes. Tikslui pasiekti, iškelti uždaviniai: išanalizuoti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo teorinius aspektus, įvertinti privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektų finansavimo galimybes, sukurti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelį. Tyrimo metodika: mokslinės literatūros palyginamoji ir sisteminė literatūros analizė, statistinių duomenų analizė, ekspertų interviu duomenų analizė ir vertinimas. Baigiamajame magistro darbe atskleisti teigiami ir neigiami viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo aspektai.

Empirinio tyrimo metu buvo siekiama patvirtinti arba paneigti iškeltą hipotezę: privataus ir viešojo sektoriaus projektų finansavimo galimybes stabdo informacijos apie įvykdytus projektus viešinimo stoka, privataus ir viešojo sektorių veiklos skirtumai (viešumo principas, komercinė paslaptis). Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad hipotezė pasitvirtino iš dalies, t.y. privataus ir viešojo sektoriaus partnerystei didelę įtaką daro viešinimas, visuomenės poreikiai ir nuomonė apie partnerystės sutartis, gebėjimas teisingai paskirstyti partnerystės sutartims tenkančias rizikas tarp privataus ir viešojo sektoriaus subjektų, tačiau privataus ir viešojo sektoriaus veiklos skirtumai neturi esminės įtakos partnerystės sutarčių vykdymui.

Magistro baigiamojo darbo pabaigoje pateikiamos išvados bei siūlymai dėl veiksmų, įtakojančių partnerystės sutarčių populiarumo ir vykdomų projektų veiksmingumo didinimo, finansavimo kaštų mažinimo, ekonomikos skatinimo.

Šegždienė J. *Increasing financing possibilities for private and public sector partnerships* / Financial management master thesis. Supervisor prof. dr. A.Vasiliauskaitė. – Vilnius: University of Mykolas Romeris, Department of Economics and business, 2018

SUMMARY

Financial management master thesis is important for the private and public sectors. The need and benefits of private-public collaboration across the globe are evident. The cooperation between the two different sectors is encouraged by the improvement of the quality and efficiency of public services and the need for the development of investment infrastructure. Lithuania also poses the question - what kind of benefits to the country's economy would be given to private-public partnership projects, whether they are needed in general for Lithuania, what kind of such projects development, funding opportunities in our country. Therefore, the research problem was raised - the possibilities of financing private and public sector partnership projects in Lithuania. The object of the research is financing of private-public partnership projects. The purpose of this study is to evaluate the possibilities of financing private-public partnership projects. To achieve the goal, the tasks were: to analyze the theoretical aspects of financing private and public partnership projects, to evaluate the possibilities of financing private and public partnership projects, to create a model of private and public sector cooperation. Research methodology: comparative and systematic literature analysis of the scientific literature, analysis of statistical data, analysis and evaluation of expert interview data. The final master's thesis reveals positive and negative aspects of the implementation of public-private partnership projects.

The purpose of the empirical study was to confirm or deny the hypothesis raised: the financing possibilities of private and public sector projects hinder the lack of publicity of information about completed projects, differences between private and public sector activities (principle of publicity, commercial secrecy). The study revealed that the hypothesis was partially proved, i.e. Public-private partnerships are strongly influenced by publicity, public needs and views on partnership agreements, the ability to correctly allocate risk to partnership contracts between private and public sector entities, but the differences between private and public sector activities do not materially affect the performance of partnership contracts.

At the end of the master thesis, conclusions and suggestions are made about factors influencing the popularity of partnership agreements and increasing the effectiveness of projects, reducing costs, financing the economy.

1 PRIEDAS

VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS SUTARČIŲ SUVESTINĖ

Ataskaitinis laikotarpis – sutartys, sudarytos iki 2017 m. sausio 1 d.

Eil. Nr.	Viešojo sektoriaus atstovas	Partnerystės sutarties rūšis	Sutarties sritis	Sutarties dalykas	Sutarties šalis	Sutarties įsigaliojimo data	Sutarties pabaiga
Vietos valdžios lygmuo							
1.	Akmenės savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje paslaugos	VšĮ Šiaulių atliekų tvarkymo centras	2006-05-24	2020-12-31
2.	Birštono	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	Savivaldybės įmonės „Birštono vaistinė“ perdavimas koncesioninkui vaistinės ir kitai gamybinei, prekybinei ar paslaugų veiklai	UAB „Korio vaistinė“ (vėliau UAB „Apotheka vaistinė“)	2000-10-01	2011-08-31
3.	Biržų rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Biržų rajono šilumos ūkio modernizavimas, renovavimas ir šilumos energijos tiekimas Biržų m., Nemunėlio Radviliškio mstl. ir Rinkuškių k.	UAB „Litesko“	2003-08-01	2034-04-30
4.	Biržų rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos ūkio infrastruktūros objektų projektavimas, statyba, eksploatavimas ir šilumos energijos tiekimas Pabiržės vidurinei mokyklai bei 12 butų gyvenamajam namui Biržų r., Pabiržės mstl., Likėnų g. 10A	UAB „Lenauda“	2005-10-05	2035-10-05
5.	Druskininkų savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Druskininkų uždarytų kalnų slidinėjimo trasų įrengimas pagal techninį projektą ir ūkinės veiklos vykdymas jose	UAB „Stamita“	2009-06-15	2034-06-16
6.	Jurbarko rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Leidimas organizuoti Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje viešąsias komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas ir būti šios sistemos operatoriumi	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	2009-04-30	2019-04-30
7.	Jurbarko rajono savivaldybė	Koncesija	Viešosios transporto infrastruktūros	Jurbarko rajono švietimo įstaigų moksleivių, gyvenančių toli nuo mokyklos (išskyrus mokinius pavežamus reguliariojo susisiekimo maršrutais), pavežėjimo į mokyklą ir į namus veiklos organizavimas ir vykdymas ir papildomo pavežėjimo į užklausinius bei papildomo ugdymo renginius ir kitoms būtinoms mokymo įstaigų reikmėms paslaugos	UAB Jurbarko autobusų parkas	2005-08-29	2010-08-01
8.	Kalvarijos savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos ūkio infrastruktūros objektai	UAB „Didma“	2008-12-24	2024-05-31
9.	Kauno miesto savivaldybė	Koncesija	Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	M. K. Čiurlionio tilto kairiojo prietilėio transporto mazgo projektavimas, statyba, priežiūra ir eksploatavimas	UAB „Hidrostatyba“, UAB „Šilutės automobilių keliai“	2006-11-06	2031-11-06
10.	Kauno miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Kauno pramogų ir sporto rūmų Nemuno saloje, Karaliaus Mindaugo pr. 50, Kaune, naudojimas ir valdymas	VšĮ Kauno „Žalgirio“ rėmėjas ir Kauno futbolo ir beisbolo klubas	2010-03-04	2035-03-04

11.	Kauno miesto savivaldybė	Koncesija	Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	Aleksoto (dabar Vytauto Didžiojo) tilto transporto mazgo ir Nemuno upės kairiojo kranto tvirtinimo projektavimas, statyba, priežiūra ir eksploatavimas	UAB „Kamesta“	2005-12-05	2031-10-31
12.	Kauno miesto savivaldybė	Koncesija	Viešosios transporto infrastruktūros	Kauno miesto viešojo transporto stotelių stoginių įrengimas	UAB „Reklamos arka“	2015-09-09	2035-09-09
13.	Kauno miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	"Girstučio" kultūros ir sporto rūmų Kovo 11-osios g. 26 Kaune, pramoginės dalies naudojimas ir valdymas	UAB "Sporto infrastruktūra" ir UAB "Klaipėdos arena"	2015-07-02	2025-07-02
14.	Kelmės rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdavimo ir tvarkymo	Viešųjų atliekų tvarkymo Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje paslaugos	VšĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras	2006-09-20	2020-12-31
15.	Kėdainių rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos tiekimas Šėtos, Gudžiūnų ir Truskavos mokykloms	AB „Panevėžio energija“	2006-12-07	2016-12-07
16.	Kėdainių rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos tiekimas Pelėdnagių k.	UAB „Izobara“	2001-07-05	Iki bus nupirktas 24937 Mwh šilumos energijos
17.	Kėdainių rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos tiekimas Lančiūnavos k.	UAB „Izobara“	2002-08-09	Iki bus nupirktas 29400 Mwh šilumos energijos
18.	Kėdainių rajono	Koncesija	Turizmo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Leidimo vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su Apytalaukio dvaro sodybos rūmų ir Apytalaukio dvaro sodybos bokšto restauravimo darbų, Apytalaukio dvaro sodybos parko dalies sutvarkymo darbų pagal techninį projektą atlikimu ir šių objektų pritaikymu turizmo ir verslo poreikiams, muziejaus ir informacijos centro, viešbučių, restoranų (kavinių) įrengimu, įstatymu nustatyta tvarka parengus statybos techninio projektavimo dokumentus ir gavus reikiamus leidimus, kitų Apytalaukio dvaro sodybos pastatų ir Apytalaukio dvaro sodybos parko sklypo dalies pritaikymu koncesininko verslo poreikiams bei šių objektų valdymu ir naudojimu visą Sutarties galiojimo laikotarpį ir Sutartyje apibrėžtų viešųjų paslaugų teikimu, suteikimas galiojimo laikotarpį ir Sutartyje apibrėžtų viešųjų paslaugų teikimu, suteikimas	UAB „Investicinių projektų vystymas“	2010-12-08 (neįsigalioja)	2035-12-08
19.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdavimo ir tvarkymo	Viešųjų atliekų tvarkymo Klaipėdos miesto savivaldybės teritorijoje paslaugos	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras	2008-03-08	2018-03-08
20.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Uostų ir priplaukų infrastruktūros	Leidimo vykdyti ūkinę veiklą, susijusią su Pilies uosto ir Danės upės krantinių valdymu, naudojimu, priežiūra ir eksploatacija bei viešųjų paslaugų teikimu, ir iš šios veiklos gauti pajamas suteikimas	AB „Klaipėdos laivų remontas“, UAB „Klaipėdos pilies uostas“	2009-08-07	2034-08-06
21.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Leidimo vykdyti ūkinę veiklą valdant ir naudojant areną bei teikti viešąsias paslaugas švietimo, kultūros, sporto, turizmo, laisvalaikio leidimo ir kitose srityse ir gauti iš tokios ūkinės veiklos pajamas suteikimas	UAB „Bilietai Lt“, UAB „Baltijos reklamos projektai“, UAB „Klaipėdos arena“	2010-10-07	2035-10-07

22.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	SĮ „Neringos vaistinė“	UAB „Apotheca vaistinė“	2001-08-01	2016-08-01 (2012 m. sutartis nutraukta)
23.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	SĮ „Žardės vaistinė“	UAB „Apotheca vaistinė“	2001-08-01	2016-08-01 (2012-02-08 sutartis nutraukta)
24.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	SĮ „Debreceno vaistinė“	UAB „Naujakiemio vaistinė“	2001-08-01	2016-08-01 (2013 m. sutartis nutraukta)
25.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	SĮ „Saulėtoji vaistinė“	UAB „Naujakiemio vaistinė“	2001-08-01	2016-08-01 (2012-02-29 sutartis nutraukta)
26.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Sveikatos apsaugos sistemos	SĮ vaistinė „Juodasis erelis“	UAB „Naujakiemio vaistinė“	2001-08-01	2016-08-01 (2012-02-29 sutartis nutraukta)
27.	Klaipėdos miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Suteikiančiosios institucijos suteikta teisė Koncesininkui teikti paslaugas ir vykdyti ūkinę-komercinę veiklą susijusią su Kempingo atnaujinimu, remontu, valdymu, naudojimu ir priežiūra bei visuomenės turizmo. Kultūros ir laisvalaikio paslaugų teikimu, ir gauti iš šios veiklos pajamas	UAB "Jūros kempingas" ir UAB "Tavo koketė"	2016-01-08	2022-01-08
28.	Klaipėdos rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus funkcijų perdavimas ir vykdymas	UAB Klaipėdos krašto atliekų tvarkymo centras	2009-07-14	2011-10-06
29.	Klaipėdos rajono savivaldybė	Koncesija	Uostų ir priplaukų infrastruktūros	Drevernos mažųjų laivų uosto operatoriaus funkcijų perdavimas koncesininkui	UAB "Hortivita"	2016-05-09	2026-05-09
30.	Neringos savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Viešųjų paslaugų teikimas	UAB „Neringos komunalininkas“	2009-06-10	2019-06-10
31.	Neringos savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Leidimo būti Neringos savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriumi suteikimas	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras	2008-05-01	2018-05-01
32.	Neringos savivaldybė	Koncesija	Telekomunikacijų infrastruktūros	Neringos savivaldybei nuosavybės teise priklausančio Neringos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros eksploatavimas	Akcinė bendrovė Lietuvos radijo ir televizijos centras	2006-02-15	2011-02-15
33.	Pagėgių savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Leidimo būti Pagėgių savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriumi suteikimas	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	2007-02-14	2036-06-21
34.	Pakruojo rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	Viešųjų komunalinių atliekų tvarkymas	VsĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras	2006-12-07	2020-12-31
35.	Panevėžio miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Leidimo vykdyti ūkinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objekto valdymu, naudojimu ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu kultūros, sporto, turizmo, laisvalaikio srityse, suteikimas	Panevėžio m. merginų dviračių sporto klubas „Fortūna“	2009-10-26	2034-06-26
36.	Panevėžio miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Leidimo vykdyti ūkinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objekto projektavimu, statyba, valdymu, naudojimu ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu kultūros, sporto, turizmo, laisvalaikio srityse, suteikimas	UAB „Vestrus“ prekyba ir Panevėžio teniso klubas „Asteroidas“, UAB „Vestus“	2008-06-20	2032-06-20

					paslaugos“		
37.	Panevėžio miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Ūkinės komercinės veiklos, susijusios su arenos valdymu, naudojimu, plėtra ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu kultūros, sporto, turizmo, laisvalaikio srityse, vykdymas	UAB „Panevėžio arena“	2007-07-03	2022-07-03
38.	Panevėžio miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Sveikatingumo centro projektavimas, statyba, valdymas, naudojimas ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimas	UAB „Šiaulių banko lizingas“ ir UAB „Neojansas“	2005-12-06	2030-12-06
39.	Radviliškio rajono savivaldybė	Koncesija	Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	Keleivių vežimo rajono vietiniais kelių transporto maršrutais viešosios paslaugos teikimas	UAB „Emtra“	2008-07-01	2023-06-30
40.	Radviliškio rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdavimo ir tvarkymo	Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje viešųjų atliekų tvarkymo paslaugų teikimo bei Radviliškio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus paslaugos	VšĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras	2007-08-30	2020-12-30
41.	Raseinių rajono savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Koncesininko vykdoma ūkinė-komercinė veikla siekiant užtikrinti nepertraukiamą kokybiškų paslaugų Hipodrome teikimą, efektyvų turto valdymą ir naudojimą	UAB "Žirgo startas", VšĮ "Raseinių hipodromas"	2016-04-08	2021-04-07
42.	Šiaulių miesto savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Ūkinės komercinės veiklos, susijusi su Aukštabalio multifunkcinio komplekso eksploatavimu, vykdymas	VšĮ „Pramogų sala“	2006-06-08	2021-06-08
43.	Šilalės rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdavimo ir tvarkymo	Leidimo ir pavedimo organizuoti Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje viešąsias komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas ir būti šios sistemos operatoriumi suteikimas	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	2009-04-14	2019-04-14
44.	Šilutės rajono savivaldybė	Koncesija	Uostų ir priplaukų infrastruktūros	Šilutės priplaukos (uosto) eksploatavimas ir paslaugų teikimas kultūros, sporto, turizmo, laisvalaikio srityse	UAB „Kintai“, UAB „Šilutės vandens turizmo centras“	2008-09-26	2033-09-25
45.	Širvintų rajono savivaldybė	Koncesija	Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	Leidimo valdyti ir naudoti koncesijos objektą (UAB Širvintų autobusų parkas) ir teikti keleivių vežimo paslaugas suteikimas	UAB „Autovelda“	2007-01-01	2022-01-01
46.	Tauragės rajono savivaldybė	Koncesija	Atliekų naudojimo, perdavimo ir tvarkymo	Tauragės rajono savivaldybės teritorijoje viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimas ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas ir jos funkcionavimo užtikrinimas bei komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros objektų Tauragės rajono savivaldybėje vystymas ir plėtojimas	UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras	2007-02-14	20 metų nuo sutarties pasirašymo
47.	Trakų rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Šilumos ir karšto vandens gamybos ir teikimo bei šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūros viešųjų paslaugų teikimas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje	UAB Trakų šilumos tinklai, UAB „Energija“, UAB „Prienų energija“	2005-10-01	2030-10-01
48.	Utenos rajono savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Ūkinės komercinės veiklos, susijusios su viešųjų paslaugų – sporto, laisvalaikio ir rekreacijos paslaugų teikimu vartotojams, ir veiklos, susijusios su hipodromo modernizavimu, atnaujinimu, vystymu, plėtra, valdymu ir priežiūra, savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų valdymu ir kito perduoto turto, naudojimu ir priežiūra, vykdymas	UAB „Kasandros grupė“	2008-09-19	2033-09-19
49.	Vilniaus miesto savivaldybė	Valdžios ir privataus subjekto partnerystė	Švietimo	Ūkinės veiklos, vykdančios Balsių mokyklos statybą, ūkio priežiūrą ir administravimą, vykdymas	Konsorciumas UAB „Merko statyba“ ir „E.L.L. Kinnisvara“ AS	2010-07-26	2035-07-26

50.	Vilniaus rajono savivaldybė	Koncesija	Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	Vėliučionių katilinės renovavimas	UAB „Baltic Konis“	2008-07-29	2023-07-29
51.	Zarasų rajono savivaldybė	Koncesija	Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	Koncesininkui suteikiama teisė investuoti bei naudoti esamą turtą, teikti paslaugas ir vykdyti ūkinę-komercinę veiklą Zaraso ežero Didžiojoje saloje	UAB "Zarasų laisvalaikio centras"	2016-12-15	2031-12-15
52.	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	Valdžios ir privataus subjekto partnerystė	Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	Palangos aplinkkelio tiesimas	UAB „Plėtos investicijos“, UAB „Palangos aplinkkelis“	2013-04-30	2038-04-30
53.	Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	Valdžios ir privataus subjekto partnerystė	Viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos	Privataus subjekto atliekama ūkinė veikla, vykdančiam Vilniaus komisariato pastato ir areštinės projektavimą, statybą ir paslaugų teikimą	UAB "PPP projektas", UAB "Pilies projektai"	2016-07-05	2033-12-28

Pastaba. Informacija apie sutartis, kurios nebegalioja, suvestinėje pateikiama pasviruoju šriftu.

Papildoma informacija teikiama:

Finansų ministerijos Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyriuje, tel. (8 5) 2390 183.

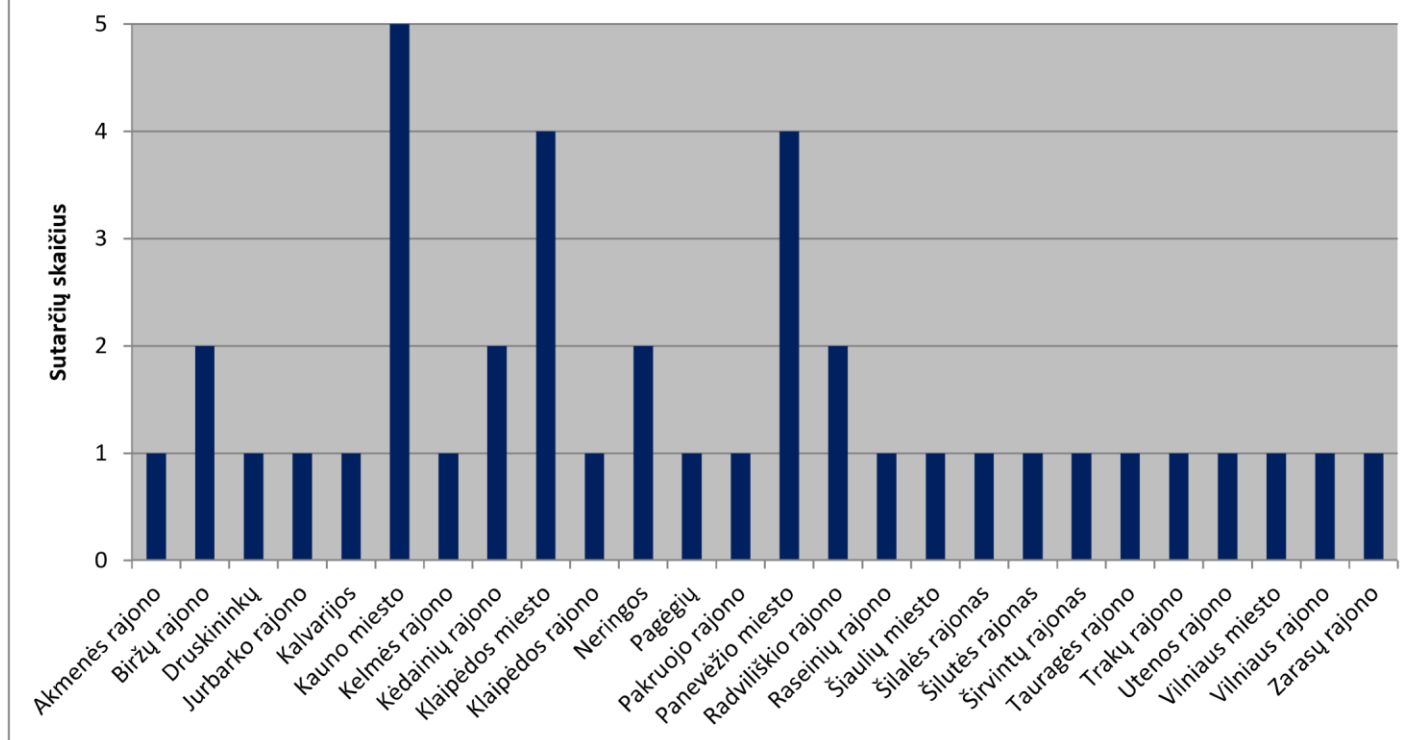
**VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS
SUTARČIŲ SKAIČIUS**

VPSP sutartį įgyvendinančios institucijos pavadinimas	Įgyvendinamos VPSP sutartys (iki 2017 m. sausio 1 d.)		Sutartys, sudarytos ir įsigaliojusios 2016 m.		Iš viso VPSP sutarčių, sudarytų iki 2017 m. sausio 1 d.	
	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius
Akmenės savivaldybė	1				1	
Birštono savivaldybė					1	
Biržų rajono savivaldybė	2				2	
Druskininkų savivaldybė	1				1	
Jurbarko rajono savivaldybė	1				2	
Kalvarijos savivaldybė	1				1	
Kauno miesto savivaldybė	5				5	
Kelmės rajono savivaldybė	1				1	
Kėdainių rajono savivaldybė	2				4	
Klaipėdos miesto savivaldybė	4		1		9	
Klaipėdos rajono savivaldybė	1		1		2	
Neringos savivaldybė	2				3	
Pagėgių savivaldybė	1				1	
Pakruojo rajono savivaldybė	1				1	
Panevėžio miesto savivaldybė	4				4	
Radviliškio rajono savivaldybė	2				2	
Raseinių rajono savivaldybė	1		1		1	
Šiaulių miesto savivaldybė	1				1	
Šilalės rajono savivaldybė	1				1	
Šilutės rajono savivaldybė	1				1	
Širvintų rajono savivaldybė	1				1	
Tauragės rajono savivaldybė	1				1	
Trakų rajono savivaldybė	1				1	
Utenos rajono savivaldybė	1				1	
Vilniaus miesto savivaldybė		1				1
Vilniaus rajono savivaldybė	1				1	
Zarasų rajono savivaldybė	1		1		1	
Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos		1				1
Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos		1		1		1
Iš viso	39	3	4	1	50	3
	42		5		53	

VPSP – viešojo ir privataus sektorių partnerystė.

VžPP – valdžios ir privataus subjektų partnerystė.

ĮGYVENDINAMŲ VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS SUTARČIŲ SKAIČIUS SAVIVALDYBĖSE (iki 2017 m. sausio 1 d.)

Dėl detalesnės informacijos kreiptis į Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyrių, tel. (8 5) 2390 183.

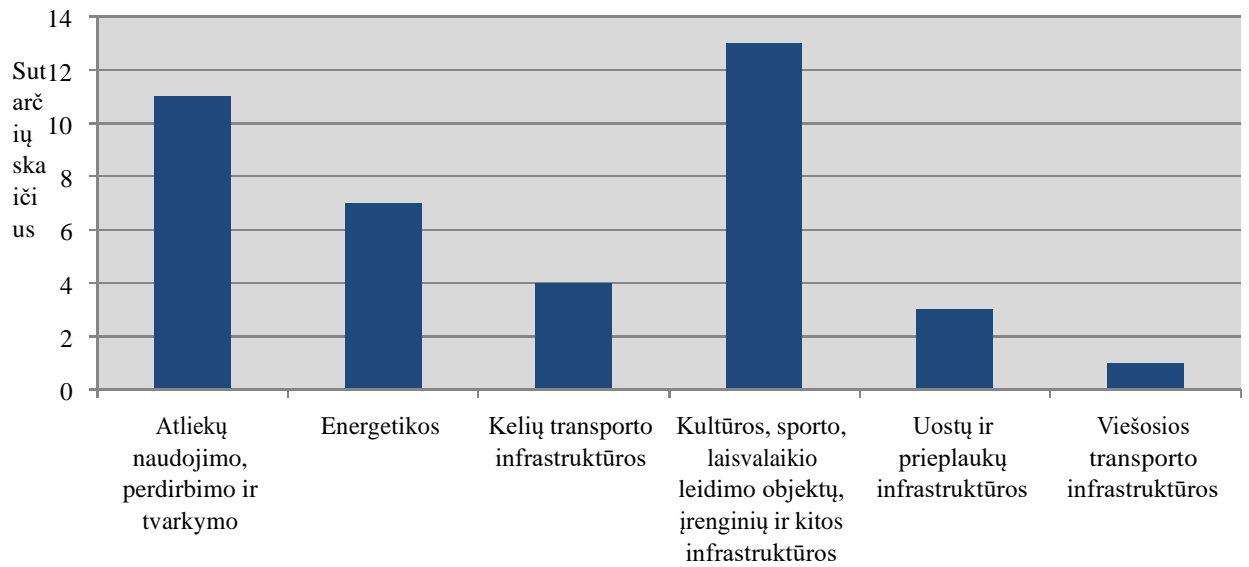
**VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS
SUTARČIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL SRITIS**

Sutarties sritis	Įgyvendinamos VPSP sutartys (iki 2017 m. sausio 1 d.)		Sutartys, sudarytos ir įsigaliojusios 2016 m.		Iš viso VPSP sutarčių, sudarytų iki 2017 m. sausio 1 d.*	
	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius
Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	11				12	
Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	7				8	
Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros	4	1			4	1
Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	13		3		13	
Sveikatos apsaugos sistemos					6	
Telekomunikacijų infrastruktūros					1	
Turizmo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros					1	
Uostų ir prieklaukų infrastruktūros	3		1		3	
Viešosios transporto infrastruktūros	1				2	
Švietimo infrastruktūros		1				1
Viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos		1		1		1
Iš viso	39	3	4	1	50	3
	42		5		53	

* – į šį skaičių įtrauktos visos galiojančios ir nebegaliojančios VPSP sutartys, kurios buvo sudarytos iki 2017 m. sausio 1 d.

VPSP – viešojo ir privataus sektorių partnerystė, VžPP – valdžios ir privataus subjektų partnerystė.

**ĮGYVENDINAMŲ KONCESIJOS SUTARČIŲ
PASISKIRSTYMAS PAGAL SRITIS
(iki 2017 m. sausio 1 d.)**

Dėl detalesnės informacijos kreiptis į Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyrių, tel. (8 5) 2390 183.

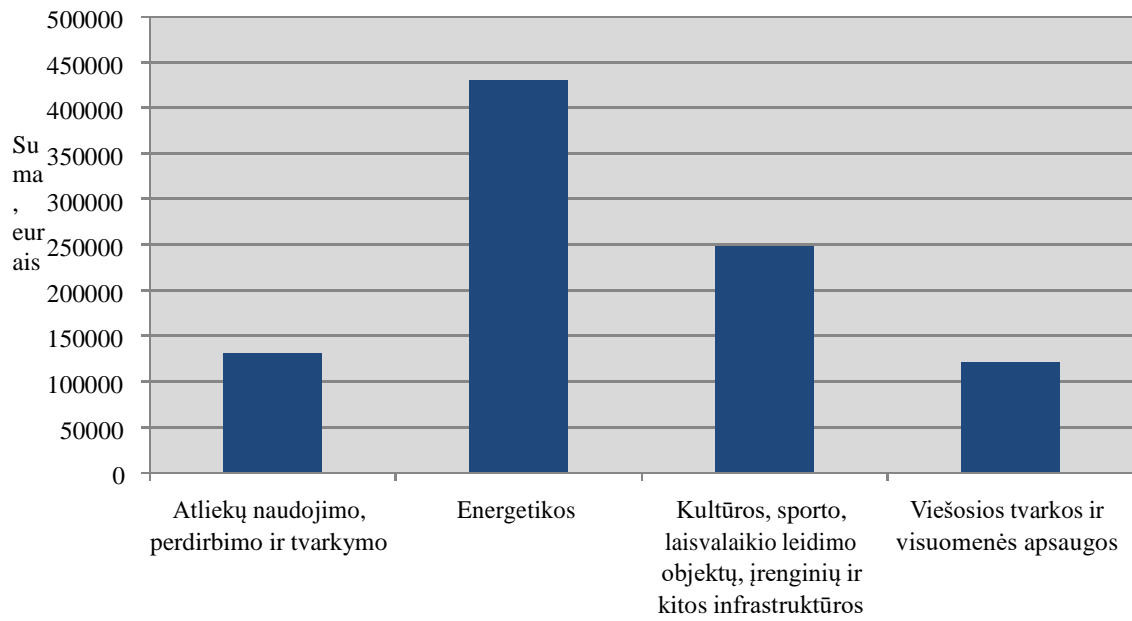
**PAGAL VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS SUTARTIS
ATLIKTŲ KAPITALO INVESTICIJŲ DYDIS**

Sutarties sritis	Atliktų kapitalo investicijų dydis pagal VPSP sutartis, galiojusias iki 2017 m. sausio 1 d. (eurais)		Iš viso atliktų kapitalo investicijų dydis pagal VPSP sutartis iki 2017 m. sausio 1 d. (eurais)	
	Pagal koncesijų sutartis	Pagal VžPP sutartis	Koncesijų sutarčių skaičius	VžPP sutarčių skaičius
Atliekų naudojimo, perdirbimo ir tvarkymo	130 696		34 461 946	
Energetikos, įskaitant šilumos ir elektros energijos, naftos ir gamtinių dujų išgavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą	430 326		17 230 975	
Kelių, tiltų, tunelių, parkavimo ir kitos kelių transporto infrastruktūros			23 902 614	13 074 980
Kultūros, sporto, laisvalaikio leidimo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros	248 081		43 571 298	
Sveikatos apsaugos sistemos				
Telekomunikacijų infrastruktūros				
Turizmo objektų, įrenginių ir kitos infrastruktūros				
Uostų ir priplaukų infrastruktūros			1 136 043	
Viešosios transporto infrastruktūros			65 715	
Švietimo infrastruktūros				12 761 759
Viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos		120 730		120 730
Iš viso	809 103	120 730	120 368 591	25 957 469
	929 833		146 326 060	

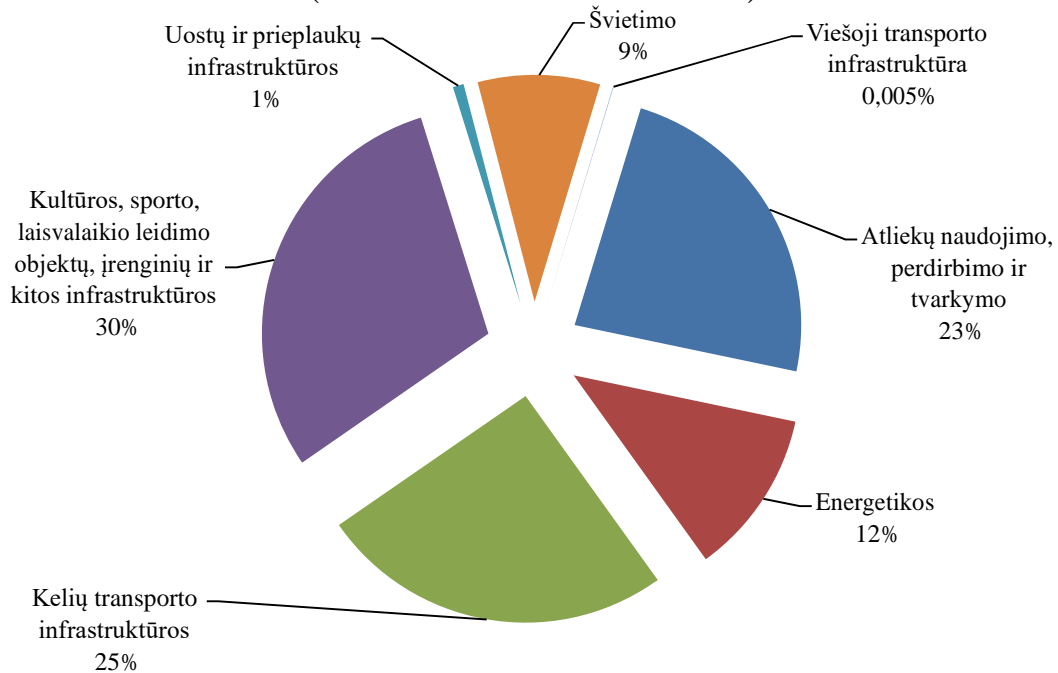
VPSP – viešojo ir privataus sektorių partnerystė.

VžPP – valdžios ir privataus subjektų partnerystė.

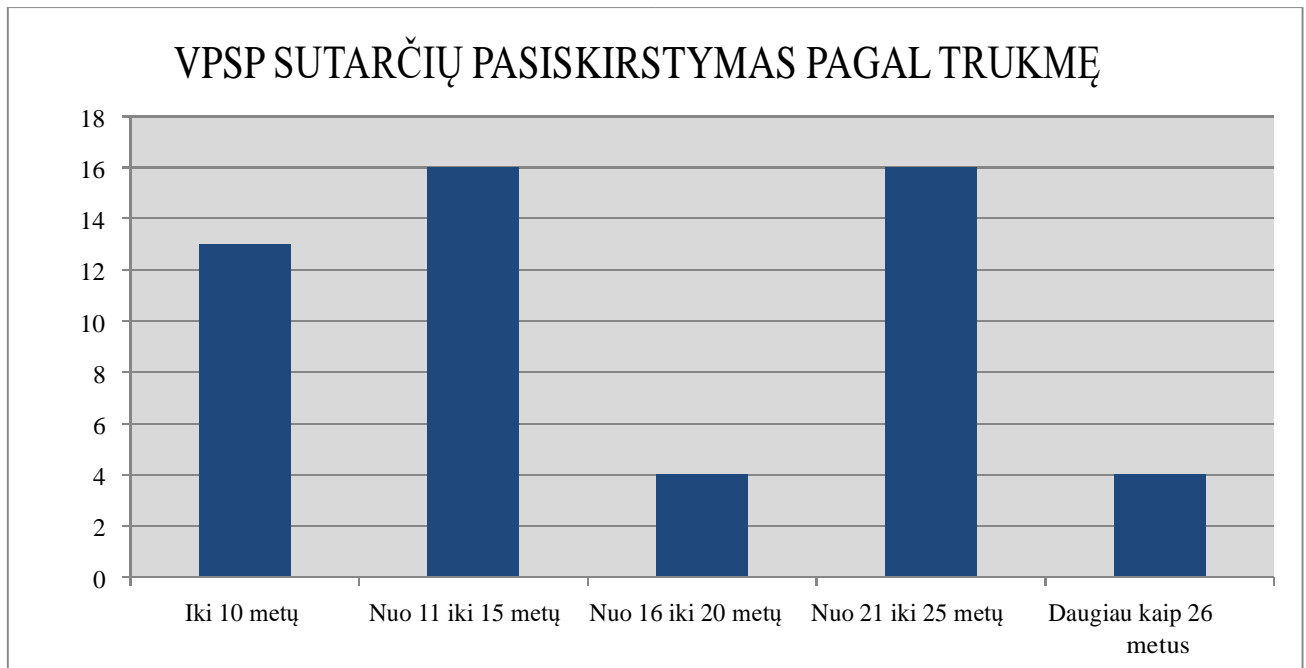
2016 M. ATLIKTŲ KAPITALO INVESTICIJŲ DYDIS

ATLIKTŲ KAPITALO INVESTICIJŲ DYDIS (iki 2017 m. sausio 1 d.)

Dėl detalesnės informacijos kreiptis į Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyrių, tel. (8 5) 2390 183.

VPSP – viešojo ir privataus sektorių partnerystė.

Dėl detalesnės informacijos kreiptis į Valstybės turto valdymo departamento Valstybės turto valdymo politikos skyrių, tel. (8 5) 2390 183.

}

REALUS BVP

Real GDP growth rate - volume

Percentage change on previous year

geo/time	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU (28 countries)	3,3	3	0,4	-4,3	2,1	1,7	-0,4	0,3	1,8	2,3	2	2,4
Euro area (changing composition)	3,2	3	0,4	-4,4	2,1	1,6	-0,9	-0,3	1,3	2,1	1,8	2,3
Euro area (19 countries)	3,2	3	0,4	-4,5	2,1	1,6	-0,9	-0,2	1,3	2,1	1,8	2,3
Belgium	2,5	3,4	0,8	-2,3	2,7	1,8	0,2	0,2	1,4	1,4	1,5	1,7
Bulgaria	6,9	7,3	6	-3,6	1,3	1,9	0	0,9	1,3	3,6	3,9	3,6
Czech Republic	6,9	5,6	2,7	-4,8	2,3	1,8	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,6	4,4
Denmark	3,9	0,9	-0,5	-4,9	1,9	1,3	0,2	0,9	1,6	1,6	2	2,1
Germany	3,7	3,3	1,1	-5,6	4,1	3,7	0,5	0,5	1,9	1,7	1,9	2,2
Estonia	10,3	7,7	-5,4	14,7	2,3	7,6	4,3	1,9	2,9	1,7	2,1	4,9
Ireland	5,5	5,2	-3,9	-4,6	1,8	3	0	1,6	8,3	25,6	5,1	7,8
Greece	5,7	3,3	-0,3	-4,3	-5,5	-9,1	-7,3	-3,2	0,7	-0,3	-0,2	1,4
Spain	4,2	3,8	1,1	-3,6	0	-1	-2,9	-1,7	1,4	3,4	3,3	3,1
France	2,4	2,4	0,2	-2,9	2	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2	1,8
Croatia	4,8	5,2	2,1	-7,4	-1,4	-0,3	-2,2	-0,6	-0,1	2,3	3,2	2,8
Italy	2	1,5	-1,1	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	1	0,9	1,5
Cyprus	4,5	4,8	3,9	-1,8	1,3	0,3	-3,1	-5,9	-1,4	2	3,4	3,9
Latvia	11,9	10	-3,5	14,4	-3,9	6,4	4	2,4	1,9	3	2,2	4,5
Lithuania	7,4	11,1	2,6	14,8	1,6	6	3,8	3,5	3,5	2	2,3	3,8
Luxembourg	5,2	8,4	-1,3	-4,4	4,9	2,5	-0,4	3,7	5,8	2,9	3,1	2,3
Hungary	3,9	0,4	0,9	-6,6	0,7	1,7	-1,6	2,1	4,2	3,4	2,2	4
Malta	1,8	4	3,3	-2,5	3,5	1,3	2,7	4,7	8,1	9,9	5,5	6,6
Netherlands	3,5	3,7	1,7	-3,8	1,4	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,3	2,2	3,2
Austria	3,5	3,7	1,5	-3,8	1,8	2,9	0,7	0	0,8	1,1	1,5	2,9
Poland	6,2	7	4,2	2,8	3,6	5	1,6	1,4	3,3	3,8	2,9	4,6
Portugal	1,6	2,5	0,2	-3	1,9	-1,8	-4	-1,1	0,9	1,8	1,6	2,7
Romania	8,1	6,9	8,3	-5,9	-2,8	2	1,2	3,5	3,1	4	4,8	7
Slovenia	5,7	6,9	3,3	-7,8	1,2	0,6	-2,7	-1,1	3	2,3	3,1	5
Slovakia	8,5	10,8	5,6	-5,4	5	2,8	1,7	1,5	2,8	3,9	3,3	3,4
Finland	4,1	5,2	0,7	-8,3	3	2,6	-1,4	-0,8	-0,6	0,1	2,1	2,6
Sweden	4,7	3,4	-0,6	-5,2	6	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,5	3,2	2,4
United Kingdom	2,5	2,4	-0,5	-4,2	1,7	1,5	1,5	2,1	3,1	2,3	1,9	1,8
Iceland	5	9,4	1,7	-6,5	-3,6	2	1,3	4,3	2,2	4,3	7,5	3,6
Liechtenstein	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Norway	2,4	3	0,5	-1,7	0,7	1	2,7	1	2	2	1,1	1,8
Switzerland	4	4,1	2,2	-2,2	3	1,7	1	1,9	2,4	1,2	1,4	1
Montenegro	:	:	7,2	-5,8	2,7	3,2	-2,7	3,5	1,8	3,4	2,9	:
Former Yugoslav Republic of Macedonia, the	5,1	6,5	5,5	-0,4	3,4	2,3	-0,5	2,9	3,6	3,9	2,9	0
Albania	5,9	6	7,5	3,4	3,7	2,5	1,4	1	1,8	2,2	3,4	:
Serbia	4,9	5,9	5,4	-3,1	0,6	1,4	-1	2,6	-1,8	0,8	2,8	1,9

Turkey	7,1	5	0,8	-4,7	8,5	11,1	4,8	8,5	5,2	6,1	3,2	:
Bosnia and Herzegovina	5,4	5,8	5,4	-3,1	1	1	-0,8	2,2	1,3	3,1	3,3	:
Kosovo (under United Nations Security Council Resolution 1244/99)	:	:	:	3,6	3,3	4,4	2,8	3,4	1,2	4,1	3,4	:

Serbia	:	5,8	11,9	8,2	6,2	11,2	7,4	7,7	2,3	1,5	1,3	3,3
Turkey	9,3	8,8	10,4	6,3	8,6	6,5	9	7,5	8,9	7,7	7,7	11,1
United States	3,2	2,6	4,4	-0,8	2,6	3,9	2,2	1,3	1,3	-0,8	0,5	1,7

NEDARBO LYGIS

GEO/TI ME	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
European Union (28 countries)	8,26	7,23	7,12	9,10	9,72	9,71	10,57	10,94	10,30	9,48	8,63	7,74
Belgium	8,25	7,48	6,98	7,89	8,31	7,17	7,57	8,45	8,53	8,50	7,86	7,10
Bulgaria	8,98	6,92	5,63	6,86	10,29	11,28	12,28	12,96	11,43	9,15	7,58	6,17
Czech Republic	7,13	5,33	4,41	6,68	7,29	6,72	6,98	6,97	6,12	5,06	3,97	2,91
Denmark	3,91	3,75	3,47	5,99	7,48	7,57	7,53	7,00	6,53	6,17	6,19	5,72
Germany	0,00	8,54	7,43	7,64	6,97	5,83	5,38	5,24	4,99	4,63	4,13	3,76
Estonia	5,94	4,60	5,52	13,58	16,74	12,43	9,99	8,57	7,38	6,21	6,77	5,82
Ireland	4,79	5,03	6,83	12,68	14,61	15,42	15,52	13,79	11,91	9,95	8,41	6,73
Greece	9,03	8,42	7,77	9,63	12,75	17,92	24,49	27,49	26,55	24,96	23,57	21,50
Spain	8,46	8,23	11,27	17,87	19,88	21,41	24,79	26,12	24,45	22,08	19,65	17,23
France	8,84	7,99	7,43	9,11	9,27	9,18	9,77	10,32	10,31	10,38	10,07	9,43
Croatia	11,66	9,93	8,58	9,29	11,75	13,67	15,78	17,42	17,25	16,13	13,38	11,15
Italy	6,79	6,08	6,71	7,75	8,35	8,35	10,64	12,13	12,65	11,89	11,68	11,23
Cyprus	4,58	3,95	3,67	5,37	6,33	7,90	11,84	15,92	16,13	14,93	13,01	11,09
Latvia	7,04	6,06	7,74	17,57	19,47	16,22	15,04	11,88	10,85	9,88	9,63	8,71
Lithuania	5,79	4,26	5,83	13,80	17,84	15,39	13,41	11,80	10,73	9,13	7,90	7,12
Luxembourg	4,58	4,17	4,92	5,12	4,58	4,83	5,07	5,88	6,05	6,46	6,33	5,61
Hungary	7,46	7,39	7,80	10,03	11,17	11,06	11,02	10,12	7,74	6,83	5,10	4,18
Malta	6,82	6,47	5,98	6,88	6,87	6,39	6,31	6,38	5,80	5,41	4,72	4,03
Netherlands	5,01	4,18	3,67	4,35	5,01	4,99	5,83	7,24	7,43	6,89	6,03	4,86
Austria	5,25	4,87	4,14	5,33	4,84	4,58	4,88	5,36	5,64	5,73	6,03	5,52
Poland	13,97	9,61	7,04	8,12	9,67	9,65	10,11	10,34	9,02	7,53	6,19	4,89
Portugal	8,87	9,13	8,78	10,68	11,98	12,88	15,78	16,46	14,13	12,66	11,18	9,02
Romania	7,18	6,34	5,60	6,53	6,96	7,17	6,80	7,09	6,81	6,83	5,89	4,93
Slovenia	5,99	4,86	4,39	5,89	7,27	8,21	8,89	10,14	9,73	9,00	8,03	6,59
Slovakia	13,47	11,23	9,58	12,12	14,49	13,68	13,97	14,23	13,21	11,49	9,67	8,12
Finland	7,72	6,87	6,37	8,24	8,38	7,78	7,68	8,19	8,66	9,38	8,79	8,63
Sweden	7,04	6,12	6,17	8,30	8,58	7,77	7,97	8,00	7,93	7,40	6,95	6,68
United Kingdom	5,35	5,28	5,62	7,55	7,81	8,06	7,93	7,55	6,14	5,33	4,83	4,36
Iceland	2,88	2,29	2,98	7,23	7,56	7,05	6,03	5,39	4,96	3,99	3,01	2,83
Norway	3,43	2,53	2,55	3,15	3,58	3,30	3,18	3,50	3,53	4,38	4,73	4,21
Turkey	9,07	9,16	10,03	13,04	11,15	9,14	8,43	9,05	9,96	10,31	10,91	10,93
United States	4,62	4,62	5,78	9,27	9,62	8,95	8,07	7,38	6,17	5,29	4,87	4,35
Japan	4,13	3,84	3,99	5,05	5,05	4,58	4,34	4,04	3,60	3,38	3,12	2,82

VALSTYBĖS SEKTORIAUS SKOLA

General government gross debt

% of GDP and million EUR

Percentage of gross domestic product (GDP)

geo\time	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU (28 countries)	60,1	57,5	60,7	72,7	78,3	81	83,7	85,6	86,5	84,5	83,2
EU (27 countries)	60,1	57,6	60,8	72,8	78,4	81,1	83,8	85,6	86,5	84,5	83,2
Euro area (19 countries)	67,3	64,9	68,6	78,4	83,8	86,1	89,4	91,3	91,8	89,9	88,9
Euro area (18 countries)	67,5	65,1	68,8	78,5	84	86,2	89,6	91,5	92	90,1	89,1
Belgium	91,1	87	92,5	99,5	99,7	102,6	104,3	105,5	106,8	106	105,7
Bulgaria	21	16,3	13	13,7	15,3	15,2	16,7	17	27	26	29
Czech Republic	27,7	27,5	28,3	33,6	37,4	39,8	44,5	44,9	42,2	40	36,8
Denmark	31,5	27,3	33,3	40,2	42,6	46,1	44,9	44	44	39,5	37,7
Germany	66,5	63,7	65,1	72,6	80,9	78,6	79,8	77,4	74,6	70,9	68,1
Estonia	4,4	3,7	4,5	7	6,6	6,1	9,7	10,2	10,7	10	9,4
Ireland	23,6	23,9	42,4	61,5	86,1	110,3	119,6	119,4	104,5	76,9	72,8
Greece	103,6	103,1	109,4	126,7	146,2	172,1	159,6	177,4	179	176,8	180,8
Spain	38,9	35,6	39,5	52,8	60,1	69,5	85,7	95,5	100,4	99,4	99
France	64,4	64,3	68	78,9	81,6	85,2	89,6	92,4	95	95,8	96,5
Croatia	38,9	37,7	39,6	49	58,2	65	70,6	81,7	85,8	85,4	82,9
Italy	102,6	99,8	102,4	112,5	115,4	116,5	123,4	129	131,8	131,5	132
Cyprus	58,7	53,5	45,1	53,8	56,3	65,7	79,7	102,6	107,5	107,5	107,1
Latvia	9,6	8	18,2	35,8	46,8	42,7	41,2	39	40,9	36,9	40,6
Lithuania	17,2	15,9	14,6	28	36,2	37,2	39,8	38,8	40,5	42,6	40,1
Luxembourg	7,8	7,7	14,9	15,7	19,8	18,7	22	23,7	22,7	22	20,8
Hungary	64,1	65	71	77,2	79,7	79,9	77,6	76	75,2	74,7	73,9
Malta	64,5	62,3	62,6	67,6	67,5	70,1	67,8	68,4	63,8	60,3	57,6
Netherlands	44,7	42,7	54,7	56,8	59,3	61,6	66,3	67,8	68	64,6	61,8
Austria	67	64,7	68,4	79,6	82,4	82,2	81,7	81	83,8	84,3	83,6
Poland	46,9	44,2	46,3	49,4	53,1	54,1	53,7	55,7	50,2	51,1	54,1
Portugal	69,2	68,4	71,7	83,6	96,2	111,4	126,2	129	130,6	128,8	130,1
Romania	12,3	12,7	13,2	23,2	30,2	34,4	37,3	37,8	39,4	37,9	37,6
Slovenia	26	22,8	21,8	34,6	38,4	46,6	53,8	70,4	80,3	82,6	78,5
Slovakia	31	30,1	28,5	36,3	41,2	43,7	52,2	54,7	53,5	52,3	51,8
Finland	38,2	34	32,7	41,7	47,1	48,5	53,9	56,5	60,2	63,6	63,1
Sweden	44	39,3	37,8	41,4	38,6	37,9	38,1	40,8	45,5	44,2	42,2
United Kingdom	40,8	41,9	49,9	64,1	75,6	81,3	84,5	85,6	87,4	88,2	88,3

EKSPERTŲ INTERVIU KLAUSIMAI

1. Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektas yra patraukli verslo forma privačiam sektoriui? (kur 1 - mažai patraukli, 5 –labai patraukli)					
	1	2	3	4	5
1 Ekspertas					
2. Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektas yra patraukli verslo forma viešajam sektoriui? (kur 1 - mažai patraukli, 5 –labai patraukli)					
	1	2	3	4	5
1 Ekspertas					
3. Ar, Jūsų nuomone, Lietuvoje yra pakankamai informacijos apie privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės formas, įgyvendinimo procedūras? (kur 1 - mažai informacijos, 5 –labai daug informacijos)					
	1	2	3	4	5
1 Ekspertas					
4. Ar, Jūsų nuomone, privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės plėtojimas yra naudingas visuomenei? (kur 1 - mažai naudos visuomenei, 5 –labai daug naudos visuomenei)					
	1	2	3	4	5
1 Ekspertas					
5. Kurioje, Jūsų nuomone, srityje (pvz. Socialinės infrastruktūros, ekonominės infrastruktūros ir t.t.) privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė naudingiausia?					
1 Ekspertas					
6. Ar, Jūsų nuomone, galime įžvelgti rizikos ir naudos pasidalijimą tarp privataus ir viešojo sektoriaus, vykdant partnerystės projektus? (kur 1 – mažiausia rodiklio reikšmė, 5 – didžiausia rodiklio reikšmė)					
	1	2	3	4	5
Privačiam sektoriui tenkanti nauda					
Privačiam sektoriui tenkanti rizika					
Viešajam sektoriui renkanti nauda					
Viešajam sektoriui renkanti rizika					
7. Kuo, Jūsų nuomone, pasireiškia privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės nauda?					
1 Ekspertas					

8. Kokius, Jūsų nuomone, veiksnius ar problemas galima būtų įvardinti, kurios trukdo privataus ir viešojo sektoriaus partnerystei plėtoti?	
1 Ekspertas	
9. Kokia, Jūsų nuomone, finansavimo forma ir kokiomis proporcijomis priimtinausia vykdant privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės projektus?	
1 Ekspertas	
10. Kiek ir kokių partnerystės projektų vykdo (įvykdė) jūsų įstaiga? Ar jie buvo sėkmingi?	
1 Ekspertas	
11. Ar šiuo metu turite pateiktų paraiškų privataus ir viešojo subjekto partnerystės projektams? Jei turite, prašome nurodyti kokie tai projektai.	
1 Ekspertas	
12. Jei turite pateiktų paraiškų privataus ir viešojo sektoriaus subjekto partnerystės projektams vykdyti, kokiomis lėšomis ir kokiomis proporcijomis jie bus finansuojami?	
1 Ekspertas	

AČIŪ už atsakymus.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2018 - 05 - 02
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

Ekonomikos ir verslo fakulterio, Finansų instituto, 6211LX065 programos
(*fakulteto / instituto, programos pavadinimas*)

Studentas (-ė) Jurgita Šegždienė

patvirtinu, kad šis rašto darbas / bakalauro / magistro baigiamasis darbas

„Privataus ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystės projektų finansavimo galimybės“:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

(*parašas*)

Jurgita Šegždienė
(*vardas, pavardė*)